

Проект „Фантастично читалище“

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Наука и техника за младежта“

1957 г.

София, 2014

Библиография

[Скок през вековете](#)

Научно-фантастична повест. Автор Д. Янакиев. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 1 от 1957 г.

[Пет дни на Луната](#)

Научно-фантастична повест. Автор А. Фархи. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 2 от 1957 г.

[Междупланетен репортаж](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Глеб Голубьов. Превод от руски със съкращения. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 2 от 1957 г.

[Пет дни на Луната](#)

Научно-фантастична повест. Автор А. Фархи. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 3 от 1957 г.

[Пет дни на Луната](#)

Научно-фантастична повест. Автор А. Фархи. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 4 от 1957 г.

[Пет дни на Луната](#)

Научно-фантастична повест. Автор А. Фархи. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 5 от 1957 г.

[Пет дни на Луната](#)

Научно-фантастична повест. Автор А. Фархи. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 6 от 1957 г.

[Има ли живот на Земята](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор М. Василев. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 7 от 1957 г.

[Съществувате ли Вие, мистър Джонс?](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Станислав Лем. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 7 от 1957 г.

[Пет дни на Луната](#)

Научно-фантастична повест. Автор А. Фархи. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 8 от 1957 г.

[Пет дни на Луната](#)

Научно-фантастична повест. Автор А. Фархи. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 9 от 1957 г.

[Ще дойде време](#)

Прогностична фантастика. Автор Н. Тужилкин. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 9 от 1957 г.

[С електрически влак от София до Варна](#)

Прогностична фантастика. Автор инж. Петко Иванов. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 10 от 1957 г.

Скок през вековете

Научно-фантастична повест

Д. Янакиев

(Кратко съдържание на отпечатаното досега)

Професор Иванов заедно с научния сътрудник Петър Илиев и дъщеря си Лена работи над препарата „анабиотин“. Този препарат дава възможност да бъдат замразявани и довеждани на границата между живота и смъртта топлокръвни животни. В него професор Иванов вижда мощно средство за лекуване на редица болести, за които се изисква продължително време. При анабиозата леко и безболезнено за болния могат да се извършват сложни операции. Професорът прави опити с различни животни. Замразяването на маймуни излиза благополучно. Професор Иванов иска да направи опити с хора, но се страхува: има ли право да рискува техния живот. Научният сътрудник Петър Илиев предлага сам да бъде подложен на анабиоза. След дълго колебание професорът се съгласява. Рискът е необходим в името на здравето на милиони хора. Петър влиза в тайната камера. За нея знаят само най-близките сътрудници на професора – той и Лена. Входът към камерата е закрит с каменни плочи.

Същата нощ професор Иванов, Лена и тяхната сродница, която живее във вилата, биват убити. Подозрението за убийството пада върху Петър, който за съдебните органи е изчезнал по един необясним начин. Мислят, че той е убил професора, за да се възползува от неговите научни открития.

Убиецът на професор Иванов е изпратен от застаряващия американски милиардер Мак Доналд, който вижда в анабиозата средство да избегне смъртта, да направи скок извън своето време и да се събуди тогава, когато хората познават тайната на дълголетието. Мак Доналд е основал институт на живота, в който, заобиколен от десетки сътрудници, работи френският професор Рене Клер. Имайки тайната на дълголетието, американецът мечтае да стане господар на света. Понеже се страхува, че тогава когато ще бъде в състояние на анабиоза, може да бъде убит от наследниците си, Мак Доналд превръща по-голямата част от богатството си в диаманти и бисери и с една подводница напуска света. На пристанището го изпраща само Рене Клер. Рене Клер му дава разписка за получения контролен пакет акции на големите фармацевтични заводи, които неговите внуци след двеста години се задължават да върнат на Мак Доналд.

Минават два века. Подводницата лежи на дъното на океана. Мак Доналд се пробужда и отново се връща в света. Неговото появяване е цяла сензация. Но анабиозата е дала тежко поражение върху мозъка му. Да го лекуват се заемат големите специалисти: академик Меншиков и професор Пристли. От дневника на милиардера те разбират неговите стремежи и крият истината за новото общество, в което той е попаднал, защото се страхуват от психически усложнения.

Няколко месеца по-късно една случайност предизвиква затопляне в камерата, в която лежи Петър. Къщата на професор Иванов е вече музей. Петър няма понятие за времето, което е изтекло. Със страшни усилия той успява да излезе от камерата и да се добере до

вратата, която се затваря към подземния тунел с каменни плочи. Петър вика имената на професор Иванов и Лена. Двама студенти, които разглеждат музея, чуват виковете. Те разкъртват стената и откриват припадналия научен сътрудник. Запазените снимки установяват неговата самоличност. Пред света отново възкръсва историята с убийството на професор Иванов. Обвиненията върху Петър вече не са състоятелни. Тази необикновена история заинтересува един млад журналист – Олни. Той разбира, че Мак Доналд има някакво отношение към станалите преди два века събития. Той посещава милиардера и му съобщава, че е открит още един човек, направил скок през вековете. Мак Доналд заявява, че професор Рене Клер се е познавал с професор Иванов, но двамата съвършено самостоятелно един от друг са работили върху анабиозата. Американецът още не е запознат с новото устройство на света. Но той смътно се догажда за някои неща. Документацията за анабиозата е скрита в едно чекмедже в касата на подводницата. Американецът разбира, че тия документи могат да го издадат. Той избягва от института, в който го лекуват. За академик Меншиков тази необмислена постъпка е равносилна на самоубийство.

Продължение от бр. 12/1956 г.)

Как бихте се чувствували, ако неочаквано се озовете с двеста години напред, в бъдещето? Бихте ли могли да свикнете с този нов свят, който е изпреварил всичките ви мечти? Няма ли да ви тегли назад миналото с хилядите дреболии, с които сте израснали, които

всеки ден са били около вас, които са ви дотолкова близки, че даже не сте ги забелязвали, но без които бихте имали в живота си някаква празнота?

В първите дни Петър се чувствуваше чужд на всичко. За него миналото, от което го отделяше животът на няколко поколения, бе вчера. Той очакваше да се събуди, да се намери в леглото си и да чуе гласовете на професора и Лена. Но времето летеше и Петър все повече се убеждаваше, че всичко, което става с него, продължава прекалено дълго, за да бъде сън. Той свикна с мисълта, че по една случайност се е озовал много напред и сега трябва дяволски да работи, за да достигне по знание хората, които го заобикалят, и да намери мястото си в живота. Неговият организъм бе преодолял анабиозата сравнително леко. Той прекара цяла седмица в безсъзнание. После бързо се съвзе. Имаше здрава нервна система.

Болницата, в която го лекуваха, бе разположена в подножието на Рила, близо до Боровец. Това бе огромна сграда, изградена от розова пенопластмаса. Наоколо се простираше парк с широки алеи, посипани с цветен изкуствен пясък, фонтани и скулптурни групи. Зад болницата се намираше плувният басейн. Към него водеше галерия, направена от материя, много прилична на стъкло. Целият плаж бе покрит с огромен свод. Горе, в неговия център, блестеше изкуствено слънце. Тук винаги цареше лято. Зиме планината биваше обгърната с мъгли и виелици. Снегът засипваше парка, но никога не можеше да се задържи върху кристалния свод. Снежинките се стапяха, щом се допираха до него, и тънки струйки

вода се оливаха надолу. За къпещите се това бе красива гледка. Сред зимното царство се беше сгушило кътче от топлия Юг.

В подземията под централния корпус на болницата се намираше „Студената зала“. Тук любителите на кънките можеха да се пързаят през всяко време на годината. Огледалната повърхност на леда отразяваше танцуващите двойки, стените и красивите полилеи и цялата зала се виждаше в леда още веднъж, потънала в светлини и великолепии.

Спортът отнемаше по няколко часа от времето на всички. Петър, който по-рано не бе спортувал, забелязваше колко благотворно му влияят плуването, гимнастиката, кънките. Около себе си той виждаше здрави, хармонично развити хора. Научната им работа не ги откъсваше от спорта. Те умееха да разпределят времето си и никога не пропускаха да поплуват в басейна на вечното лято или да потанцуват в „Студената зала“.

Болницата разполагаше с огромна библиотека. Книги, напечатани върху хартия, имаше малко. Така бе, защото те заемаха много място и както се изразяваше библиотекарката, „не бяха удобни“. Вместо тях специалните книгохранилища разполагаха с хиляди диапозитивни копия на книгите. Достатъчно бе да се избере заглавието и да се натисне съответният номер. Лентата автоматично се отделяше и читателят можеше да прочете своята книга с помощта на един малък апарат, наречен книгофон. Апаратът можеше да чете от книгата или да прожектира нейните страници върху специален екран.

Прецизната организация на библиотечното дело направи голямо впечатление на научния сътрудник. За не повече от петнадесет

минути той можеше да има на свое разположение – разбира се, чрез библиотечния телевизор – коя и да е книга от целия свят. Библиотелевизорът бе пригоден за пряка връзка с най-големите световни библиотеки: Московската, Лондонската, Парижката Нюйоркската. С него много често работеха всички лекари.

Петър постепенно свикна да не се учудва на чудесата, които го заобикалят. Той трезво прецени своето положение. Да остане, без да работи нищо, използвайки особеното отношение, което имаха към него, той не мислеше. Но неговите знания в областта на биологията бяха много остарели. Нови проблеми занимаваха хората. Колкото и трудно да бе, друг път нямаше. Всичко трябваше да започне отначало.

Един месец след своето събуждане от анабиозата Петър бе вече здрав и първото му желание бе да види отново старата вила.

– Аз съм ходила в твоя музей. С удоволствие ще те придружа! – каза му една от младите лекарки. Тя се казваше Вера Димитрова и едва миналата година бе завършила Медицинската академия. Имаше руси коси и обгоряло тъмно лице. Очите ѝ бяха сини и сякаш винаги се усмихваха. Между нея и Петър се зараждаше хубаво приятелство. Тя му допадаше с енергичния си характер, с буйността си. Няколко пъти Петър с възхищение я беше наблюдавал в басейна.

– Дали биха ни разрешили да напуснем болницата за няколко дни? – попита той. – Искам да попътуваме.

– Ще питаме. За няколко дни можем да разгледаме цялата страна.

Тя излезе от стаята и след няколко минути радостна се върна.

– Разрешиха. Утре тръгваме.

Сутринта бе хубава. Слънцето блестеше на бистрото небе. Планината зеленееше и излъчваше ухание на борова смола. Свежестта на въздуха бе така силна, че сякаш замайваше.

Аеродрумът бе всред парка. Петър с интерес разгледа аеротакситата, наредени на единия край. Двамата с Вера бяха сами. Наоколо не се виждаха други хора.

Вера забеляза неговото учудване.

– Днес е празник и движението започва обикновено по-късно. Още е осем часът – каза тя.

– Нали сме петък?

– Да, но ти забравяш, че имаме четиридневна работна седмица. Петък, събота, неделя са празнични дни. Наистина в болницата това почти не се забелязва, но навън е друго.

Вера отвори вратичката на крайното аеротакси. Вътре бе широко и удобно. Имаше място за още четирима души.

Тя натисна един бутон. Върху пулта светна сигнална лампичка. Аеротаксито плавно се отдели от пистата и паркът започна да остава някъде далеч зад тях. Те се издигаха нагоре. Под тях растеше кръгът на хоризонта.

Вместо безкрайни гори Петър виждаше равномерно населена площ. Големи здания, комбинати, подобни на болницата, обградени от паркове, бели квадрати на аеродруми – всичко това се редуваше в почти правилна последователност. Между тях се кръстосваше мрежа от широки шосета. Те извиваха, губеха се под планински склонове и отново се появяваха.

По лицето му Вера прочете мислите, които го вълнуваха.

– Щом съм се заела да ти бъда другар, ще трябва да изпълнявам ролята си докрай – каза шеговито тя. – Ти се учудваш, че не виждаш големи селища. Сградите-комбинати са отдалечени една от друга – не е ли неудобно това. Тези въпроси би си задал всеки човек на двадесетия век, попаднал в двадесет и втория. Ще ти напомня обаче, че ние живеем във време, когато енергията не струва почти нищо, когато хората имат на свое разположение безкрайно много енергия. Превозването на стоки от едно място на друго не е проблем. Ние притежаваме хиляди машини. Защо ни са тогава шумните, многолюдни градове, които гъмжат от хора, в които зеленината е малко, които уморяват нервната система на човека със своето многолюдие и безкрайно движение. Сградите-комбинати могат да ни дадат всички удоволствия, които ни дава големият град. Ти може би не знаеш, но сега няма обществени кина. Филми се гледат само по телевизията. Искаш да отидеш на мач – телевизията е пак на твое разположение. Ако желаш непременно да си на стадиона, ще заминеш с автомобил, с аеротакси или с конвертоплан-светкавица. Зависи от разстоянието. Затова пред големите стадиони и театри има обширни аеродруми. Представленията привличат хора от целия свят. Тези, които не успеят да вземат билети, се задоволяват пак с телевизора. Разбира се, ние имаме и големи градове. Там са централните учреждения, плановете органи за различните области... Знаеш ли, изглежда някога хората не са си представяли бъдещето такова, каквото е сега. Четох в една стара научно-фантастична книга как авторът ни кара нас, хората на двадесет и втория век, да се храним с хапчета и таблетки. Чудно ми е как са могли да измислят подобно нещо.

Но гледай, ние сме над София!

Широки булеварди от светла пластмаса, красиви здания, обгърнати от раззеленени кестени, синята ивица на плавателен канал, който се провира между дърветата и опасва града, като прорязва зелените площи на парковете – в този град Петър не можа да познае някогашната София. Само златните кубета на Александър Невски и паметникът на Съветската армия напомнях за старите дни.

След няколко минути те кацнаха на един квартален аеродрум близо до музея. Вера погледна намръщеното лице на своя спътник.

– Защо замълча? Още малко и сме у вас.

– Не е останало нищо от това, което помня от София. Сякаш се намирам в съвършено чуждо място.

В гласа му имаше мъка.

– Нищо? – каза тя. – А Витоша?

Петър вдигна глава. На юг се издигаше Витоша. Едно малко облаче се белееше някъде на върха и бавно се разтапяше в синевата на небето. Могъщите склонове на планината както и по-рано се спущаха към града и го приютяваха в своите прегръдки. Да, Витоша си бе същата, същата, която той помнеше още от студент, когато я видя за първи път.

– Искаш ли следобед да се изкачим на нея, кажи, Вера – в гласа му имаше такъв възторг, че тя се усмихна:

– В празник софиянци са винаги из планината!

* * *

Едно непредвидено обстоятелство им попречи да изпълнят своето намерение. В архивата на музея срещнаха Олни.

Журналистът преглеждаше книгата страница по страница. Той веднага позна научния сътрудник на професора.

– Казвам се Олни – представи се той на чист руски език. – Журналист от вестник „Монд“. Не знаех, че вече сте оздравял, иначе нито минутка не бих стоял тук. Искам да ви попитам за някои неща, отговор на които не мога да намеря.

Той посочи книгата.

– Два дни се занимавам с тях.

Петър с интерес оглеждаше младия човек.

– Питайте, ще ви отговоря.

– Не бихте ли могли да отложите въпросите си за друг път – моят пациент сега изпълнява част от лечебния режим.

Олни стана и спря върху Петър своя пронизателен поглед.

– Касае се за нещо много важно. След два дни може би ще бъде късно. Вие знаете, че преди повече от два века в тази къща е било извършено тройно убийство. В резултат именно на него вие сте останал замразен в камерата.

– Да, зная това – промълви Петър.

Тишината го връщаше в миналите дни. Тройно убийство! – той потръпваше при мисълта за човека, който бе убил професора, Лена, баба Венета. Нещо задушавачо сякаш се носеше във въздуха.

– А знаете ли, че обвинението за убийството пада върху вас?

Въпросът на Олни бе съвсем неочакван. Научният сътрудник потрепна като ударен с камшик. Не, никой не му бе споменавал за подобно нещо.

– Ето документите от следствието, ето присъдата. Осъдили са ви задочно, защото са предполагали, че сте забягнали в чужбина.

Пребледнял, Петър взе папката и зачете.

– Над вас тежи едно обвинение, което е невярно – продължи Олни. – Все пак убийството е факт. И аз се питам: кому е било нужно то. Вие трябва да ми помогнете да разкрия тази тайна.

– Кажете как? – каза с готовност Петър.

– Вие няма да ми пречите, нали? – обърна се той към Вера. В погледа ѝ той прочете нейното съгласие.

– Ще ви помоля да отговорите точно на няколко въпроса. Първият е: познавал ли е професор Иванов френския учен Рене Клер.

Научният сътрудник за миг се замисли.

– Не! – отговори твърдо той.

– Дали не са се срещали на някоя научна конференция в чужбина?

– Професорът не обичаше да пътува. От България е излизал само един път, до Москва. За научните конференции се осведомяваше от протоколите, които донасяха нашите представители.

– А знаете ли дали други учени в света по това време са се занимавали с проблемите на анабиозата?

– Не зная. Мисля, че професор Иванов бе единственият.

Олни стана:

– Да не губим повече време, приятелю. Вървете с мен. Вчера американецът избягал от института на професор Пристли, но

струва ми се, че ние ще го преварим. Мак Доналд няма да успее да се скрие от света.

За първи път Петър чу това име. Той не знаеше, че още един човек в света с цената на престъпление, подтикван от една налудничава идея, бе направил скок през времето.

Наближаваше развръзката.

– Ще ти обясним всичко по пътя – прошепна му Вера.

Тримата бързо се отправиха към аеродрума.

* * *

Над пристанището се спущаше нощта. Небето потъмня. Изгря луната и заедно с нея заблещукаха и хиляди звезди. Дискът на изкуствения спътник светеше с бледо синкава светлина. В града бе светло. Само парковете тъмнееха като замъглени островчета. Светлина излъчваха улиците. Меко сияние обливаше сградите. Някаква фееричност имаше в тази необикновена за американеца гледка.

Радиоактивни вещества в съвсем малки количества бяха примесени в пластмасовия асфалт и облицовките на зданията. Те предизвикваха флуоресцентно светене и по този начин веднъж завинаги разрешаваха въпроса с нощното осветление. Международна комисия бе отхвърлила предложението за създаване на изкуствени слънца, които да греят нощем. Не бе необходимо хората да се лишават от красотата на нощта. Нямахе ли да доскучае вечният ден.

Мак Доналд употреби цялата си хитрост, за да се добере до пристанищния град. Той не искаше да се издава като новак, а не познаваше порядките. Всеки миг се сблъскваше с непознати неща.

Той нямаше пари в себе си, нито никакви документи. Златният пръстен с голям син диамант, който блестеше на лявата му ръка, го накара да си помисли, че като го продаде, ще има пари за пътуването. От института заедно с група хора той се качи на едно аеротакси, без да знае къде ще го отведе то. Спряха на някакъв голям площад в центъра на огромен град. Той слезе заедно с другите и се учуди, че никой не му поиска билет. Безцелно тръгна по улиците. Разгледа магазините за дрехи, в които нямаше продавачи, влезе в ресторанти, където всичко бе автоматизирано. Той умееше да наблюдава. Никъде не видя хора, които да броят пари, не забеляза полицаи и пазачи. Онова, от което се страхуваше, изглежда бе вярно. Изобилието от енергия бе довело до промени в целия живот. До пристанището можеше да отпътува, без да става нужда да продава пръстена.

Случайността му помогна. В ресторанта се запозна с едно момче французойче – Пиер. Момчето бе тръгнало да пътешествува през последните дни на лятната си ваканция. Мислело да отиде до Южна Африка, но разказът на Мак Доналд за неговата древна подводница му се видя интересен. И то реши да промени своя маршрут. Същия следобед с редовния рейс на стратосферно-атомна ракета те прелетяха разстоянието и слязоха на летището, на около шестдесет километра от пристанищния град. След като разгледаха града и вечеряха към полунощ, двамата се отправиха за пристанището. Подводницата не бе прилепена към кея. Трябваше да се качат на една малка лодка. Няколко минути по-късно те бяха на подводницата.

Палубата бе тъмна. Оттук градът изглеждаше още по-фееричен. Меката светлина сякаш извираше от земята. Сиянието се отразяваше във водата и заедно с луната посребряваше залива.

– Тихо – Мак Доналд притисна пръст към устните си, за да предупреди Пиер. Стори му се, че чу някакъв шум. Двамата се ослушаха. Само вълните блискаха във вълнолома.

Момчето извади от джоба си малка кутийка. Отвори я. Отвътре блесна светещ кристал. Двамата тръгнаха към люка. Той бе отворен. По тясната стълбичка слязоха надолу един след друг.

– Ето ни в моя дом! – каза американецът, като посочи камерата.
– Тук прекарах двеста години.

Той запали електричеството. Пиер с интерес започна да разглежда библиотеката.

– Почакай ме, сега ще се върна.

Мак Доналд бързаше да провери касите и най-важното, да унищожи документите. Отвори една врата, втора. Влезе в малкото коридорче, което завършваше с огромните, прилични на стаи каси. Въздишка на облекчение се изтръгна от гърдите му. Нищо не беше променено. Той отключи касите, зарови ръце в монетите. Златото блестеше и като струя се изсипваше между пръстите му. В касетките диамантите сияеха с чудни отблясъци, пречупвайки в себе си всички цветове на дъгата.

Документите на професор Иванов лежах в малкото чекмедже. Той ги подържа за миг в ръцете си и отново ги остави. В чекмеджето имаше пистолет. Той извади пачката, провери патроните, прицели се в едната картина в дъното на коридора и натисна спусъка. Чу се изстрел. Стъклото на картината се пръсна. Патроните бяха

издържали изпитанието на времето. Той прибра пистолета в джоба си, взе няколко диаманта, една торбичка злато и се върна при Пиер. Главата го болеше. Напрежението от всичко изживяно през последните два дни даваше своето отражение. Искаше да остане сам.

– Сега ние ще се разделим, Пиер – каза Мак Доналд, когато излязоха на палубата. – Благодаря, че ме придружи. Вземи.

Той отвърза торбичката. Няколко лунни лъча се отразиха в златните късове.

– Вземи!

Момчето, малко учудено, пое златото.

– Това е злато – прошепна Мак Доналд.

– Разбрах – отвърна Пиер. – Тежи.

– Аз ти го подарявам.

– Ако е за спомен, ще взема само едно късче.

„Нима златото не струва нищо? – помисли Мак Доналд. – Затова ли никой не се е докоснал до касите от толкова време? Как ме лъжеше Пристли, че тук е имало пазачи. Кога някога в Америка можеше да остане непипнато толкова злато!“

Той почти избута момчето по стълбичката:

– Хайде върви, върви!

Пиер се качи на лодката и бързо се отдалечи. Мак Доналд го проследи с поглед. Момчето стигна до кея, завърза лодката. В ръка продължаваше да държи малката торбичка. Преди да тръгне към града, се поспря, извади отвътре малко парченце злато и го сложи в джоба си. После замахна и захвърли останалото във водата...

На палубата милиардерът глухо изстена.

Силуетът на момчето се загуби в сиянието на града.

* * *

Мак Доналд отново започваше да чувства неувереност...

Студеното дуло на пистолета го връщаше назад към миналото. Богатствата му бяха непокътнати. По-рано, когато напущаше това пристанище под охраната на своите агенти, в душата му имаше страх. Каква примамка бяха за бандитите неговите диаманти, неговото злато! Сега той бе спокоен и това спокойствие го смачкваше със своята тежест.

Той бързо слезе по стълбата. Бе забравил да заключи... В коридора чу някакъв шум. Той погледна към касите и застина от изненада.

Пред техните разтворени врати жена и двама мъже разглеждаха неговите книжа. В единия позна журналиста Олни.

Няколко мига четиримата се гледаха мълчаливо. Той – застанал в дъното на коридора, и те тримата – пред купищата от злато.

– Ние ви чакахме – каза Олни, – за да вземем документите на професор Иванов.

В безсмисления поглед на американеца проблесни пламъче. Лека усмивка изкриви бледите устни. Той отстъпи крачка назад:

– Никой няма да излезе оттук! – тези думи той изрече почти тихо.

– Оставете ни да си идем – продължи Олни. – Ние трябва да възстановим истината за смъртта на професора и да спасим честта на неговия помощник. Не се страхувайте. Сега не осъждат на смърт...

Изстрел заглуши последните думи. Мак Доналд стреля в гърдите на журналиста. Олни продължаваше да се усмихва.

Два, три, четири, пет изстрела отекнаха в малкия коридор. Олни продължаваше да се усмихва. Мак Доналд ужасен го гледаше. И когато празната пачка изцрака, той остана вцепенен, без да разбира това, което ставаше.

– Махнете се от нашия път!

Мак Доналд захвърли пистолета и побягна към камерата. Той видя как тримата се изкачиха полека по стълбата.

В подводницата отново стана тихо.

* * *

Няколко часа по-късно с отворен купол подводницата се отправи в открито море. Мак Доналд стоеше до уредите. Неговият поглед безумно блуждаеше по трептящите показания на стрелките. Нещо бе станало с него. Нервната система не издържа. Мислите му, откъснати една от друга, го плашеха.

Какво можеше да направи?

Той бързаше да избяга от хората, да иде по-далеч от този свят, който вече ненавиждаше. Всичко, за което бе мечтал, бе рухнало. Неговите стремежи не можеха да се изпълнят. Престъплението бе разкрито. В съзнанието му се мяркаха лицата на Олни, на Петър и Вера. Защо не можа да ги убие? Безсмъртни ли бяха тия хора? Какво ставаше с него? Не... Той нямаше да се предаде. В главата му зрееше нов план. Отново ще се подложи на анабиоза и ще заспи за 500-600 години. Когато се събуди, хората ще бъдат други. Тогава отново може да започне да осъществява своите замисли...

Ехолотът провери дъното. Можеше да се спуща. По-скоро – да се скрие от този свят. Той натисна ръчката. Подводницата бавно започна да потъва. Грохотът на водата, която навлезе през

отворения купол, не му направи никакво впечатление. Продължаваше да натиска ръчката.

Огромна водна маса с трясък разруши вратата на командната кабина.

Той махна с ръка.

Подводницата бързо се понесе към дъното...

Само уредите на един трансатлантически параход, който минаваше наблизко, отбелязаха нейната гибел.

* * *

Процесът завършваше. Огромната зала бе пълна с публика. Работеха телевизионните камери. Петър и Олни привличаха общото внимание. Със своите показания журналистът бе главният свидетел срещу американеца. Експертите потвърдиха, че материалите, открити в подводницата, са писани от ръката на професор Иванов.

– Ние чакахме Мак Доналд и взехме документите от неговата каса – заяви Олни. – Научихме за изчезването му от института и побързахме да го преварим. Използувахме момента, когато той отключи касата и излезе навън. Когато се върна и видя, че документите са у нас, той стреля върху ми. Спасиха ни ризниците от бронелит – същите прозрачни шлеморизници, които се употребяват за движение в резерватите за диви животни в джунглите. Ние очаквахме подобна среща. Тази предвидливост ни спаси.

Оставаше да се произнесе присъдата.

Звънецът извести, че почивката свършва и влизат членовете на съда. Сред гробната тишина председателят зачете присъдата. Гласът му звучеше тържествено:

– Нам се падна честта да премахнем пред лицето на всички хора последната несправедливост на един престъпен свят, който историята отдавна погребва. Последният представител на този свят, милиардерът Мак Доналд, търсеше дълголетие, което ние имаме, за да стане господар на света. Той не се спря пред престъпления, за да осъществи своята цел. Негова жертва станаха трима души. Един невинен човек – той е пред нас – бе обвинен и осъден за това ужасно престъпление. Но вековете не можаха да скрият истината. Тя прозря зад сянката на времето. Мак Доналд намери своята гибел в дълбочините на океана.

Световният международен съд преразгледа наказателното дело 2389 на Софийския окръжен съд от 7 септември 1956 година и след като взе под внимание новите доказателства, отмени решението на същия като неправилно. Световният международен съд реабилитира напълно научния сътрудник Петър Иванов Илиев, като невиновен.

Ръкопляскания изпратиха последните думи. Една жена, която стоеше в първите редици между публиката, изскокна напред и прегърна развълнувания Петър.

Това бе Вера.

Край.

Пет дни на Луната

Научно-фантастична повест

А. Фархи

І. Тревогите на мистър Смит

Тази сутрин Боб Хигинс беше в лошо настроение. Стиснал пурата между зъбите си, той нервно крачеше из просторния кабинет. Дребното му лице, от което гледаха две пронизателни очи, се беше зачервило от гняв, а голото му теме лъщеше от пот. Пред бюрото му, по което необичайно бяха разхвърляни книжа, стоеше с наведени очи висок и строен мъж, който мачкаше в ръце бял спортен каскет. Когато Хигинс обръщаше гръб, непознатият бързо повдигаше очи и се взираше в малката му дребна фигура.

Най-сетне, след като обиколи за четвърти път кабинета си, Хигинс ядно захвърли изгасналата си пура и високо заруга:

– Некадърник!... И това ми било разузнавач!... Да допусне такъв провал!... А за какъв дявол си ми, щом като най-добрите ни хора пропаднаха?... По-добре и теб да бяха заловили, господин 303!... Да провалите акцията, която готвихме две години... И то след като спечелихме началника на гарнизона и щяха да ни подкрепят видни общественици!... Не мога да се помирят, че загубихме битка не другаде, а тук при нас, в Америка! Некадърници!... Ако се случи още веднъж подобно нещо, по-добре не се явявай пред очите ми. Не давам за теб пукната пара... – И той погледна събеседника си с такава злоба, че едрата фигура на 303 се сниши още повече. –

Внимавай, защото може отново да се върнеш в лагера за разселени лица...

Мелодичният звън на големия телевизор, който беше вдълбан в стената надясно от бюрото му и беше закрит с кадифена завеса, прекъсна потока от закани, които изобилно се лееха из устата на разузнавателния офицер.

Той изгледа още веднъж своя сътрудник, обърна се, дръпна шнура на завесата и включи. От телевизора го гледаше усмихнато сенаторът Смит – кралят на самолетите.

– Добър вечер, мистър Смит! – побърза да поздрави Хигинс и с видимо усилие промени израза на лицето си с любезна усмивка. – Само за момент да отпратя посетителя си – се извини той, обърна се с гръб към телевизора, отново промени израза на лицето си, изгледа под очи агента и му нареди:

– Чакай ме при секретарката!

След като хлопна вратата зад разузнавача, Хигинс се обърна към сенатора:

– На ваше разположение съм, мистър Смит – каза той и се усмихна отново.

– Виж какво, Боб – започна сенаторът, който имаше навик да интимничи с всички, – вярно ли е, че руснаците готвят някакъв полет до Луната? Току-що научих за подобен проект от един от моите хора, който беше оттатък желязната завеса като кореспондент. Много не му вярвам! Тези журналисти често от нищо правят сензации. Някакъв български инженер изготвил проект за космически кораб, който .ще се движи с атомно гориво. Дори журналистът твърди, че корабът бил вече в строеж и в най-скоро

време предстои междупланетен полет до Луната. Ти знаеш ли нещо по тази работа?

– Да, мистър Смит. Преди около една седмица научих нещо по този въпрос. Един от нашите агенти ми събщи, че излитането ще стане след около два месеца. На този полет комунистите отдават много голямо значение.

– Верни ли са тези сведения?

– Напълно! На нашия човек може да се вярва. До сега всички негови материали са били точни.

По пълното и самодоволно лице на сенатора се изписа тревога. Лека сянка пробяга по лицето му. Но той беше човек на самообладанието, изпитал не едно трудно преживяване на борсата. Не случайно в Уолстрийт си беше спечелил прозвището „Железния Смит”. Той бързо се опомни, погледна изпитателно мишето лице на Хигинс, изруга болшевиките и каза:

– Тази работа не ми харесва!... Ако полетът се състои, страшна паника ще обхване борсата. Пък и тези болшевики сигурно няма да се задоволят само с полета. Вероятно ще приложат новите атомни мотори и в самопетната промишленост. А това значи да имат най-бързите самолети в света!... Представяш ли си какво ще стане у нас?

– Надали!... – отговори сам на въпроса си сенаторът и продължи:

– Нашите самолетни заводи ще струват двойно по-малко. Ще понесем огромни загуби. Освен това ще пропадне нашият проект за организация на дружество за експлоатиране на лунните богатства. Виж какво, Хигинс – промени рязко гласа си той, – този полет не

трябва да се състои!... Освен това плановете на новия атомен двигател са крайно необходими на нашия концерн.

– Трудна работа, мистър – започна да отстъпва разузнавачът. – Мина времето, когато нашето разузнаване беше по-добре. Въпреки големите средства, които хвърляме, нашата агентура зад желязната завеса е почти разбита. Много трудно се работи.

– Как, ти не искаш да се заемеш с работа, която заплашва нашата сигурност? Че ако полетът се състои, комунистите ще завземат Луната – една от най-важните бази във военно-стратегическо отношение. Нашите съюзници и без това се колебаят. Международното положение ще се усложни още повече!... Аз ще докладвам, ако трябва дори в сената. Пък не забравяй, че провалянето на полета го изискват не само държавните, но и твоите лични интереси... В моята каса се намират някои сведения за един млад полицейски инспектор, който някога работеше с бандата на „Големия Бил” и който впоследствие стана отговорен разузнавателен офицер. Тези сведения може да заинтересуват много хора.

При тези думи на сенатора лицето на Хигинс посърна. Той се сви, пожълтя, погледна страхливо краля на самолетите и избърса с бялата си кърпа студената пот, която започна да облива лицето му. Неговият вид с нищо вече не наподобяваше на държането, което имаше допреди малко с агент 303.

– Как може да се съмнявате в родолюбието ми, мистър – с треперещ глас се заоправдава разузнавачът. – Аз само казах, че е трудно. Ще направим всичко, което е по силите ни – тихо увери сенатора все още смутеният офицер. – Аз като патриот никога не

мога да допусна заемането на такава важна стратегическа база като Луната. Цялата наша агентура ще се бори срещу полета или в случай че той се състои, корабът да не се върне. Ще взема мерки да получа и плановете на новия двигател. За тази операция ще използвам агенти, които сме пазили в резерв и не са се проявявали много години. Ще изпратим агент 303 – този, който преди малко видяхте при мен. Въпреки последния му неуспех той си остава един от най-добрите наши разузнавачи. Вярвам, че ще успеем, но при условие, че нашите агенти разполагат с достатъчно пари.

– Това е вече друга работа – каза сенаторът. – Ще уредим и този въпрос. Можеш да обещаеш на всички участници високи награди. При успешно изпълнение на операцията нашият концерн ще отпусне петстотин хиляди долара в каквато поискат валута – само полетът да не се състои и „да получим плановете на новия двигател. Разчитам на теб. А сега довиждане, че имам важно съвещание с управлението на концерна.

– Довиждане, мистър Смит! Мога да, ви уве...

Потъмняването на телевизора показва на Хигинс, че финансовият магнат не е чул последните му уверения.

Той изключи апарата, дръпна кадифената завеса, която закриваше телевизора, тръшна се в едно кресло и потъна в дълбок размисъл. Задачата беше трудна. Агентурата, с която разполагаше в България, беше незначителна. Оставаше само една възможност. Да използва за тази акция хора, които пазеше в дълбок резерв и които не са се проявявали от години. Осенен от тази мисъл, той стана и отвори касетката си. Взе една папка и се зачете внимателно

в нея. Дълбока въздишка се изтръгна от него. Необходимият човек беше намерен. Разузнавачът сложи папката, заключи касетката и се отправи към бюрото си. След това отвори кутията, взе една пура, запали я машинално, обиколи веднъж кабинета си и седна на работния си стол. Изписа един лист от бележника си и се свърза по телевизора с два научни института. Отговорите го задоволиха. Той потри доволно ръце и извика агент 303.

– Реших да ти дам възможност да се реабилитираш – посрещна по-меко сътрудника си той. – Надявам се, че втори път няма да допуснеш подобни грешки. А сега виж в какво се състои новата задача. Трябва на всяка цена да осуетим полета до Луната, който готвят болшевиките. Освен това много са ни необходими плановете на кораба и особено на новия атомен двигател. На този лист е нахвърляна идея по какъв начин може да се проведе тази акция – и той му подаде току-що изписания лист хартия. На място могат да се окажат и други възможности. Тях също не бива да изпускаш. Ще се свържеш с наши агенти, които ценим много и които досега сме държали в резерв. Нито един от тях не е изложен, тъй като от години не сме ги използвали, а само следим тяхното държание. Още днес говори с атомиста Бланк и с професор О'Конор. Заминаваш след пет дни. Пари и връзки ще получиш от моя помощник преди отлитането. Внимавай да няма нов провал, защото, ако не те ликвидират комунистите, ние ще свършим с теб. Съобщи на всички участници в акцията, че в случай на успех ще получат четиристотин хиляди долара в каквато валута поискат. След два дни ела пак при мен!

Разговор край „ЛИ-7”

Слънцето хвърляше последните си лъчи и се скриваше зад връх Мальовица, когато започнаха да пристигат вертолетите на изпращачите. Пътниците слизаха от машините на новопостроената площадка, оглеждаха се и бързо се отправяха към дългата естакада, където неподвижно като някаква фантастична пура стоеше на релсите междупланетният кораб. Тази вечер в 23 часа ще се състои първият полет до Луната.

Междупланетният кораб „ЛИ-7“ има продълговата форма. Той е снабден с най-новите съоръжения за далечни полети, каквито познава съвременната техника. За да издържа на високите температури, получавани от триенето при преминаване на въздушните пластове на атмосферата, той е построен от нова сплав създадена от института за нови сплави в Димитрово, която издържа няколко хиляди градуса температура. Специална охладителна инсталация автоматически заработва при нагряване на външните стени над 200°. Корабът е дълъг 50 метра и широк около 6 метра. В сравнение с размерите си той има малка използвана площ. Повече от половината от кораба – неговата задна част, е заета от атомния реактор и от предпазните съоръжения срещу радиоактивните излъчвания. На предната част са разположени кабината за управление, залата за занимания, служеща и за столова, кабините за екипажа и миниатюрна обсерватория за началника на експедицията. Зад кабините са устроени два големи склада, препълнени с провизии, запаси гориво, кислород и всички необходими материали за изграждането на първата лунна станция.

„ЛИ-7“ има три мощни двигатели, с които може да развие скорост до 13 километра в секунда. Той е снабден с чувствителна

радиоуредба – радиоприемник и радиопредавател с район на предаване 500 хиляди километра. Освен това корабът е съоръжен с чувствителна радиолокационна станция, самопишещи уреди, автоматични кинокамери, уреди за химическа и физическа лаборатория, богата аптека и други.

„ЛИ-7” е последна дума на съвременната техника.

Недалеч от кораба двама възрастни мъже разговарят оживено.

– Мисля, че бъркате, колега – каза по-възрастният на чист руски език, след като изслуша обясненията на по-младия. – И то бъркате в изчисленията. Вие изпускате влиянието, което ще окаже охладителната инсталация. Те могат да развият по мои груби изчисления дори и до 13 километра в секунда.

Разговорът се водеше между световно известния съветски физик академик Воронцов и неговия български колега професор Дренков.

– Може би сте прав – отстъпи Дренков. – За мен няма съмнение, че с помощта на охладителната инсталация външната обвивка ще се спаси от претопяване. Но това непременно ще съдействува за известно снижаване на скоростта. Ето това не съм изчислил добре и вероятно тук е моето погрешно изчисление.

Двамата учени замлъкнаха за момент. Внезапно академик Воронцов се усмихна нещо в себе си и прекъсна мълчанието:

– Знаете ли, колега, странно впечатление ми направи Любен Иванов, когато за първи път се яви при мен в Москва. Беше сряда следобед. Аз знаех за новия проект за космически кораб и очаквах неговия изобретател. Точно в петнадесет часа на вратата тихо се почука, а след това боязливо пристъпи в кабинета ми един нисък на ръст майор. Той застана мирно, отдаде чест и се представи.

Изглеждаше много скован. Искрено да си призная, аз очаквах да видя едър българин, облечен спортно, както обикновено се обличат вашите студенти в СССР. Но когато заприказвахме, когато се вгледах в тъмните му сиви очи, аз разбрах, че пред мен стои умен и упорит човек, с големи познания във физиката. Той така ме увлече в проекта си, че аз забравих за всичко, дори се запалих като млад студент.

– Упорит българин – съгласи се Дренков. – Той е истински майстор в работата си и така гори в нея, че е в състояние да запали дори и хора като нас, Но ето го и него самия!

– Горкият!... – съжали го академикът. – Тези журналисти няма да го оставят на мира. Не бих желал да съм на негово място!...

Двамата учени весело се засмяха.

Конструкторът на „ЛИ-7”, военният инженер Любен Иванов, сега щурман на кораба, за момент се отлъчи от машината си и внезапно бе заобиколен от шумна група журналисти. Щракаха апарати. Несвикнал с подобно внимание, което очевидно го смущаваше, както винаги когато изпадаше в подобно положение, той се прикри зад изкуствена усмивка, която по-скоро приличаше на гримаса на смутено дете, и започна с неохота да отговаря на въпросите на представителите на печата. Отговорите са кратки и стегнати – по военному.

– Нашият кораб е съоръжен с мощни мотори и агрегати – продължи обясненията си той, като погледна ръчния си часовник. – Тяхната мощност е достатъчна, за да се движим с 11.1 километра в секунда – скорост, която ни е необходима, за да се откъснем от нашата планета. Що се отнася до горивото, то днес, в ерата на

атома, то не е проблем. Нашият атомен реактор изразходва твърде малко. Това ни дава възможност да вземем повече уреди и съоръжения. Извинявайте!... Трябва да прегледам моторите – опита се да се освободи той.

– Още един момент – замоли щурмана една журналистка. – Ако може, обяснете ни как ще преодолеете съпротивлението на земното притегляне и на атмосферата.

Инженерът, който вече се бе опомнил от смущението, се обърна към журналистката и учтиво обясни:

– Това са в действителност и най-големите трудности, които трябва да преодолее всеки междупланетен пътешественик. Преди всичко трябва да се справим с първата най-голяма пречка – земното притегляне, Известно е, че притегателната сила на Земята се намалява с увеличението на разстоянието от нейния център. Затова всяко тяло, намиращо се на повърхността на Земята, може да преодолее земното притегляне и влезе в космическото пространство, ако му се придаде необходимата скорост, която да го изтласка във от границите на земното притегляне. Още Циолковски пресметна, че за да може такава тяло да навлезе в междупланетното пространство, трябва да има скорост около 11.1 километра в секунда, без да се вземе предвид съпротивлението на атмосферата.

Не случайно нашият старт ще се извърши от връх Мальовица. Той е един от най-високите върхове у нас и е много удобен за построяване на естакадата, от която ще излетим. Известно е, че на големи височини атмосферата е по-разредена и оказва по-малко съпротивление. Но съпротивлението на атмосферата е далеч по-

малко, отколкото загубите, които ще понесем за преодоляване на земното притегляне. Ето защо нашето излитане ще стане не вертикално, а под ъгъл 30° към хоризонта. Така се увеличава пътят през хоризонта, но се намалява силата на земното притегляне.

– В каква посока ще замине корабът? – запита един шведски журналист.

– Ние ще потеглим от запад към изток. Така началната скорост ще бъде по-голяма, тъй като ще използваме въртенето на Земята. Както една лодка плава по-добре по течението на реката, така и нашият кораб ще лети по-бързо като използва посоката на въртенето на Земята... Извинете... – учтиво се обърна щурманът отново към представителите на печата. – Вика ме началникът на експедицията. Трябва да направя последен преглед на машините. До отлитането остават два часа. Пълна информация по всички въпроси на нашия полет могат да ви дадат както професор Медведев, нашият началник, така и докторът по медицинските науки Наталия Занкина. Те и двамата в момента слизат по стълбите от кораба – каза щурманът, ръкува се с всички и се отправи към ракетата.

Точно в този момент стъпи на Земята слезлият от ракетата командир на експедицията. Професор Медведев беше с прошарени коси, с голямо умно чело, с кафяви очи и къса брадичка. Дребен на ръст, подвижен и с лека походка, от него лъхаше горещият темперамент на постоянно търсеция човек. Трудно човек би му дал повече от петдесет години. Професор Медведев беше един от най-добрите астрономи на СССР. с международна известност, ръководител на новопостроената обсерватория в Крим – най-

голямата в Съветския съюз. Той отдавна мечтае да участва в междупланетен полет. С голяма радост Медведев прие предложението на съветското правителство да ръководи смесената съветско-българска експедиция до Луната и вложи цялата си енергия за по-скорошната ѝ подготовка.

По характер професорът беше енергичен и упорит. Той мразеше мазниците и всички онези, които се стремяха към научните институти, не за да се борят за процъфтяването на науката, за прогреса, а да намерят спокойно, тихо местенце и да правят кариера. Своите по-младши сътрудници астрономът държеше в ежови ръкавици, постоянно повишаваше изискванията си към тяхната работа, но едновременно с това бащински им помагаше в работата. Но понякога, улисан в наблюдения или някои изчисления, професорът забравяше всичко. Случваше се да забрави да се нахрани по цяло денонощие или да си сложи палтото в горещо време. Това караше всички да се смеят на неговата разсеяност. От душа се смееше и той, като много пъти се заричаше да не забравя палтото, каскета или чадъра си.

– По-скоро прегледайте машините – посрещна щурмана той. – След около половин час ще дойдат официалните лица. Тогава няма да имате вече достатъчно време. Ние със Занкина ще ви заместим пред представителите на печата – намигна професорът на Иванов и се отправи към шумната група журналисти, която също се приближаваше към тях.

– Разполагаме само с половин час – обърна се професорът към тях. – Надявам се, че ще бъде достатъчен. Още повече че вие

имахте възможност да видите нашия „ЛИ-7” и да беседвате с конструктора на кораба. Ние сме на ваше разположение.

– Научихме, че екипажът на кораба ще бъде само от четирма души. Има ли възможност да се вземат повече хора, или няма желаещи? – запита представител на хърстовите вестници. – И още един въпрос. Как е разпределена работата между членовете на екипажа на кораба?

(Следва)

Междупланетен репортаж

Научно-фантастичен разказ

Глеб Голубьов

Над по-голямата част от планетата небето беше чисто и по него блестяха звезди. Някъде сред звездния куп стремително се приближаваше към Земята атомен астроплан. Той носеше разгадката на тайните на далечния Марс.

И ето пред вас е краткият отчет на нашия специален кореспондент, който пристигна с астроплана.

Скучният полет

„...Здраво пристегнати с ремъци, за да не полетим към тавана при невнимателно движение в нашия свят без тежест, ние седим в креслата в своите защитни костюми, прилични на водолази. Забранено е да събличаме костюмите: заблуден астероид може да пробие стените на ракетата и тогава въздухът моментално ще излети в междупланетното пространство. Наистина нашият астроплан е защитен от едрите астероиди с автоматично атомно оръдие, което чрез лъчите на радиолокатор само ги открива още от десетки километри, унищожава ги и не им дава да се приближат към нас.

Да си призная честно, да се лети е доста скучно. Командирът на кораба Павел Петрович Сазонов спи. Единственото ни развлечение е безкрайният спор между нашите професори Иван Петрович Лобанов и Максим Герасимович Сатпаев. Но сега и те са

замлъкнали. Тогава аз реших да наляя масло в затихващия огън и замислено казах:

– Интересно, какво ли ще видим на Марс?

Сатпаев веднага скочи:

– А какво ли можем да видим? Пустиня, смърт, покой. Всичко е отдавна известно.

– Позволете да узная защо сте тук? – насочи срещу него своята остра брадичка Лобанов.

– За да докажа това окончателно – невъзмутимо отговори Сатпаев. – А ето, на ваша възраст да лети човек за митически незабравки – това е авантюризм.

– Послушайте, уважаеми колега, аз ви моля да не говорите с такъв тон за неща, от които вие не разбирате – избухна Лобанов. – Поставяйте своите термометри в междупланетната материя, но не се бъркайте в астробиологията.

– Термометърът, да! Това е наука. А при вас, извинявайте – гадания. „Ах, на Марс има живот, канали, Аелита”. Моите термометри казват: на Марс средната температура на почвата е от минус двадесет до минус тридесет градуса. В денонощието тя се колебае с петдесет, шестдесет градуса. В-неговата разрежена атмосфера има нищожно малко количество кислород, ако въобще го има, и два пъти повече въглероден двуокис, отколкото на Земята. Вода в цялата планета ще се събере малко повече, отколкото има в нашето Ладожко езеро. И вие там искате да събирате незабравки и даже може би да срещнете братя марсиани?

– Аз не желая повече да споря! – извика Лобанов и се опита да стане от креслото. Но коланите го задържаха...

...Капаците на илюминаторите са вдигнати и ние гледаме през дебелите кварцови стъкла. Огромното червено кълбо на Марс заема сега почти целия илюминатор. Кълбото бавно се обръща.

Заслепявайки очите, блестят полярните шапки около полюсите. Сняг ли е това, или лед, или втвърден въглероден двуокис, както смятат някои учени? Скоро ще узнаем.

А каналите? Наистина ли това са истински канали, прокопани от марсианите за оросяване на техните полета, както доказват Скиапарели, Лоуел и други астрономи? Или това са просто пукнатини в марсианската кора, следи от метеорни удари, вулканични изригвания, издигания и снижавания на почвата.

Сто години учените са спорили за загадъчните канали на Марс. И ето сега ние със собствените си очи ще видим разгадката...

Сега вече ясно се различава: каналите не са напълно прави. Те се извиват, преплитат се, прекъсват се от ивица червеникава земя, за да изникнат отново на известно разстояние. Какво ли представляват те?

Някога за това можеше само да се гадае. Нашата ракета се обръща с дюзите към стремително приближаващата се планета. Гневно реват циклотроните. Тялото отново се налива с възвърнатата тежест.

На екрана на радиолокатора се менят гълъбови сенки: сменявайки се една, друга, трепкат светещи цифри на указателя за високомера: 200 километра, 150, 100, 70, 40...

Силен тласък – и изведнъж пълна, звънтяща в ушите тишина. Ние сме на Марс.

Тайната на каналите

И ето ние стоим на марсианска „земя”. Наоколо, докъдето виждат очите, плоска като паркет унила равнина. Не случайно аз я сравнявам с паркет: цялата почва е покрита с мрежа от пукнатини, тя като че ли е застлана с големи кирпиченочервени плочки. Човек би казал, че и въздухът е червеникав от малки пращинки. През него мътно свети червеникаво, непривично малко слънце.

Свети слънцето, а небето е тъмносиво, като през лунна нощ на земята. На него блесят големи чисти звезди. Картината тук е съвсем друга, необикновена.

Хоризонтът изглежда необичайно близко. Това не бе зрителна измама. Марс е значително по-малък от Земята и затова неговата кълбообразност се чувства повече – всичко, което се намира по-далеч от четири километра, се скрива от погледа ни поради изпъкналостта на планетата.

А какво има там зад хоризонта? Но преди да почнем да пътешествуваме из Марс, трябва да приготвим приборите. Това ни отнема няколко часа.

И ето професор Сатпаев извършва тържествено първото записване в книгата за метеорологически наблюдения: „12 август 1971 година. Московско време 14.10. Температура на въздуха – 22 градуса Целзий...”

Ние продължихме наблюдението почти през цялата нощ. Когато се стъмни, на небето се появиха две малки марсиански „луни” – Фобос и Деймос или „Страх” и „Ужас”, – верни спътници на бога на войната. Собствено малкият Деймос по-скоро прилича на ярка звезда. Фобос много повече напомня на Луната, само че е около три

пъти по-малък от лунния диск. Но той се движи съвсем необичайно. Изгря от запад, бързо премина по небето и залезе на изток. Неговата скорост е така голяма, че той обикаля Марс по-бързо, отколкото планетата успява да се обърне около оста си. В дългите зимни нощи Деймос по такъв начин понякога успява три пъти да обиколи марсианското небе.

На разсъмване температурата спадна до минус четиридесет градуса.

Всеки час учените измерваха температурата на почвата и на въздуха, неговата влажност (впрочем тя се оказа значително по-висока, отколкото се предполагаше). При светлината на прожектора от няколко места взехме проби от глина.

На сутринта ние тримата тръгнахме на първия поход – Павел Петрович Сазонов, професор Лобанов и аз. Марченко и Сатпаев останаха да водят наблюдения на базата.

Като измерихме по картата, че до най-близкия канал има двадесет километра, ние тръгнахме в това направление. Без да обръщаме внимание на тежестта на костюмите и снаряжението, ние се движим достатъчно бързо. На Марс силата на тежестта е почти три пъти по-малка, отколкото на Земята. Затова нашите крачки тук напомнят по-скоро на скокове.

Да се ходи по твърдата почва беше лесно. Но скоро местността стана по-неравна, на места през тесни долини преминавахме през пресни от жълто-кафяв пясък.

– Погледнете – внезапно с шепот каза Лобанов и ме хвана за ръкава. – Честна дума, това е дърво!

Някакви зеленатовиолетови криви стъбла стърчеха в далечината. Със скокове ние забързахме към тях. Това бяха растения! Не дървета, не, по-скоро огромни кактуси, напомнящи на тези, които видях в каменистите пустини на Мексико, където бях през по-миналата година, но само че покрити с дебела гланцова кора със странен виолетов цвят. Растенията, прилични на отрязани ръце, бяха насочени към една страна – към слънцето. Кората на тези марсиански растения – първите на нашия път, се оказа толкова твърда, че на нас с труд ни се удаде да отчупим няколко къса.

Докато нашият професор рисуваше „кактусите“, ние с командира се изкачихме на върха на полегатия хълм. Пред нас се откри чудна гледка:

Голяма котловина рязко се отделяше със своя цвят от червената пустинна равнина. Тя беше сивозелена. Над нея се издигаше лека мъгла. Значи астрономите не са грешили. Това е действително море или езеро – във всеки случаи вода?!

Като извикахме Лобанов, ние побързахме напред. С всяка крачка ни ставаше ясно, че това не е вода. Изпреварвайки се един друг, ние се затичахме към края на котловината и сякаш от средноазиатска пустиня попаднахме изведнъж в тундрата!

Ниски храсти със сиви дребнички листенца се разстилаха над самата почва.

– Това е марсианският лес! – възкликна професорът. – Значи Гаврил Адрианович Тихов е бил прав в своята хипотеза за съществуване на растителност на Марс. Виждате ли, всички растения имат сив, гълъбов цвят, за да не губят напразно топлина. Виждате ли?

Ние помогнахме на професора да събере хербарий – първият хербарий от марсиански растения – и го подканяхме да бърза.

– Канал! Необходимо е да стигнем до канала.

– А какво ще видите там интересно – повдига плещи професорът.

– Е, вие заговорихте като вашия колега Сатпаев – засмя се Сазонов.

Лобанов го погледна сърдито, стана и закрочи напред, като постоянно оглеждаше леса-джудже. Ние пресякохме верига от невисоки хълмове, след това още една, но каналът все още не се появяваше. Вместо него от хълма се откри нова гълъбовозелена долина, стигаща до самия хоризонт.

– Нищо не разбирам – замислено каза Сазонов, като отвори картата. – Ние вече трябваше да го достигнем. Или сме се залутали?

– Да, в такъв случай точно това е и каналът! – внезапно възкликна Лобанов, пляскайки с ръце. – Ние така сме свикнали да ги виждаме отдалече, че и сега разчитаме да видим прави линии. Но с нашата „земна“ точка на зрение ние дори не можем да видим другия бряг на канала. В такъв случай някои от тях имат широчина триста километра. Ето тази тясна долина, на която стоим, е и каналът.

– Но какво е това? – недоумявам аз. – Канал, изкуствено изкопан, или просто е корито на пресъхнала река, по което пролетно време протичат малко води от топящите се полярни шапки?

Професорът вдигна рамене.

– Наведнъж това не може да се определи. Не бива да се бърза, младежо, ще се помъчим да отгадаем и това. Сега ние точно

установихме, че каналите на Марс, както предполагаха много учени, са ниски места, заети от растителност. Пред нас е марсианската гора – да се разходим из нея.

Ние се движим през лес; достигащ до коленете ни. Краката ни меко пружинират в мъховата покривка. Нещо проблесна между листата. Аз се навеждам. Това е малка локвичка мътна вода. Ние сипахме от нея в стоманени цилиндри, направени така, че газовият състав на водата да остане неизменен при обратния полет до Земята. Там химиците ще изучат марсианската вода.

Като се навеждах да взема следващата проба от локвата, аз едва не изпуснах цилиндъра. Из гъсталака на храстите ме гледаха някакви големи немигащи очи...

Самум

Аз така се обърках, че не се реших да извикам своите спътници, забравяйки в тази минута, че неизвестните същество навярно няма радиоприемник и не може да чуе моя глас. Като реших да действам сам, аз обърках цялата работа.

Всичко стана много бързо. Без да размисля, аз се хвърлих напред, но странното същество се гмурна в хресталаците. Аз само успях да забележа, че по размери е колкото едно голямо куче и има дълги като у заек крака и гъста тъмна козина с някакъв гълъбовометалически оттенък. Високо подскачайки със своите пружинени лапи, необикновеното животно с гигантски скокове започна да се отдалечава. Тогава го забелязаха моите спътници. Те се хвърлиха да ми помагат. Из храстите изскочиха още няколко животни, Те безпорядъчно заподскачаха на всички страни, а ние също така безпорядъчно след тях.

Спирайки се за миг, аз успях все таки да щракна със своя фотоапарат. Ако снимката е сполучлива, вие ще се убедите, че нашият многоуважаван професор е скачал като хлапе, макар сега и да отрича това.

Навярно в края на краищата ние бихме хванали макар и едно от тези странни подскачащи животни. Но за това ни попречи една нещастна случка.

При един от скоковете аз обърнах лицето си на изток и видях необикновено зрелище. Целият хоризонт бе закрит от някакъв гигантски жълт облак, така плътен, сякаш че стена изведнъж бе израснала до самото небе.

– Погледнете, какво е това? – извиках аз на своите другари, все още увлечени от лова. Те се спряха.

– Пясъчна буря! – възкликна Сазонов. – Те биват така силни, че даже се виждат с телескоп от Земята. По-скоро да влезем в някоя пукнатина. Иначе сме загубени!

Ние се хвърлихме към края на мароианския лес, разчитайки да се укрием в някоя пукнатина. Но не успяхме.

Силен вихър ме хвърли на „земята” с такава сила, че само пружинестите клонки на растенията ме спасиха от тежко осакатяване. А после сякаш нещо тежко падна отгоре ми, сякаш случайно съм попаднал под струята на водопад. Много дребен червен пясък се залепи за стъклата на шлема и ме притискаше към „земята”. А пясъкът продължаваше да се сипе. Боейки се да не бъда погребан жив в тази пясъчна пряспа, аз се опитах да стана, но напразно.

Загадъчната находка

„Група на Сазонов, къде сте, къде сте? Отговорете! Какво се е случило? Защо мълчите?” – внезапно чух в наушниците разтревожения глас на професор Сатпаев. И след миг на кораба отговори Сазонов: „Ние попаднахме в пясъчна буря. Костин и Лобанов са засипани. Търсят ги...” – „Нужна ли е помощ?” – „Засега не – отвърна Сазонов. – Но не прекъсвайте връзката...”

Разговорът ми придаде нови сили. Аз напрегнах сили и започнах бавно, с голям труд да се измъквам от пясъка. Ето, мен ми се удаде да стана на колене... В този момент нечий ръце ме подхванаха и издигнаха.

– Жив! – радостно каза Сазонов, помагайки ми да се отърся. – Виждам, пясъкът мърда – значи има някой. А къде е Лобанов?

Ние се огледахме наоколо. Самумът унищожил всичко. От гората нямаше и помен: тя бе погребана под дебел слой червен пясък. В момента каналът по нищо не се отличаваше от околните неплодни пустини.

Но къде ли се намира нашият професор? Ние тръгнахме на разузнаване, като непрекъснато го викахме по радиото. Двадесетина пъти на мен ми се стори, че пясъкът се движи. Ние се хвърляхме натам и започнахме бясно да разриваме пясъка, но напразно. Така изминаха час, два, три. „Къде е Лобанов? – тревожно ни питаше от базата Сатпаев. – Че той ще се задуши.” Внезапно чух по ефира някакъв слаб стон.

– Чувате ли, Павел Петрович? – обърнах се аз към Сазонов.

– Чувам. Но къде ли може да бъде?

– Аз добре си спомням, че Лобанов се увлече в лова и изостана от нас. Вероятно трябва да го търсим нататък, на това островче, гдето преди беше лесът – предложих аз.

Така и направихме. Тук беше по-лесно да се търси, защото твърдата почва не беше засипана с пясък. С него бяха засипани само пукнатините. Ние започнахме да разгребваме методически една след друга.

– Търсете по-скоро! – подканваше ни Сатпаев, безпокоейки се за своя другар по спорове.

И накрая моята ръка напипа нещо твърдо. Това беше обувка от стоманената дреха. За няколко минути ние откопахме нашия професор. Той беше в безсъзнание – на главата голяма рана, а сгъстена кръв се беше събрала на брадата му и на яката на гащеризона му. Ако би могло да се снесе от него този шлем и да се забинтова раната! Ние бяхме безсилни. Оставаше ни само по-бързо да занесем нашия другар на ракетата.

Внимателно носейки професора, ние тръгнахме на път. Когато се спуснахме по коритото на канала, мен ми се стори, че пясъкът на едно място мърда, шава, сякаш някой се опитва да се освободи от него. Аз казах това на Сазонов.

– Халюцинация, вие просто, сте уморен – заяви той. – Кой може да бъде там?

Но пясъкът явно мърдаше. Сега вече на няколко места. Това видяхме И двамата. Ние се спогледахме, положихме професора на „земята” и надпреварвайки се един друг, се затичахме, за да узнаем какво може да се движи там сред мъртвите пясъци.

– Змия! – извиках аз.

Но това не беше змия. Упорито пробивайки си през пясъка път към слънцето, змиевидно се движеха сивите клонки на засипаните растения. „Каква удивителна сила за живот – помислих аз. – Нищо не е пречка за тези дребни, така невзрачни марсиански растения: нито студът, нито засухата, нито пясъчните бури. Те си пробиват път през пясъка и утре тук отново, като че нищо не е имало, ще израсне сив лес! Ето защо бурите са безсилни да изтрият каналите от лицето на Марс.“

– Къде сте, другари? – със слаб глас ни извика Лобанов.

Ние се хвърлихме към него, взехме го на ръце и го понесохме.

Сега тръгнахме направо, по най-краткия път през верига от полегати, изравнени от бурята хълмове. Те бяха пусти и голи, само нарядко отново попадахме на огромни кактуси, прилични на някакви криви колони.

– Стойте! – внезапно каза Лобанов. – Това е нещо ново. Такова растение не сме виждали.

Ние се спряхме и погледнахме към страната, където той показваше. Там на фона на мъгливия оранжев залез наистина се виждаше дърво с някаква странна форма. И очертанията му бяха като че ли удивително геометрични, строги, каквито не ще намериш в природата.

– Ние сме длъжни да го разгледаме – решително каза професорът.

– Утре ще се върнем тук.

– Не. Незабавно! И защо ме носите като малко детенце? – възмути се професорът. – Аз мога да ходя сам.

Той се освободи от нас и поклащайки се, се отправи към странното дърво. На нас нищо не ни оставаше, освен да го последваме.

Придържайки неукротимия професор под ръка, ние ходехме по червеникавия пясък, не сваляйки очи от дървото. И колкото по-отблизо го виждахме, толкова по-необичайно изглеждаше. Това по-скоро беше някаква кула с подпорни греди и пръти. Дърветата не могат да бъдат такива. Даже и на Марс...

– Слушайте, това не е дърво – тихо каза нашият командир. – Това не е създадено от природата!...

Всички ускорихме крачките си. Приближавайки към загадъчното съоръжение, ние видяхме, че това не е дърво. Високо към небето се издигаше нагоре решетъчна кула, направена от някакво неизвестно вещество, не от метал, а от някаква неизвестна на нас пластмаса. Подпорите на кулата бяха на места като че ли обгорени от силен пламък, почернели и разкривени.

– По моему това е стартова катапулта за излитане на ракети – накрая каза Сазонов. – Или нещо в този дух. Оттук са излетали, не може иначе.

– Значи ние не сме първите хора на Марс? – се изтръгна въпрос от мен.

Лобанов вдигна рамене.

– Вероятно. Може би пък оттук да са излетели нанякъде марсиани. Излетът вероятно е станал неотдавна, преди не повече от петдесет земни години. Иначе всичко би се разрушило от бурите. Значи тук преди нас са идвали гости от някаква друга планета...

Ние неволно се огледахме. Около нас беше пусто и тихо. Зад хълмовете догаряше червеният залез и в неговите лъчи през оранжевата мъгла блестеше сивата звезда на нашата родна Земя.”

* * *

Тук краткият отчет на нашия специален кореспондент на Марс Михаил Костин прекъсва. С нетърпение ще чакаме продължението, което скоро трябва да последва.

* * *

От редакцията. Продължението, както разбират и нашите читатели, може да последва само след първия полет на Марс. Тогава ще узнаем точно каква е природата на тази планета, има ли там живот и растителност. Ще узнаем какво представляват от себе си марсианските морета и канали.

Ние си позволихме малко да пофантазираме, за да разкажем в такава форма на читателите за съвременните научни възгледи за природата на Марс.

Фантастичният репортаж е написал Глеб Голубьов.

(Превод от руски със съкращения)

Пет дни на Луната

Научно-фантастична повест

А. Фархи

(Продължение от бр. 2)

Професорът се усмихна, замисли се за момент и отговори:

– Желаящи да участвуват в междупланетното пътешествие има много. Само у нас, в Съветския съюз, имаме няколко хиляди души, а в България подадоха заявление повече от петстотин. Освен тях получихме много други предложения от цял свят, в това число и от вашата страна – отвърна Медведев и погледна американския журналист, като че го питаше дали е доволен от отговора. И като промени израза на лицето си, продължи: – По-труден за разрешение се оказа вторият въпрос – вземането на по-голям екипаж на кораба. Според Циолковски е необходимо да се вземе твърде много гориво. Дори повече, отколкото може да събере нашият кораб. В това отношение ние сме облекчени. Новата конструкция атомни двигатели, изобретени от инженер Любен Иванов, ни дават възможност да вземем сравнително голям екипаж и по-малко гориво. През това пътешествие обаче повече от четирима души не можем да вземем, тъй като трябва да пренесем на Луната много уреди и съоръжения. Освен това с кораба ще пренесем готови строителни конструкции и пълен комплект автомати за първата лунна станция. Всичко това наложи да не вземаме повече хора при първия полет. При това нашият екипаж е подбран така, че всеки от нас ще изпълнява по няколко длъжности.

Нашият щурман инженер Иванов ще се занимава с всички машини на ракетата. Освен това той е много способен радиотелеграфист. Доктор Занкина е лекарка и домакин на експедицията. Другарят Григор Веселинов е минералог и химик. Аз пък ще водя астрономическите наблюдения и ще следя за всички физически явления на Луната. Както виждате, всички се допълваме и не е необходимо да вземаме повече хора. Освен това всеки член на екипажа е много добре запознат с действието на всички уреди и може да борави с тях.

– Колко време ще продължи вашето пътешествие? – запита друг журналист.

– Около две седмици. Снабдени сме обаче с провизии, кислород и гориво за повече време. И това е естествено. Възможно е да се наложи някакво отклонение. Може да пожелаем да посетим тъмната страна на Луната, която към края на нашето пътешествие ще бъде осветена. Луната се движи около Земята по сложна орбита, която наподобява на елипса, с изменящи се елементи. Освен земното притегляне на движението на Луната оказва влияние и слънчевото притегляне и в по-малка степен притеглянето на другите планети. Известно е, че Луната се върти около Земята за 27 денонощия 7 часа 43 минути и 2 секунди и за същото това време се обръща веднъж около своята ос. Поради това Луната е обърната към нас винаги от едната си страна. Науката не познава тъмната страна. Макар че изследването на тази нейна, непозната за науката част ще бъде обект на следващата експедиция, ние смятаме да се отбием за няколко часа там и да направим някои проучвания, ако не се случи нещо непредвидено и се наложи да се върнем.

– Колко време ще пътувате и къде смятате да слезете? – попита една журналистка.

Професорът се замисли за момент и отговори:

– Ще пътуваме около девет часа. Разстоянието до Луната е около 384.000 километра. Нашата средна скорост ще бъде 11.1 километра в секунда. Може да пресметнете. Ако по пътя не се яви някое препятствие, ние ще пътуваме по-малко от девет часа.

Преди да отговоря на втория въпрос, искам да ви запозная с някои особености. Редица наименования, като материци, морета и други части на лунната повърхност, са условни, тъй като на Луната няма атмосфера, няма вода, а следователно не може да има и морета. Температурните разлики на нашия спътник са много големи. През деня, който трае четиринадесет земни денонощия, температурата, достига до плюс 120 градуса, а през нощта рязко спада до минус 160 градуса. Ние смятаме да се спуснем в морето на дъждовете. Това е една от най-добре разучените местности. От друга страна, морето на дъждовете е близо до лунния полюс и предполагаме, че лунните горещини там ще бъдат по-малки, тъй като ще бъдем твърде близо до неосветената част, в която температурата ще бъде не по-малко от минус 100 градуса.

– Извинете за момент... – обади се друг журналист. – На няколко пъти вие споменавате за възможни отклонения. Бих запитал, какви отклонения могат да се случат по пътя и какви опасности заплашват екипажа?

– При нашите съоръжения опасността за живота на членовете на експедицията е сведена до минимум. Въпреки това сериозна опасност представлява за нас сблъскването с метеори. При тази

космическа скорост, с която се движат всички тела в междупланетното пространство, всяка среща би била гибелна. Ако срещнем по пътя си някакъв метеорит, ние ще трябва да го избегнем и да потърсим нов път, свободен от тези небесни тела. Това може да предизвика отклонение от пътя. Има и други опасности главно за организма на човека. Но по тях по-добре ще ви осведоми доктор Занкина... – и той кимна с глава към спътничката си.

Лекарката, която не очакваше, че ще говори, за момент се смути. Лека червенина обля младото продълговато лице, от което обикновено гледаха две дяволити зеленикави очи. Занкина по нищо не приличаше на сериозен научен работник. Облечена в скромна бяла рокля, с две златисти плитки, които падаха на гърдите ѝ, човек би я взел по-скоро за студентка, току-що постъпила в университета, отколкото за отговорен член на екипажа. В научния свят тя стана известна една преди една година, когато успешно защити тезата си на тема „Човекът в космоса“ и даде редица ценни предложения за запазване на човешкия живот по време на междупланетните пътешествия. С бистър ум, който бързо се справяше с много тежки проблеми, и с голяма упоритост и прилежание, тя беше един от ценните сътрудници на института „И. П. Павлов“.

Зачервена още от смущение, лекарката започна да обяснява:

– От медицинска гледна точка за човешкия живот има опасност преди всичко от големите, космически скорости, които развива междупланетната ракета. Всички ние сме изпитвали неприятното чувство на силно притискане на краката към пода, когато се издигаме със самолет, или пък с всички сили се притискаме към

облегалото, когато пътуваме с автомобил. Това се явява многократно по-силно, ако човек пътува с космически кораб. Този въпрос беше една от големите проблеми, които трябваше да реши съвременната медицина, за да може да се осъществи нашият полет до Луната. И тя бляскаво се справи с тази задача, като разви идеята на известния съветски учен Муравъов за пътуване със специални скафандри до навлизането в междупланетното пространство. Нашите скафандри са така устроени, че автоматически се пълнят със специална течност, плътността на която е равна на плътността на човешкото тяло. Ние разполагаме с няколко чифта подобни дрехи от метал. Вие сигурно сте ги забелязали, когато разглеждахте кораба. Те са здраво скачени за стените на „ЛИ-7“. От тях ние ще излезем едва като навлезем в междупланетното пространство, когато вече няма да действа земното притегляне.

Друга трудност, която трябва да преодолеем, е липсата на каквато и да е опора в кораба, тъй като в него, след като навлезе в междупланетното пространство, вече няма да действа земното притегляне...

Внезапно се чу слабо бръмчене, което постепенно се засилваше. На хоризонта се появи ято вертолети.

– Официалните лица пристигат! – обади се един от кореспондентите, като гледаше нагоре.

– Налага се да прекъснеш – извини се професорът: – след малко ще започне официалната част. Пък и ние трябва да се стегнем – каза Медведев, като посочи костюма си.

Професорът и лекарката, след като се ръкуваха с журналистите, бързо се отправиха към кораба. На няколкостотин метра от тях на широката площадка един след друг започнаха да кацат вертолети.

III. На път

Сигнал... Ракетата се засили по релсите и започна да изкачва връх Малъвица. След като набра скорост, междупланетният кораб „ЛИ-7“ с невиджана бързина напусна високия връх в източна посока. Мощни взривове, напомнящи артилерийска канонада, оглушиха изпращачите. „ЛИ-7“ вече се движеше със свръхзвукова скорост.

Най-сетне след многогодишни търсения, след упорита и непрекъснатата работа на много поколения учени от целия свят започна да се осъществява мечтата на човечеството – човешки крак да стъпи на друго небесно тяло.

В космическия кораб е тихо. Чува се само слабото тиктакане на уредите. Изолацията не позволява да се чуе шумът на машините. Автоматически се включва и последният мотор, „ЛИ-7“ увеличава скоростта си и се движи вече с 11.1 километра в секунда. Още малко и корабът ще навлезе в междузвездното пространство. Остър звън!... Ракетата е навлязла в космоса.

Неподвижно до стената, облечени в големи скафандри, пълни с течност, са застанали хората. Това облекло, направено от здрав и лек метал и снабдено с малък радиопредавател и приемник, придава на хората фантастичен вид.

– Като че е време да излизаме – обади се професорът. – Може да съблечем скафандрите. Но къде ли е това дяволско копче за течността – и той започна с пръсти да опипва пояса на странната си металическа дреха. – Ето го, проклетото!... – И Медведев натисна

малката пластинка. След това натисна и съседното копче. Скафандърът се разтвори и от него излезе ръководителят на междупланетната експедиция.

Един след друг съблякоха скафандрите Иванов, Занкина и Веселинов. Но още при първата стъпка пътешествениците се сблъскаха и полетяха в различни посоки.

– Хванете се за държалките – спокойно каза щурманът, който пръв се опомни и успя да се хване за добре прикованото кресло, което беше до него. – Изглежда забравихме, че сме в космоса и че вече нямаме тежест – усмихна се той.

Медведев и Занкина бързо се хванаха – лекарката за една от държалките при стената на кораба, а професорът – за скафандъра, който току-що бе съблякъл.

Геологът обаче полетя назад, тръшна се с гръб в стената, полетя напред, опита се да достигне една държалка на тавана на кораба, но не успя. От направеното усилие той се вдигна нагоре, чукна главата си о тавана и полетя на пода, където най-сетне се залови за една от държалките при стената.

– Така ви се пада – смеейки се, го порица професорът. – Вие бяхте най-нередовен в упражненията, които водехме за живота без тежест. Имате късмет. Целият кораб и предметите в него са облицовани с тази мека пореста материя. Иначе и доктор Занкина нямаше да ви помогне срещу синините.

– Виноват, другарю началник!... При следващото пътешествие ще се упражнявам двойно повече – на свой ред се засмя Веселинов. – Вие знаете, виновен е моят ненаситен професор. Свободна минута

не ми остава, дори и да харесам някое момиче – той отново се усмихна и погледна към Занкина.

– Не се оправдавай с професор Стоилов – намеси се Иванов, – да не мислиш, че не знаем къде си губеше времето! Вместо на тренировки за живота без тежест висеше край скалите при Лакатник. Мен ако питаш, бих те оставил на земята на някоя скала, но ме е страх от твоя професор. Той би вдигнал такъв скандал, дето не сме те взели, че не бих си намерил място на земята!... А ти се оплакваш от него!... Засрами се!... – шеговито го порица щурманът.

За краткото време, през което работиха заедно по подготовката на експедицията, инженерът и геологът се сблизиха и станаха добри приятели. Щурманът харесваше този снажен младеж, който по-скоро приличаше на спортист, отколкото на научен работник. Само очилата, които прикриваха неговите пъстри очи, издаваха, че геологът усилено се занимава с умствена работа. Весел и жизнерадостен по характер, той обичаше хората и се радваше на света. Но най-много Веселинов обичаше планината. Негова страст беше изкачването по високите върхове, което вършеше с голямо удоволствие по време на геоложки проучвания. Преди две години младежът стана майстор на спорта по алпинизъм. Добре се развиваше и като научен работник. Неговият професор бе много взискателен и не му прощаваше никакво опущение. Благодарение на тази помощ, която геологът получаваше ежедневно от професор Стоилов, той не се отпускате. Младежът искрено уважаваше и обичаше професора си, но често във форма на шега се оплакваше от неговата взискателност.

– Трябваше да ме оставите! Нямаше сега да се мъча като грешен – шеговито отговори геологът на закачките на щурмана, усмихна се, смигна на инженера, като че искаше да му каже да не говори по този въпрос, и отпусна едната си ръка от държалката. Сетне направи крачка към креслото, което се намиреше до него, отпусна другата си ръка, хвана се за облегалото, седна и се превърза с гумен колан. – Сега вече съм добре... – продължи той. – Така може да стигна не само до Луната, но да отида и на Марс.

– Брей, че се засилихте – звънливо се засмя лекарката, която го гледаше с интерес. – Ще трябва да ви предадем няколко урока за живота без тежест, иначе ще прекарате цялото пътешествие в креслото. Но да преминем към работа. Моля, другарю Медведев, подайте си ръката. Интересува ме пулсът ви. – И тя пое ръката на професора, на която постави малък пулсомер.

– Как се чувствувате? – запита го тя. – Вашето сърце най-много ме плаши.

– Сега, след като загубихме тежестта, се чувствавам добре – каза ученият, като се усмихна. – Но при тръгването почувствах такава тежест и такова усилено биене на сърцето, че в първия момент помислих, че ще се пръсне.

Лекарката го погледна съсредоточено. В зелените ѝ очи не остана и следа от нейната закачливост. Пулсомерът сочеше за напрегната работа на сърцето.

– Като се поосвободим малко, ще трябва да премерим кръвното налягане – добави тя. – Но нека видим как се е отразило излитането на останалите. А вие как се чувствувате? – обърна се медичката към щурмана и геолога.

– Вече много по-добре – избърза да се обади геологът, като гледаше закачливо младото момиче. – Но и с мен се случи нещо подобно.

– Трябва да призная, макар че от години летя със скоростни самолети на големи височини, че и аз се почувствавах зле – каза Иванов. – Необходимо е да помислим за някои допълнителни подобрения на скафандрите.

– И аз така мисля. Ако внесем още някои подобрения в тях, по-леко ще се пътува – отвърна Занкина. – Още докато бях в скафандъра, ми дойде една идея. Какво ще кажете, ако под скафандрите се подложат здрави пружини. Тогава сигурно ще се облекчи още малко напрежението при излитането.

– Трябва да се помисли повече – каза професорът. – Сега няма да разрешим въпроса. Я по-добре да се заловим за работа, че тя нас чака. Вие, Иванов, съобщете на академиите в Москва и София, че сме навлезли в междупланетното пространство. Проверете и посоката, в която се движим. А вие, Занкина, следете за измененията в температурите. Вас, другарю Веселинов, ще ви прикрепим към кинокамерите и без това не умеете да се движите както трябва. На всеки три часа трябва да ги зареждате. Аз пък ще поработя в обсерваторията.

– Не е ли по-добре – обади се шурманът – другарката Занкина, като домакин на експедицията, да провери състоянието на нашите запаси от течности. Възможно е въпреки всички предварителни мерки, които взехме, от силния тласък при излитането да изтече нещо. Нека Веселинов да следи измененията в температурите. И без това кинокамерите трябва да се зареждат на три часа. Освен

това ще му се даде възможност да се поупражни да ходи без тежест – каза Иванов и смигна на геолога.

– Правилно забелязахте – каза професорът. – Нека така да бъде! Може да започнем работа!...

Щурманът се отправи към кабината за управление и седна до радиотелеграфния апарат, откъдето започна да търси връзка със Земята. След няколко минути той се свърза с Московската академия на науките.

Занкина усилено работеше в склада. Най-напред тя провери резервоарите с кислород. Апаратурата сочеше, че и двата резервоара са в ред. Тласъкът не беше ги повредил. Обаче странно впечатление ѝ направи, че въздухът в склада е много богат на кислород. Освен това миришеше и на някаква миризма, която ѝ напомняше на болница. Тя отново погледна към резервоарите. Кислородомерите сочеха, че газът изтича правилно. „Дали пък не е станало нещо с аптеката?“ – премина като ток мисъл през главата ѝ. Тя направи крачка напред. Почувствува голяма умора. Спеше ѝ се. Потърка очите и се опита да продължи работата, като си наложи цялата воля. Но нищо не помогна. Въпреки волята си тя заспа, като се просна край вратата.

Застанал до една кинокамера, Веселинов си тананикаше една ария от „Севилския бръснар“ и внимателно зареждаше фотоуредата. Въпреки злополучното ходене из кораба той беше в отлично настроение. Затова спомагаше и хубавият свеж въздух, който внезапно започна да прониква през откренатата врата на склада.

„Прекрасно работи вентилационната уредба – помисли той, – истински озон. Но на какво ли мирише, като че на хирургия!...“

Той зареди фотокамерата, седна на едно кресло, върза се с колана и се протегна. Пак почувствува някакъв лек, странен мирис. Погледна с премрежени очи към термометрите, но нищо не видя. Той вече спеше.

След като предаде радиограмата и провери пътепоказателя, Иванов се отправи към кабината на професора. Той почука на вратата и като получи отговор, влезе.

Застанал в специално уредената за астрономически наблюдения кабина, Медведев внимателно гледаше през един телескоп. От време на време той сваляше очи от окуляра и записваше нещо в една тетрадка, която беше здраво закрепена на работната му маса.

Професорът вдигна очи и погледна въпросително инженера, който стоеше прав до вратата, като се стараше да не го смущава.

– Всичко е в ред – отвърна на погледа му Иванов. – Предадох радиограмата. Имаме много поздравии от Москва и София. Проверих и посоката, в която се движим. Точно по маршрута. Апаратите за управление от излитането досега са действували безупречно. След като навлязохме в междупланетното пространство, моторите са спрели автоматически – докладва на началника си щурманът.

– Не може да бъде! – не се съдържа професорът. – Нещо не е в ред. Или моят далекоскоп е повреден, или пътепоказателят сочи грешна посока. Като наблюдавам лунния сърп, той си остава непроменен. Големината му продължава да е една и съща. А би трябвало дискът постоянно да расте. Например морето на дъждовете трябва да е много по-голямо от това, което виждам през уреда!...

– Невъзможно! – противопостави се Иванов. – Лично присъствувах, когато проверявах пътепоказателя в института. Нима е възможно да се повреди при монтирането му на кораба? Не допускам? – отговори той на въпроса си.

– Елате да видите – покани го Медведев. – Някой от уредите греши!

Инженерът отиде при далекоскопа и погледна през него. Лунният диск беше твърде малък.

– Прав сте – каза замислено той, като барабанеше с пръсти по бюрото на Медведев, навик, добит още през ученическите години и по който неговите съученици познаваха, че усилено мисли за нещо. – Единият от уредите греши.

– Трябва да ги проверим! – каза професорът. – Заемете се веднага с пътепоказателя. Него по-лесно може да проверим, тъй като специалисти по далекоскопи нямаме. Вероятно известно време ще пътуваме, без да знаем точно в каква посока се движим. Но друг избор нямаме.

– Не е необходимо – каза щурманът. – Аз имам резервен пътепоказател. Ще ви призная едно нарушение, другарю началник – смутено измърмори щурманът, като виновно гледаше пода. – Взех повече резервни части, отколкото се полагаха. За това ме помоли моят най-добър приятел – майор Гранитов от МВР в София. Той така настоя, че аз не можех да му откажа. Не ви казах, защото ме беше страх, че ще наредите да ги сваля.

– И бих ви наредил! – сърдито го погледна професорът. – Без мое знание на кораба нищо не трябваше да се внася. Необходима е дисциплина, другарю щурман. Но след като вече сте взели, ще

използуваме резервния пътепоказател. Втори път повторно нарушение да не се повтаря, защото ще ви накажа!...

– Разбрано, другарю началник на експедицията – отрапортува по военному инженерът. – Критиката е правилна.

– А сега – продължи по-меко професорът – вземете в помощ Веселинов и на работа. Впрочем не е лошо да видя и аз какви са температурните разлики.

Двамата излязоха от обсерваторията и се отправиха към дневната кабина.

Какво беше тяхното учудване, когато видяха, че Веселинов спи.

– Не ви ли се спи и на вас? – запита началника си инженерът и с цели гърди вдъхна от пребогатия на кислород въздух.

– Да, спи ми се – заоглежда се учудено професорът. – Странно.

Но Иванов вече не го чуваше. Той спеше на пода, където бавно се свлече. Медведев направи крачка към него, но го налегна толкова силна дрямка, че и той бавно се просна и заспа.

Екипажът на „ЛИ-7“ заспа дълбок сън.

IV. Майор Гранитов действа

Тази сутрин Гранитов се събуди в лошо настроение. Кошмарни сънища го мъчиха през цялата нощ. Той виждаше междупланетни кораби, които се сблъскват помежду си, а някъде далеч, може би зад океана, проснал краката си на бюрото и пушещ голяма пура, радостно потрива ръце непознат човек с рогови очила.

После той видя бащината си къща и своята ергенска стая. Седнали на масата, заедно с Любен учат урока си по френски. Както винаги Любен е готов много по-рано от него. Той се ядосва и вече не помни нищо. Чете на глас, слухти, обръща речника. Не му

върви този френски език. Любен сяда до него и заедно бързо научават урока. Той си отдъхва облекчено.

– По-лесно ти е да вземеш рекорд по борба, бокс или атлетика, отколкото да учиш френски – закача го приятелят му.

Гранитов кима утвърдително.

Сетне пред него изниква друга картина. Заедно с Любен се разхождат в Парка на свободата. Любен е вече инженер, а той лейтенант от МВР. Оживено разговарят и спорят. Накрая приятелят му от детинство заключава:

– Всички подозираш и в най-обикновената случка виждаш пръста на врага.

Изведнъж образът на неговия близък другар потъмня и изчезна. Звънът на домашния телевизор го събуди. Разсъмваше се. Той включи апарата. Викаше го дежурният. С междупланетния кораб ставаше нещо нередно. Той бързо се облече и се отправи към министерството.

Когато влезе в кабинета си, там го чакаше помощникът му капитан Колев.

– Другарю майор – започна официално Колев, – получено е бързо съобщение от Москва. Отнася се до експедицията. Обади се и секретарката на началника на управлението. Към девет часа се явете при него с всички материали по междупланетния полет.

– Добре, Колев. Как се държи кореспондентът Берлие?

– Нищо особено, другарю началник. Старши лейтенант Величков докладва, че след изпитането на „ЛИ-7” се е прибрал в хотела и не е излизал никъде.

– Чакайте ме, докато се върна. Наредете на Величков още по-внимателно да следи кореспондента.

– Слушам! – отвърна капитанът и се отправи към вратата.

Гранитов седна на бюрото си, отвори със секрет чекмеджето и започна да подрежда материалите, необходими му за доклада, сетне взе бързото съобщение и го зачете:

„По сведение на Пулковската обсерватория, която следи за полета на „ЛИ-7“, към три часа тази нощ корабът започнал да се отклонява от предварително начертания маршрут в междупланетното пространство. Към пет часа тази сутрин е бил на такова разстояние от Луната, на каквото е бил при отлитането му от Земята. Правят се усилия да се получи връзка с кораба. „ЛИ-7“ не отговаря. Предполагаме, че това отклонение се дължи или на повреда при отлитането, или на вредителски действия.

Предлагаме внимателно да се проучат всички факти от монтираното на кораба до излитането му. От наша страна също вземаме мерки.

Министерство на вътрешните работи на СССР.

Подпис (не се чете)”

(Следва)

Пет дни на Луната

Научно-фантастична повест

А. Фархи

(Продължение от бр. 3)

Разузнавачът прочете още веднъж съобщението и се замисли. Положението беше сложно. Преди всичко той трябваше да разбере дали има вредителство на кораба. А това беше много трудно. По навик той разроши косата си, но веднага се досети за жена си. Неведнъж тя му беше правила бележка за този лош навик. Той веднага приглади с ръка падналите над челото му черни къдрици, след това извади гребена си и машинално се среса. Гранитов имаше не повече от тридесет и пет години. Той бързо напредваше в службата си като един от най-способните разузнавателни офицери в управлението. Името му отговаряше не само на външния вид, но и на неговата твърдост и упоритост. За него още в младежките години, а по-късно и в МВР казваха, че е здрав като гранит. Откърмен в свободолюбив планински край, където като легенди се разправяха подвизите от героичното партизанско минало, сам загубил дядо си в борбата срещу фашизма, майорът посвети живота си на защитата на отечеството от народните врагове. Той обичаше работата си и й отдаваше всичките си сили и способности.

Но в борбата с враговете на експедицията Гранитов беше двойно заинтересуван. Разузнавачът изпълняваше не само служебно задължение. В експедицията пътуваше като щурман Любен Иванов – неговият неразделен приятел от детинство.

„Защо ли не се обаждат? – питаше се той. – Техният радиопредавател е с район на действие от 500,000 километра. Живи ли са, или са загинали в междупланетното пространство?“

Тези въпроси отново развълнуваха разузнавача. Но той бързо се опомни. Не беше време за чувства и настроения. Трябваше всичко да прегледа, всичко да прецени, най-трезво да обсъди фактите. Гранитов стана и с твърда стъпка се отправи към големия железен шкаф при стената. Отключи го и извади една папка. Тя съдържаеше докладите на сътрудниците, които са наблюдавали от начало до край монтажните работи на кораба на връх Мальовица. Офицерът започна внимателно да прелиства материалите, като от време на време се спираше, замисляше се, подчертаваше с червен молив и сетне отново продължаваше да обръща страница след страница. Направи му впечатление, че много малко сведения имаше от института, където стана изпитването на апаратурите на „ПИ-7“. А наблюдението на това научно учреждение беше трудно. Наред с българските специалисти там работеха и съветски учени. В съветските специалисти той не се съмняваше. Те бяха проверени хора. Проверени бяха и българските участници в монтажа на кораба. Кой можеше да бъде вредителят тогава. А само в института можеха да бъдат повредени уредите. „Товава внимателно още веднъж трябва да се проверят всички наши специалисти“ – реши Гранитов и отново се замисли. – „А ако е повреда?“

„Не това не може да е повреда – отхвърли натрапчивата мисъл, която би оправдала неговия отдел. – Това е вредителство, нагласено от умен и опитен враг. А кои са вредителите? Може би Берлие. Той е стар и опитен шпионин. Но той е наблюдаван

непрекъснато. Най-много е съучастник. Тогава кои са останалите? Къде се намират? В института? Или може би сред монтажниците?... Всичко трябва повторно да се провери.”

Гранитов стана, закопча куртката си, взе папката, сложи в нея съобщението и някои сведения. След това отвори вратата и се запъти при началника на управлението.

Когато разузнавачът се завърна в кабинета си, Колев го очакваше. Капитанът докладва, че кореспондентът Берлие продължава да си стои в хотела. Майорът седна на работния си стол, остави на бюрото папката, с която беше на доклад, разкопча горното копче на куртката си и въздъхна:

– За момент – обърна се той към помощника си, който очакваше да чуе резултатите от съвещанието. – Най-напред ще се обадя по телевизора, а сетне ще беседваме. – Той избра някакъв номер и натисна едно копче от пулта.

Апаратът потъмня за момент и след малко светна. На екрана се появи капитан от МВР.

– Заповядайте, другарю майор!...

– Осигурете от утре назначаването на лейтенант Горчев като механик на вертолетния гараж на института за изпитване на металите. Действайте чрез Министерство на културата. За назначаването на Горчев трябва да се пази строга тайна. Довечера докладвайте за извършеното.

– Слушам, другарю майор – каза офицерът.

Гранитов изключи телевизора и се обърна към своя помощник:

– Не зная дали ти е известно, но главно поради опущения на нашия отдел на космическия кораб е извършено вредителство!... – и той погледна изпитателно слушащия го разузнавач.

– Изключено! – възпротиви се Колев. – Ние лично наблюдавахме всички операции по монтирането на кораба. Всички части и уреди, които пристигнаха от Съветския съюз, транзитно минаваха към института за изпитване на точни механизми, където съветски и наши специалисти ги проверяваха. Оттам с охрана пристигаха за монтиране на кораба. Освен това в съобщението, което ви предадох преди малко, не се говори със сигурност за саботаж. Отклонението може да се дължи и на повреда, предизвикана от тласъка при излитането.

– Доскоро можеше това да се предполага – въздъхна майорът и вдигна с ръка падналата на челото му къдрица. – Но сега вече не може да има съмнение. Има нови факти, които говорят, че е извършен саботаж. При началника на управлението е получено това съобщение – и той извади от папката телеграма, която прочете гласно:

„По сведения на обсерваторията „ЛИ-7“ се е загубил в междупланетното пространство и до него вече не достигат изпращаните радиосигнали. Тъй като от 10 часа не са получени никакви сведения от екипажа, може да се предполага, че освен уредите за управление, е повредена и предавателната станция. Не може да се каже нищо за съдбата на пътешествениците. Някои данни сочат, че на кораба е извършено вредителство. Считаме, че саботьорите са още във вашата страна.

Министерство на вътрешните работи на СССР

Подпис (не се чете)”

– Това едно – продължи с дрезгав, пълен с болка глас Гранитов. – И второ – известно ти е, че все още се намира у нас известният международен шпионин Берлие с документи на кореспондент. Как смяташ, защо ще дойде в България този ас на шпионажа, и то точно по време на полета? Очевидно не на излет или за дописка.

Освен това имаме съобщение от странство, че преди около един месец е пристигнал в страната ни един от най-добрите международни шпиони, известен като агент 303. Как се е добрал до страната и къде се крие, не знаем. Засега има само някои догадки за начина на пристигането му. Това са фактите.

Ясно е, че е извършен саботаж, и то не другаде, а при нас, в България. Голяма грешка ще направим, ако не видим и не отчетем това. При началника на управлението се уточнихме да проведем някои бързи мероприятия за залавяне на злосторниците. – Разузнавачът млъкна за момент и обиколи веднъж стаята си. Сетне отново се обърна към капитан Колев: – Вземете този бюлетин и прочетете третото съобщение. То е подчертано с червеи молив – той подаде на помощника си един свитък, който също извади от папката.

– Странно! – промълви капитанът, след като прочете съобщението. – Паднал вертолет в „Черно море“, а не е получен дори и протест, макар че тази случка е станала преди месец. Та това не е в техния стил на работа. Днес повреди с вертолети почти не стават, а нещастни случаи има само при катастрофи!...

– Точно така – потвърди Гранитов. – И на нас ни направи силно впечатление, че по този въпрос не се шуми. Освен това малко

съобщение в „Нюйорк Таймс“ никъде не се споменава нищо. И никакви обвинения, никакъв протест. Защо? Вероятно искат да прикрият нещо. Те знаят, че нашите радиолокационни станции непременно ще уловят шума на машината. И с това съобщение искат да ни успокоят. Станал нещастен случай и толкова. Не са необходими никакви издирвания.

– Възможно е с тази машина да е пристигнал и агент 303 – предположи Колев, който се убеждаваше все повече, че е възможно вредителство.

– Изглежда, че е така – отвърна майорът. – При всички случаи обаче трябва да проверим. Какво ще кажете, да натоварим Станев с тази работа?

– Мисля, че ще се справи – отвърна капитанът.

– Тогава извикайте го и го изпратете незабавно. Нека с две подводници и група водолази да потърсят машината и евентуално потопените във водата водолазно облекло и гумена лодка. Документи ще получи от секретарката на началника на управлението.

– Веднага ще наредя – отвърна капитанът и понечи да тръгне към изхода. Но изведнъж се сети нещо, спря се и каза: – Струва ми се, че най-слабо наблюдавахме института, в който се изпитваха уредите. Мисля, че злосторници трябва да търсим, и то сред научните работници, тъй като само те имаха достъп до ракетата. Сведенията от института са много оскъдни.

– Правилно! – потвърди Гранитов. – Нито за момент обаче не бива да изпускаме от поглед Берлие. Той е стара птица и може да ни изиграе. Сигурен съм, че в цялата тази история има пръст той.

Затова най-добре ще бъде ти и по-нататък да се занимаваш с него. Но сега е необходимо лично да наблюдаваш всяка негова стъпка. Обръщай внимание и на най-малките подробности. Той не може да не се свърже със съучастниците си. Необходимо е да знаем всичко за него. Нека продължи да ви помага старши лейтенант Василев. Той вече е опознал добре чужденеца. Освен това старши лейтенантът може да използвате и за връзка. А сега желая ви успех!

Двамата си стиснаха ръцете. Капитанът отдаде чест и бързо напусна стаята на началника си.

Като отпрати помощника си, Гранитов започна да събира в папката разхвърляните книжа. Погледът му падна върху бюлетина. Той го разгърна и се зачете в едно съобщение на втора страница. Прочете го, подчерта едно изречение и започна да се разхожда из кабинета.

– Защо ли пускат два спътника, а не един? Откога концернът на Смит започна да произвежда изкуствени спътници на Земята? Странно!... Много странно!... – той отново дълбоко се замисли. Внезапно премина в главата му нова мисъл. Веднага той извика по телевизора един офицер.

– Лейтенант Григоров – започна той, – на вас ще възложи една много бърза и важна задача. Най-напред ще трябва да се запознаете с поверителния бюлетин и по-специално със съобщението за пускането на два нови спътника на Земята. Ще трябва да разузнаете техния път. Не е изключено да бъде пуснат и трети спътник, за който не се говори нищо в съобщението. Ще отидете при директора на астрономическата обсерватория и най-

подробно ще разучите възможностите за сблъскване с кораба, ако той оцелее и се върне. Докладвайте за резултата утре вечер!

Останал сам, Гранитов усилено заработи. Свърза се с няколко института и прегледа две папки. Нищо повече не можа да намери. Очевидно имаше работа с хитър и опитен враг. Данните, които имаше, не можеха да размотаят заплетеното кълбо. Къде беше 303? Кои са неговите съучастници? В института или другаде?

– Трябва да се почне незабавно с института – реши той, като включи телевизора.

– Горчев, елате при мен! – извика той един млад, с едва-що наболи мустаци лейтенант.

V. Мистър Смит е доволен

Тревогата сред деловите среди на Нюйорк, Лондон, Амстердам ни Париж вземаше все по-големи размери. Проникналите в пресата съобщения за предстоящия междупланетен полет предизвика рязко спадане на акциите на самолетните компании и на свързаните с авиационната промишленост индустрии.

В навечерието на полета стойността на акциите на самолетните компании спаднаха с двадесет на сто.

Разтревожени бяха и акционерите от концерна на Смит, който обединяваше много предприятия, произвеждащи най-различни видове летателни уреди. Това наложи да се свика извънредно заседание на най-крупните акционери и на заинтересованите учреждения.

Съвещанието се готвеше под знака на тревогата, която беше обхванала борсата. Само Смит изглеждаше спокоен.

Когато ръководителите на концерна се събраха в разкошната заседателна зала на сенатора, без всякакъв увод Смит даде думата на един пълен, облечен в син ластикотинен костюм акционер.

– Трябва да настоим пред правителството да вземе незабавно мерки срещу спадането на акциите. На какво прилича това? Нашите предприятия за няколко дни загубиха четвърт от стойността си – започна речта си той. – Трябва да ни се дадат допълнителни правителствени поръчки за производството на новия вид транспортни вертолети и за производство на свръхзвукови бомбардировачи. Това временно ще укрепи ценните на нашите акции на борсата. Ако това не стане, ние сме загубени! – каза той с глух глас и изтри с мека копринена кърпа едрите капки пот, които бяха избили по челото и голото му теме.

Шум на одобрение и възгласите „правилно“ огласиха широката зала. Погледите на всички присъстващи се обърнаха към директора на концерна – сенатора Смит.

Почувствувал важността, на момента, сенаторът, който имаше най-много акции, запали хаванска пура, наля си чашка джин, глътна я и започна:

– В този момент сред акционерите на нашия концерн не бива да има никаква паника. Всичко е пресметнато. Трябва да закупим акции от другите наши конкуренти. Това ще ни даде възможност да глътнем много компании у нас и в Европа. Тогава ние ще бъдем монополисти на пазара и ще диктуваме цените. Аз пресметнах. При такава обстановка нашите дивиденди почти ще се утроят.

– Не сте ли болен, мистър Смит? – запита bankerът Кук, който беше вложил много пари за кредитиране на авиационния концерн на Смит.

– Нито съм пиан, нито съм полудял; – отговори финансовият магнат. – От цялата тази работа ние само ще спечелим. Аз предлагам да хвърлим всички наши средства и закупим евтини акции от другите компании. Освен това имаме възможност да овладеем редица помощни индустрии. Трябва да наредим на нашите хора в Лондон и Париж да извършат същото нещо.

– Нищо не разбирам – обади се друг акционер. – Нашите акции спадат, а ние трябва да хвърляме на вятъра пари за други самолетни заводи. Това може само да ни опропасти!...

Мистър Смит се усмихна, бавно дръпна малката завеса, която стоеше отдясно до него, избра номер и включи телевизора. На екрана се появи усмихнатото лице на неговия секретар.

– Джон, донеси ми съобщението за пресата!

След малко влезе секретарят, подаде на сенатора едно листче и бързо излезе.

Сенаторът постави на лицето си големи рогови очила и зачете:

„Големият блъф.

Напоследък в пресата из цял свят твърде много се писа за междупланетното пътешествие до Луната, подготвяно от комунистите. Но болшевиките отново се изложиха. Те още веднъж показаха, че не ценят човешкия живот, като изпратиха на истинска смърт четирима учени с кораб, който не е изпитан както трябва. Тяхното междупланетно пътешествие е само един блъф. Те искат да хвърлят само прах в очите, да покажат мощ, каквато нямат. Те

искат да изплащат света със своята сила. Ето вече изминаха четиринадесет часа от полета, а няма никакво съобщение за благополучно кацане на кораба на Луната. Всеизвестно е, както бяха и изявленията на началника на експедицията, че корабът трябваше да кацне в морето на дъждовете девет часа след излитането му от Земята. В момента за него няма никакви сведения. Нашата най-мощна обсерватория наблюдава през цялата нощ „Морето на дъждовете“. От кораба няма и помен. Никакви радиосигнали от Луната не са приемани от нашите станции.

Съветската наука още веднъж показва, че е казионна наука. Междупланетното пътешествие е един голям комунистически блъф, който цели да всее вяра в силата и мощта на съветската наука и в комунизма. Те пак се изложиха!”

Смит победоносно изгледа присъстващите.

– Нищо не разбирам – отново се обади акционерът с голото теме.

– Корабът още не е отлетял, а в съобщението се говори...

– Много бавно мислиш!... – прекъсна го банкерът Кук. – Поздравявам те, Били. Това е велика комбинация. За мен е напълно ясно, че ракетата въобще няма да стигне до Луната. Но все пак изясни подробностите.

Всички погледи, изпълнени с надежда, се обърнаха към сенатора.

Председателят на концерна не бързаше. Взе една пура от кутията, запали я, вдъхна дълбоко и с тон на превъзходство започна да обяснява:

– Кук схвана правилно!... Корабът въобще няма да стигне до Луната. Освен това очаквам най-късно след една седмица да

получа чертежите на „ЛИ-7“. Това ще донесе допълнителни поръчки от правителството и много нови дивиденти за нас – весело потърка ръце той. – Всичко е предвидено. Дори ако по някаква случайност корабът стигне до Луната, той няма да се върне на Земята. Няколко наши изкуствени спътници, пълни с взрив и движени с голяма скорост, ще го пресрещнат. Вярвам, че сега всичко е ясно, нали?

– Гениално!... – радостно извика акционерът с голото теме. – Глава носиш на раменете си! Поздравявам те!

(Следва)

Пет дни на Луната

Научно-фантастична повест

А. Фархи

(Продължение от бр. 4)

VI. Пътешествието продължава

„ЛИ-7“ продължаваше да се носи във вечния мрак на междупланетното пространство. Като някакъв светец призрак той пробиваше тъмнината и продължаваше все напред към милионите звезди, които блещукаха със слаба светлина в далечината.

Изминаха петдесет часа от полета. Дълбоко спеше екипажът на кораба. Отдавна престанаха да работят кинокамерите. Термометрите сочеха разликите в температурите, които автоматически записваше самопишещият апарат. Слабо тиктакаха уредите.

Пръв се събуди щурманът. Той се протегна, но от направеното усилие полетя към стената, удари главата си в меката пореста материя, с която беше облицована стената, и инстинктивно се хвана за една държалка. Това го опомни. Иванов се огледа. Професорът спеше на пода. Веселинов беше в същото положение, в което го бе заварил при влизане в помещението.

– Какво ли е станало с нас? – се запита инженерът. – Въздухът беше така чист и приятен, че ако легне отново, той чувствуваше, че пак ще заспи. Слабо се носеше миризма на етер. Отново почувствува желание да заспи. Той разтърка очите си и силно се оципа. Това помогна. Отпусна едната си ръка и внимателно се

отправи към ръчката за регулиране на вентилацията и я нагласи на бързо прочистване на въздуха. Сетне се отправи към професора. Бутна го леко, но ученият не помръдна. Взе Медведев на ръце, постави го на едно кресло, стегна колана и силно разбута ръководителя на експедицията.

Професорът отвори очи, огледа се и като видя своя спътник, сънливо промърмори:

– Брей, че ми се спи. Изглежда, че доста време съм лежал. Пък съм и гладен! – Но разсънил се вече, той хвърли поглед на ръчния си часовник. – Колко ли е часът? – запита Медведев щурмана. – Моят часовник е спрял.

– И моят е спрял – отвърна Иванов. – Доста сме спали, може би над 40 часа, защото навих часовника, преди да тръгнем, а той върви тридесет и шест часа.

– Странно! На какво ли се дължи нашата сънливост! – учуди се професорът. – Трябва да разберем тази работа. Но я да събудим и другите сънливци!

– Не е необходимо – събуди се сам геологът. – Брей, че здраво бях заспал! Интересно – продължи той, – и аз се питам на какво се дължи тази наша сънливост?

Внезапно той силно се чукна по челото:

– Етерът!... – извика той. – Ние дълго време сме вдишвали етер. Ето защо ми се стори, когато заспивах, че заедно с чистия въздух, просто миришеш на озон, се носи и друг някакъв мирис, наподобяващ миризма на болница. Значи етерът ни е опил.

Той стана внимателно и като се придържаше за държалките, се отправи към склада, като влезе през притворената врата. След него тръгнаха и останалите.

Изтегнала се на пода, спеше лекарката. Геологът я разбута. Тя трепна, изправи главата си и се заоглежда учудено.

– Наспахте ли се? – хитро я попита Веселинов, като се усмихваше под мустак.

– Да, благодаря! – отвърна тя. – Не разбрах как съм заспала. А защо се намирам на пода?

– Препили сте – закачи я той.

Тя го погледна учудено, мъчейки се да си спомни какво е станало.

– С етер и кислород – отвърна на погледа ѝ Веселинов.

Лекарката си спомни изведнъж. Като разбра за какво става дума, разтревожи се, бързо стана и се отправи към резервоарите.

Всички я последваха.

– Етерният резервоар е празен – тревожно извести тя, след като провери аптеката. После провери резервоарчето с кислород. – И големият резервоар е празен!... – вече съкрушено съобщи тя.

Членовете на екипажа се спогледаха тревожно.

– Повредата вероятно е станала при тласъка на излитането. Етерът ни приспа. В края на краищата можем и без него. Ако закъса някой от нас, Занкина ще го оперира без упойка. Но виж, с кислорода е лошо – обади се Веселинов. – Трябва да помислим какво да правим – вече тъжно продължи той.

– Няма място за хленчене – твърдо изгледа спътниците си съвзелият се от внезапната загуба ръководител на експедицията. –

Положението не е чак толкова лошо. Необходимо е веднага да направим точна сметка на запасите кислород. За в бъдеще ще го разходваме най-икономично. Освен това трябва да видим точно къде се намираме. Това ще се помъча да направя аз. Посоката, разбира се, ще бъде приблизителна, тъй като в нашата малка обсерватория нямаме уреди с много голяма точност. А вие – обърна се той към щурмана – опитайте се да влезете във връзка със Земята. Освен това направете всичко възможно за по-скорошното поставяне на резервния пътепоказател.

Всеки от членовете на експедицията се зае с работата си.

Най-напред се справи със задълженията си Веселинов. Той зареди кинокамерите, свали лентите и постави нови на самопишещите апарати за температурни разлики. Провери и останалите апаратури.

Макар и да можеше да се притече на помощ на щурмана или на професора, които имаха сравнително повече работа, Веселинов реши да помогне на лекарката. На него му беше много приятно да бъде постоянно около нея. Той харесваше закачливостта ѝ, острия ѝ ум, детската наивност и двете плитки. Геологът стана и се отправи към склада.

– Имате ли нужда от помощници? – запита той, като несръчно се държеше за една държалка.

– След като сте свободен, заповядайте! – отвърна Занкина, без да се извъръща, като почувствува, че кръвта нахлу в бузите ѝ. На нея, също ѝ се харесваше този едър, весел българин, който така сърдечно се смееше и така хубаво се шегуваше. Тя чувствуваше, че макар и да си придаваше несериозен вид, Веселинов е умен и

способен работник. – Вървете да проверите колко кислород има в скафандрите! – нареди му тя.

– Слушам! – пошегува се геологът.

Взе една записна книжка от бюрото на лекарката и се отправи към скафандрите в залата, като продължаваше да залита. Той най-мъчно от всички свикваше с живота без тежест.

За около петнадесет минути беше приведена в известност наличността на всички запаси кислород. Пътешествениците разполагаха в малкия резервоар с кислород за около пет дни, а във всички скафандри плюс запасните патрони с течен кислород за още около три дни.

Най-сложна се оказа работата на Медведев. Преди всичко той трябваше да установи на какво разстояние се намира корабът от Луната и да го насочи по най-безопасния път. Но тук изникна отново въпросът, кой от уредите е повреден – неговият далекоскоп или пътепоказателят. Ето защо, преди да отиде в своята малка обсерватория, той се отправи към кабината за управление при инженера.

– Много сме далеч от Земята; другарю професор. Не мога да се свържа с нея. Нашата станция може да предава максимум на 500,000 километра. Затова се заех с пътепоказателя – посрещна той началника на експедицията. – След около 15-20 минути ще разбере кой от двата уреда греши.

Пътепоказателят беше сложен уред, свързан с десетки проводници с автопилота и двигателите на ракетата. Веднъж настроен в дадена посока, той можеше да води кораба без отклонение.

Щурманът работеше сърчно. Той беше много добре запознат с уреда, тъй като по негово предложение бяха внесени много подобрения в него.

Медведев с нетърпение зачака монтирането на резервния пътепоказател.

– Готово – рече най-сетне инженерът. – Но какво е това? Като че ли сваленият пътепоказател е повреден. Новият сочи съвсем друга посока, а него аз лично проверих. Тук грешка не може да има. Значи вашият далекоскоп е верен. Аз ще разглобя този – и той посочи с пръст демонтирания уред. – Искам да установя на какво се дължи това голямо отклонение.

– Добре, а през това време аз ще се постарая да установя на какво разстояние сме и да ви дам вярната посока – каза професорът и посегна към дръжката на вратата, но изведнъж, сетил се за нещо, се спря и запита инженера: – Можете ли да ми кажете колко време пътуваме?

– Петдесет и един часа – отвърна щурманът, като погледна един от уредите си.

След като влезе в обсерваторията, Медведев направи грубо изчисление на изминатото разстояние. Ракетата се бе отдалечила от Земята на около два милиона километра. Провери разстоянието през далекоскопа. Оказа се вярно. След това отправи тръбата си към лунния диск, измери ъгъла и приблизително изчисли разстоянието. Въпреки че не разполагаше с точните уреди на института, професорът начерта курса, който трябваше да следва корабът.

Като свърши тази работа, Медведев свика целия екипаж.

– Разполагаме с кислород за осем денонощия и единадесет часа – докладва лекарката.

– Всички уреди са в ред – отчете геологът.

– Добре – отвърна професорът. – Свиках ви да обсъдим създалото се положение. По неизвестни още причини, вероятно поради повреда, сме се отклонили на около два милиона и двеста хиляди километра от целта на нашето пътешествие. За това съдействуваше тази злополука с резервоарите. Тя ни принуди да загубим ценни четиридесет и девет часа. Имаме кислород за осем дни и няколко часа. Като изключим трите дни за път до луната и за завръщането ни оттам, в случай че решим да отидем на Луната, ще имаме кислород за пет дни. Поставям на обсъждане въпроса, дали да се върнем на Земята, която отстои на около два милиона километра, или да продължим пътешествието.

– Не е необходимо да се обсъжда този въпрос – обади се Веселинов. – Сигурен съм, че всички сме за продължаването му.

– Правилно – потвърдиха останалите пътешественици.

– Благодаря ви! Точно така смятах, че ще постъпите – каза ученият. – В такъв случай е необходимо всеки от вас да съкрати плана за своите научни работи в рамките на пет денонощия. Когато стане възможно, ще съобщим тези промени на академиите в Москва и София. Срок до утре 16 часа.

– За момент – спря спътниците си Иванов, – вижте какво намерих в разглобения пътепоказател – и той подаде на професора малка метална пластинка. – Пластинката е силно намагнитизирана – продължи с възмущение той. – Какво ще кажете на това.

– Вредителство! – изрече с яд геологът. – В такъв случай изтичането на кислорода не е случайност.

– Виж ти как намислили да ни погубят – учуди се лекарката. – Че какъв интерес имат от това? Нашето пътешествие ще допринесе само полза на науката и на цялото човечество.

– Какъв интерес ли? – процеди през зъби възмутеният професор. – Та за монополите успехът на нашата експедиция значи намаление на дивидентите от самолетните предприятия. Заменяване на старата техника с нова – загубване на престиж. Освен това те от години си правят сметка да заграбят Луната и от нея да направят военна и суровинна база. Но този път сметките им са погрешни. Ние първи ще стъпим на Луната!...

Внезапно острият звън на сигнализаторите наруши разговора на пътешествениците. Радиолокационната уредба съобщаваше за приближаването на някакво небесно тяло.

– Тревога!... – съобщи щурманът. – Към нас приближава някакво небесно тяло.

Той бързо се запъти към кабината, зави в страни с кормилото и пусна моторите. Минута след това на няколко километра от кораба префуча метеор.

Катастрофата, която можеше да струва живота на пътешествениците, беше успешно отстранена.

VII. По следите

Свечеряваше се, когато майор Гранитов се прибра в министерството. От няколко дни той работеше усилено с института. Както и предполагаше, работата се оказа много трудна. С помощта на заместник-директора на института той се опита да възстанови по

памет целия процес по сглобяването и изпитването на уредите на кораба. Оказа се, че в тази работа са участвували повече от петдесет души. Към четиридесет души са изпитвали отделни детайли, а изцяло са работили по проверка на уредите девет души. Това облекчи работата на разузнавача. Той трябваше да търси добре замаскиралия се враг между тези девет души. Но кой беше той?

Ето този въпрос вълнуваше Гранитов, когато влизаше в кабинета си. Той седна на работния си стол, отключи секретното чекмедже и постави на бюрото си девет папки, на всяка от която пишеше „лично дело”. Гранитов разтвори първата и внимателно се зачете. След това прегледа втората, третата...

Особено впечатление направи на разузнавача личното дело на професор Стоянов. В младежките си години професорът живял нашироко и разполагал с много средства, без по-късно да може да се установи техният източник. Дружел и с чужденци. Преди около двадесет години Стоянов бил арестуван във връзка с един шпионски процес, но бил освободен поради недоказаност. Понастоящем по мнение на заместник-директора той е един от най-ценните работници на института. Очевидно трябваше да провери всичко за него.

От това му занимание го откъсна лейтенант Горчев:

– Викали сте ме, другарю майор!

– Да... Нещо да сте забелязали?

– Тъй вярно! – отвърна офицерът. – Днес тъкмо се канех да дойда да ви докладвам, когато ме повикаха. Случи се едно интересно събитие. Един от вертолетите на института – този, който

ползува професор Стоянов, е превозвал някакви външни хора, които пушат цигари без марка, вероятно чуждестранни. При проверка на машината прегледах един пепелник И намерих няколко угарки.

– Много добре, Горчев! – зарадва се Гранитов. – Носите ли угарките?

– Тъй вярно! – отвърна офицерът. – Заповядайте! – И той извади носната си кърпичка, в която бяха увити цигарените остатъци, и я остави на бюрото.

Гранитов взе една угарка, извади от джоба си малка лупа и внимателно разгледа остатъците. Нямаше съмнение. По този начин не се работеха цигари в страната. Той стана и натисна бутона на звънеца.

На вратата се появи секретарката на отдела.

– Иванова – започна той, – трябва незабавно да предадете тези угарки в лабораторията. Помолете капитан Борисов да ги изследва веднага и да ни съобщи от какъв произход е тютюнът.

След като хлопна вратата зад секретарката, Гранитов отново се обърна към лейтенанта:

– Кой е карал вертолета?

– Доколкото можах да разбера, машината е пилотирал нов летец – отвърна офицерът. Той се замисли за момент, а след това по лицето му се изписа неприятна гримаса. – Много лошо впечатление прави този човек!... Неразговорлив, винаги мрачен и с белези от изгоряло по лицето. Избягва да гледа хората в очите. Човек би казал, че съвестта му не е много чиста. Никой не го обича в работилницата!...

– А какво ще кажете за професор Стоянов?

– Той е един от най-строгите началници в института. От него се страхува не само техническият персонал, но и младите научни сътрудници. Не го обичат. Напоследък е страшно раздражителен. Мисля, че го поддържа и има особено разположение към него заместник-директорът на института професор Божков. За Стоянов разправят, че има много голяма заслуга в изнамирането на новата, свръхиздръжлива сплав. Дружи с професор Дренков, старши научния сътрудник Георгиев и др.

Внезапно силно иззвъня телевизорът. Гранитов включи.

На екрана изникна фигурата на капитан от МВР.

– Тютюнът е от турски произход, но преработен в някоя друга страна – докладва той. – Подобни цигари без марка на фабриката сме намирали в някои заловени диверсанти.

– Така и предполагам. Благодаря ви, капитане! – каза Гранитов и изключи телевизора.

– А сега, Горчев, на работа! Една нишка имаме. Продължете работата си в института. Ние ще изпратим покана на професор Стоянов, а вие не изпускате из очи летеца. Освен това трябва да свършите още една работа – каза той и тихо пошепна нещо на ухото на лейтенанта. – Ясно, нали?

– Тъй вярно, другарю майор! Ще бъде изпълнено! – каза Горчев и се обърна кръгом.

След два дни при майора се яви силно разтревожен професор Стоянов. За да го успокои, Гранитов се опита да поведе непринудена беседа с професора по различни въпроси. Той се заинтересува за научните работи на учения, за по-нататъшните

изследвания на новата сплав. Това помогна. Постепенно професорът започна да се успокоява, макар и да разбираше, че майорът не го е извикал от интерес към неговите научни трудове. Тази мисъл го накара отново да почне да се вълнува.

– Досещам се за какво ме викате, другарю майор – започна той с треперещ глас. – За междупланетния кораб. Но аз нямам никаква вина. Още от времето, когато допуснах онази голяма грешка, аз скъсах с тях и съм работил честно за прогреса на страната.

– Успокойте се, другарю Стоянов – помъчи се да му помогне Гранитов. – Ние не ви обвиняваме в нищо. Просто ви поканихме, за да ни помогнете да издирим истинските виновници. Пушите ли? – майорът му подаде кутия с цигари.

Професорът взе цигара и запуши. Като гледаше внимателното отношение на майора и грижата, с която се отнася към него, постепенно ученият се успокои напълно.

– Какво ще кажете за работата по изпитването на уредите на „ЛИ-7“?

– Мисля, че беше извършена много добросъвестна работа от целия наш колектив в института – отвърна професорът. – Що се отнася до мен, аз участвах в изпитването на уредите и съм готов да гарантирам с честта си, че работата по изпитването е добре свършена. И все пак не мога да си обясня какво е станало с междупланетния кораб.

– Възможно ли е да се повредят някои уреди в кораба от тласъка при изпитването? – зададе нов въпрос разузнавачът.

– Вероятността е малка. Много по-възможно е някои от уредите да са повредени тук на Земята. Казвам ви това честно, другарю

майор, макар и да зная, че преди всичко много подозрения ще паднат върху мен, като се има предвид моята дейност в миналото. В себе си съм убеден, че на кораба е извършено вредителство. За свое оправдание мога да ви кажа само това, че направих всичко, което беше по силите ми, за да извърша добре възложената ми работа – завълнува се пак професорът.

(Следва)

Пет дни на Луната

Научно-фантастична повест

А. Фархи

(Продължение от бр. 5)

– Подозирате ли някого?

Ученият се замисли, а сетне със сигурен глас отговори:

– Не, не подозирам никого от нашите колеги!

– Добре, благодаря ви! – отвърна майорът. – Имам един последен въпрос. Къде сте били през миналата седмица с вашия хеликоптер?

– Непрекъснато съм бил в института и не съм излизал от столицата, за да ползвавам машина! – учудено отвърна ученият. – Ще запитам пилота. Може би той е отивал да си вземе багажа. Впрочем да ви обясня. От петнадесет дни вертолетът ми има нов летец. Старият напусна. Търсих човек доста време, докато не ми помогна професор Дренков. Той ми изпрати един нов пилот, негов познат или далечен роднина, ако не се лъжа – отвърна той и отново учудено погледна офицера.

– Това бяха моите въпроси. Само ще ви помоля за нашия разговор да не разказвате никому. Във вас не се съмнявам – още веднъж се опита да го успокои майорът.

– Благодаря ви за доверието – вече радостно каза професорът, като от гърдите му се откъсна дълбока въздишка. – А разговорът ще остане само между нас.

Успокоеният учен се ръкува и излезе.

Останал сам, Гранитов се замисли. След разговора със Стоянов за него беше ясно, че професорът е невинен. Трябваше да се залови летецът. Той можеше да разкаже много неща. Но летецът не беше в института, когато се изпитваха уредите. Значи този, който е извършил вредителството, е още в института. Кой може да бъде? Може би Дренков?

Майорът отново извади личните дела и внимателно започна да разгръща делото на Дренков. Най-напред прегледа анкетния лист. Вгледа се в снимката. От нея го гледаше мъж с правилни черти, с тъмни очи и прошарени коси. „Вероятно като младеж е бил много хубав“ – каза си Гранитов. След това съсредоточено се зачете в данните. Издал пет големи научни труда. Известен е и в чужбина. В института е един от най-ценните сътрудници. Многократно пътува в чужбина с различни научни делегации, главно в страните на демократичния лагер. Преди около двадесет години бил изпратен на специализация в Източна Германия. Две години прекарал в Берлин.

„Какво ли е вършил през тези две години?“ – запита се разузнавачът.

Майорът обърна анкетния лист и потърси сведенията. За този период обаче сведенията бяха малко. Работил в пет завода. Отзивите от предприятията са добри. Слушал лекциите на академик Шулце. Живеел скромно. Но в едно от сведенията се оказа една къса бележка, на която той преди не беше обърнал внимание. Той я прегледа, а след това я препрочете и подчерта едно, изречение с червен молив. Известно време Дренков живял с някаква богата вдовица Хилда Краузе, която имала къща и вила.

Гранитов се замисли отново, стана, разходи се из кабинета си, пак седна и запали цигара. Сетне включи телевизора и се свърза с началника на управлението.

VIII. По новия курс

Иванов завъртя кормилото и настрои апарата към необходимия курс. Корабът се понесе с космическа скорост към Луната. Щурманът направи нов опит да се свърже със Земята. Безуспешно. Повече от един милион километра отделяха кораба от родната планета.

Но остър глад, на който той досега съзнателно не обръщаше внимание, накара инженера да стане. Над две земни денонощия не беше сложил хапка храна в устата си. Той бързо се отправи към дневната кабина.

– Тъкмо мислех да ви викам – посрещна го Занкина и състрадателно се усмихна: – Сигурно и вие примирате от глад.

– Познахте – засмя се той. – Така куркат червата ми, че не знам с какво да ти залъжа. Но къде е професорът?

– Тук съм, тук съм – извести за своето присъствие Медведев, като излизаше от миниатюрната си обсерватория. – Изгладнял съм като вълк. Бих изял цяло агне!...

– Ей сега!... – суетливо се обади лекарката, като подреждаше масата. – Веселинов отваря консервите. Веселинов!... – извика тя. – Ускорете, че гладните нямат търпение!

Геологът несръчно отваряше консерва след консерва. След като свърши с отварянето на печеното, той се зае с компота. Отвори кутиите и се опита да ги изсипе в чинии. Напразно!... Както супите, така и компотът отказваха да излизат от консервените кутии.

– По дяволите!... – ядосано изруга той. – Забравих, че живеем без тежест. Но къде ли е апаратът, който създава центробежна сила? – и той се огледа наоколо: – А, ето го! – и посегна да го вземе от отворения шкаф.

– Веселинов, побързайте! – дочу той упрека на лекарката. – Хората са гладни. Ако трябва помощ, да дойда...

– Ей сега! – отвърна той. – Вече всичко е наред!

Една по една апаратът напълни чиниите с храна. Геологът ги поемаше и поднасяше на масата.

– Никога яденето не ми е било толкова сладко! – заяви щурманът. – Не е лошо да се отвори една бутилка мелнишко.

Лекарката погледна въпросително професора.

– Може – отвърна той на немия въпрос.

След като отвори бутилката, Веселинов се опита да налее чашите. Пак напразно. Виното не излизаше от бутилката.

– Ударете дъното! – посъветва го Иванов.

Но и това не помогна. От бутилката изтече огромна капка, която застана неподвижно във въздуха. Геологът се опита да я вкара в чашата, несръчно я разряза и измокри ръката си.

– Почакайте – извини се той. – Ей сега апаратът ще налее чашите.

След като се нахраниха и изпиха по наша вино за успеха на експедицията, всеки се зае отново с работата си.

Изминаха нови двадесет и четири часа. Професорът събра предложенията на екипажа и изготви съкратен план за работата на експедицията.

Иванов трябваше да започне строежа и монтирането на междупланетната станция. Веселинов и Занкина имаха за задача да разучат минералните богатства на Луната и да изследват един от кратерите. Освен това те трябваше да направят точна карта на местата, които ще обходят.

– Аз пък – каза накрая Медведев – най-напред с ваша помощ ще трябва да монтирам моя далекоскоп – и той посочи с пръст тръбата си. – Сетне ще извърша наблюдения и на всички небесни тела от нашата планетна система. Освен това ще следя за температурните изменения. Мисля, че макар и нашият план да е твърде напрегнат, той е изпълним. Въпреки всички трудности ще бъдем в състояние да занесем на Земята огромен материал. Той ще подготви почвата за научната работа на следващата експедиция.

– Планът е осъществим – подкрепи Медведев инженерът. – Що се отнася до построяването на станцията, готовите конструкции, които носим, ще ми позволят да я изградя за три-четири земни денонощия. За около едно денонощие ще смогна да монтирам радиолокационната станция, самопишещите уреди и фотокамерите. Онези, които ще дойдат след нас, ще трябва да се погрижат за вътрешната уредба, монтирането на останалите уреди и изграждането на лабораториите.

– Най-зле стои въпросът с моя план! – оплака се Веселинов. – Времето за работа е крайно недостатъчно. Чакайте – внезапно се сети нещо геологът. – Работата може да се разпредели така: Занкина да подготви картите, да направи необходимите снимки и да помага при сондите. Аз пък главно ще подбирам проби и ще проуча един от кратерите. По-късно, когато се завърнем на Земята, ще

разработим материалите – весело каза той. – Така ще се извърши почти двойна работа.

– Правилно – съгласи се професорът. – Така ще се използва по-рационално времето. – И вместо заключение добави: – Значи планът на експедицията е приет. Сега се намираме на около двадесет часа път от Луната. Може да се извършат още някои подготвителни работи.

В упорита работа, в непрекъснати наблюдения и подготовка изминаха нови деветнадесет часа. Лунният диск постоянно растеше. Най-сетне инженер Любен Иванов успя да хване връзка със Земята. Радостен, той занесе полученото съобщение на професора, който работеше в обсерваторията.

– Другарю Медведев – започна с тържествен глас Иванов, като прекъсна заниманията на професора. – Свързах се със Земята. Имаме съобщение от двете академии на науките. Заповядайте!... – и той подаде един лист на началника на експедицията.

– Благодаря – отвърна професорът, грабна листа и започна да търси очилата си. Като не ги намери на масата, той прерови джобовете на панталона. Но и там не ги откри. След безуспешно няколкоминутно търсене ги откри в малкия горен джоб на работната си дреха, която висеше на закачалката. Професорът бързо ги сложи и зачете:

„Поздравяваме ви с успешното отстраняване на повредите. Органите на властта са по следите на групата вредители. В интерес на сигурността обаждайте се само при необходимост. За в бъдеще си служете с шифър 2. Всички близки на екипажа са добре. Утвърждаваме новия план за научната работа. Желая ви успех!

Академии на науките – Москва – София.”

– Ясно – каза замислено професорът, – ще се обаждаме рядко, и то по другия шифър. Вас ще помоля да обърнете особено внимание на управлението на ракетата. Предстои слизание на терен, който не познаваме. Аз пък ще предам поздравите от Земята на Веселинов и Занкина.

Когато Медведев влезе в голямата кабина, той завари интересно зрелище. Неволно се усмихна.

Без да се държи за каквато и да е държалка, както бяха свикнали да виждат Веселинов, той се разхождаше свободно, дори леко подскачаше на два крака. Лекарката го гледаше отстрани и весело се смееше.

Като забеляза професора, геологът смутено се отправи към него.

– Продължавам да се обучавам за живота без тежест. Другарката Занкина ми е учител. Както виждате, започвам да свиквам – похвали се той.

Лекарката тихо се засмя.

– Много хубаво!... – похвали го професорът. – Само че от десет минути вече имаме тежест. С други думи, Луната вече ни привлича. Не чувствувате ли, че започваме да се движим с по-малка скорост?

– Така ли? – смутено обърна поглед към лекарката Веселинов. – Аз затуй почувствувах, че почнах много леко да ходя из кораба. А помислих, че почвам да свиквам с живота без тежест – и той смутено се усмихна.

След разговора с Медведев щурманът зае своето място в кабината си. Пред погледа му вече изпъкваше лунната повърхност. Дори с невъоръжено око той ясно различаваше огромни планински

вериги и тъмни пространства, които постоянно като че ли се приближаваха към кораба.

– Какво е това? – внезапно запита Занкина, която безшумно бе влязла в кабината.

Щурманът погледна нататък и отвърна:

– Предполагам, че е звезден прах. Медведев ми разправи, че тук има големи количества от него.

– Да – потвърди професорът, който също се беше приближил и с интерес наблюдаваше това явление. – Но в него има не само прах, а и големи каменни парчета. Ето вижте – обърна той внимание на присъстващите – сега падат рояк метеори. Само един от тези камъни е достатъчен, за да пробие нашия кораб от край до край.

– Другарю Иванов – обърна се към щурмана Медведев, – моля, приближете се към звездния дъжд. Трябва да направим няколко снимки, но следете и радиолокационните уредби. Имайте предвид, че един метеор действа в голям диаметър.

– Разбрано – отвърна щурманът, смени курса, даде заден ход на моторите и бавно се приближи до падащите метеори. След като професорът направи няколко снимки, корабът пое стария курс към морето на дъждовете.

Внезапно гласът на щурмана прекъсна тишината:

– Другарю Медведев, възможно ли е Луната да не е правилно кълбо? – запита той.

– Това още никой не може да каже. Тъмната страна на нашия спътник е неизследвана. Защо питате? – заинтересува се професорът.

– Макар и да не съм изменил с нищо посоката на кораба, Луната ту се приближава, ту се отдалечава.

– Сядам до вас – отвърна ученият.

Но силен тласък не му позволи да се приближи до щурмана. Той залитна и се удари в един уред.

IX. Тайнственият вертолет

След като получи задачата, капитан Колев започна непрекъснато да наблюдава журналиста Берлие. Макар и да е имал неведнъж работа с чужди разузнавачи, той не можа да открие нищо подозрително в държанието на кореспондента. Ако нямаше данни в службата, че той е не само представител на голям чужд ежедневник, но и че е свързан с концерна на Смит, Колев би сметнал следенето му за безсмислица. Капитанът стана негова неделима сянка. Багажът, който при един удобен случай той успя да прегледа, се състоеше от куфар, който нямаше двойно дъно, пълен с бельо, и от една флейта с калъф, нищо друго. Почти с никого не се срещаше. Слизаше редовно точно в дванадесет часа на храна. Пиеше доста, без да се напива, но винаги сам. След това се прибираше в стаята си. От време на време свиреше на флейта най-различни мелодии. Но особено много Берлие обичаше една негърска джазова песен. Вечер той слизаше на храна и също пиеше много. Досега бе излизал от хотела няколко пъти. Веднъж посети професор Медведев, два пъти заедно с цялата група журналисти посети Панчарево, веднъж Института за изпитване на металите, друг път участва на пресконференцията в Академията на науките, а накрая заедно с всички разгледа междупланетния кораб.

Замислен, разузнавачът влезе в стая 39. „Пак тази мелодия“ – с досада помисли той, като чу, че се разнасят отново изкълчените звуци на познатата песен.

– Нашият човек смята да си заминава днес – посрещна го старши лейтенант Величков, който го заместваше, когато му се налагаше да се откъсне по друга работа. – Заръча да качат багажа му на летището на хотела. Вертолетът го чака. Тази заран в десет часа дежурният офицер от паспортното ми съобщи, че са уредени всички формалности по заминаването. Документите му са в пълен ред и имат срок три дни.

– Невъзможно!... – възкликна учудено Колев. – Че ако той е дошъл като журналист, би следвало да чака, за да узнае нещо повече за съдбата на междупланетния кораб. Значи началникът е прав: той е дошъл у нас и с други задачи.

– Изглежда – отвърна старши лейтенантът. – И на мен това ми прави силно впечатление. По всичко личи, че той не е вчерашен. Не мога да кажа, че с нещо се е издал досега. Какво мислите, другарю капитан, за тази мелодия? Много бих искал да зная защо постоянно нея свири...

Той отново се вслуша. През отворения прозорец на стаята долетяха игривите звуци на песента.

– Ясно – внезапно се чукна почелото Колев. – Това е сигурно сигнал – предаване. Как не ми дойде на ум да отворя флейтата. Вътре сигурно има предавател. Рових се в куфара да търся двойно дъно. Ама, че съм глупак! Та това е стар прием, който само начинаещите шпиони използват. Интересно – продължи той, – ако във флейтата има предавател, то той е твърде слаб. Може би

предава на не повече от пет до десет километра в диаметър. В такъв случай някоя по-мощна любителска станция препредава. Това трябва да се провери!... Виж какво, имам една идея. Ще трябва да направим следното... – и той се наведе над ухото на колегата си и тихо му разказа за хрумналата мисъл.

– Отлична идея – одобри офицерът. – Ще запозная и началника с нея. Мисля, че може да се осъществи – каза той и се запъти към вратата.

Капитан Колев почака да заглъхнат стъпките на излизания колега. След това бавно се отправи към вратата. Той леко я открехна и подаде глава навън. В коридора нямаше никой. Слабо, едва-едва се чуваха през изолацията звуците на флейтата. Разузнавачът внимателно притвори вратата и безшумно се отправи към края на коридора, където се намираха асансьорите. Качи се на един от тях и се спря на последния етаж. Колев погледна часовника си. Часът беше дванадесет без две минути. Той се огледа и бързо се отправи към една врата. Вратата се оказа отворена. Беше някакъв килер за багаж. Едва затвори зад себе си вратата и чу шум от стъпки. Излизаха механиците от летището на хотела, намиращо се на покрива. Слизаха за обед. После всичко утихна. Той погледна отново часовника си. Беше дванадесет и двадесет. Бавно, без шум открехна вратата. Като видя, че няма никой, с крадливи стъпки се отправи към входа на летището. Край малката ремонтна работилница до един вертолет работеше дежурният механик.

„Време е вече – помисли Колев, като погледна пак часовника си. – А телевизорът не звъни...”

Мисълта му бе прекъсната от слабия, едва достигащ до слуха му мелодичен звън на телевизорния апарат.

Механикът бързо се отправи към апарата. Викаха го някъде. За момент той се противопостави, промърмори нещо недоволно и бавно тръгна към изхода. Колев едва успя отново да се скрие в килера. Механикът мина край капитана и слезе долу с асансьора.

Разузнавачът излезе от скривалището си и внимателно, като се ослушваше, се запъти към един от крайните вертолети. Погледна номера му и влезе в него. Това беше една от многото машини, които столичните хотели даваха на разположение на пътниците за излети. Колев добре ги познаваше. Той се отправи към задната част на летателния апарат, отвори вратата на багажника и се вмъкна в него. Това беше малка кабинка – метър и половина на два широка, в която пътниците спокойно можеха да поставят обемисти багажи. Тъй като вратата се отваряше по посока на багажника, човек, който влиза от светло, трудно би могъл да забележи какво има в кабината, ако не влезе в нея и запали осветлението. Колев знаеше тази особеност на багажниците и застана така, че дори ако се отвори вратата, в кабината да изглежда че няма никой.

Часът беше три без десет, когато чу, че се отвори вратата на вертолета. Някой влезе и се отправи към багажника. Вратата се откряна и в ниското помещение бе поставен един куфар и калъф с флейта. Сърцето на Колев трепна. Но... за щастие не осветиха помещението, а само положиха багажа. След малко той почувствува, че вертолетът се откъсна от покрива на хотела. Полетът продължи доста време. Колев леко откряна вратата. Берлие сам караше машината. Разузнавачът внимателно я затвори.

Извади от джоба си малко фенерче и връзка ключове и се зае с флейтата. Отвори калъфа и внимателно се вгледа в музикалния инструмент. По нищо не личеше, че в него има преподавател. С помощта на малка отвертка той разглоби флейтата. Едва тогава видя няколко проводника, които водеха към задната част на инструмента. Това беше достатъчно. „Преподавател – мина като светкавица мисъл през главата му. – Значи предположението ми е вярно. Негърската песен е била сигнал за предаване.” Той бързо монтира флейтата и загаси фенерчето.

Към пет часа вертолетът започна бавно да слиза. Не след дълго той почувствува, че машината се заземли и спря. Капитанът пак зае старото си място зад вратата. Едва успя да направи това, когато вратата се отвори и Берлие взе куфара и инструмента, вгледа се за момент в тях и слезе от машината.

Капитанът почака малко и излезе тихо от скривалището. Той погледна приведен през прозорчето. Машината се намираше на някаква горска поляна. По една едва забележима пътека бързо се отдалечаваше с куфар и калъф в ръка журналистът. В далечината се чу слабо изсвирване на влак. Намираха се недалеч от малка гара. Колев безшумно отвори вратата на вертолета и слезе на земята. След това прибяга до първите дървета. Сетне внимателно запристъпя по пътеката, като гледаше да не настъпи някоя съчка. Скоро на около триста метра пред себе си видя фигурата на чужденеца.

Едва бяха изминали около петнадесет минути от тази гонитба, когато на едно открито място Берлие се спря. Постави багажа на земята, сложи си тъмни очила, погледна часовника си и едва

забележимо хвърли поглед зад себе си. Разузнавачът, който още не беше излязъл на открито и се прикриваше зад редки дървета, бързо легна на земята.

„Не можа да ме види – радостно помисли той. – Трябва още по-внимателно. Опитен вълк е!”

Чужденецът ускори хода си. Колев се понесе след него. Така се движеха двамата около един километър. Скоро пътеката се вля в широк горски път. В далечината се показа железопътната гара, а зад нея – голямо селище.

Капитанът се спря нерешително. После, като разбра, че шпионинът ще се качи на влака, реши да промени тактиката си. Избърза напред през гората и се появи откъм селището тъкмо в момента, когато Берлие влезе в чакалнята. Той застана зад чужденеца, когато последният беше на билетното гише.

– Един билет за летовище „Васил Коларов” – поиска журналистът на чист български език.

„Охо, значи говори и български!” – учуден си каза Колев.

(Следва)

Има ли живот на Земята

Научно-фантастичен разказ

М. Василев

Публикуваните по-долу статии са били предадени по радиостанция, която се намира на Фобос – един от спътниците на Марс, – за радиослушатели от южното полукълбо на тази планета. Сигналите на радиопредаването са били уловени от насочената антена на големия Пулковски радиотелескоп на 25 април 196... година и през август същата година са били разшифровани с помощта на електронносметачни машини. Авторът на първата статия е знаменитият марсиански учен Фесе Оп, автор на втората е младият астрофизик Да Ваг.

Приготвяйки преводите на статията за печат, аз преведох марсианските мерки в наши, разшифровах някои термини и дадох коментари на отделни места.

М. Василев

Фесе Оп се обръща към марсианите (така обикновено започва всяка статия на Марс).

Земята! Зелената планета, която първа изгрява на тъмносиньото кадифе на небето, когато още бушуват червените пламъци на залеза, и която последна залязва в ярката светлина на настъпващия ден! Наша най-близка съседка в семейството на планетите на слънчевата система! В древността много народи от екватора те считаха за богиня на живота. Те ти се молеха, приветствайки твоя възход. Принасяха ти дори човешки жертви.

Колко много марсиански астрономи в по-късните векове посветиха дълги години, за да изучат твоята природа. Колко книги са написани за тебе. И навярно ти ще бъдеш първата планета, почвата на която ще опалят газовете на реактивните двигатели, спущайки първия космически кораб на марсианите – посланици на живота и разума.

Този час не е далече. Успехите на ракетната техника, които позволиха да бъдат населени с хора и двата спътника на нашата планета, първите опити да се овладее ядрената енергия, които доказаха пълната възможност за нейното практическо използване, вече позволяват да се надяваме, че този дързък полет може да бъде осъществен в най-близки години. И днес вече настана време да се пресметнат резултатите от безчислените наблюдения на астрономите и астрофизиците и накрая да се опитаме да си представим какво могат да се надяват да срещнат нашите астронавти, след като преодолеят милионите километри космическо пространство, разделящо нашите светове, и достигнат до зелената планета. И най-напред, ще срещнат ли те живи същества, ще намерят ли живот? Ще бъде ли тази най-велика победа на марсианската наука и техника едновременно с това и тържествена среща на живи с живи, на разумни с разумни? Или жителите на Марс ще трябва да се убедят, че в семейството на слънчевата система те нямат братя по мисли, да се убедят в своята пълна самотност?

Това, че животът трябва да съществува навсякъде, където развитието на материята достига подходящата за това фаза, се явява едно от най-старите положения в марсианската философия. Беше време, когато се считаха за обитаеми не само спътниците на

Марс, Фобос и Демос, не само вътрешните планети Земя и Венера¹, но и външните планети - Юпитер, Сатурн, Уран, Нептун и даже окованият във вечен лед Плутон. Даже върху Слънцето се предполагаше наличието на особени форми на живот. Развитието на науките ни застави да се откажем от мисълта за населеност на Слънцето. Постепенно все по-малко привърженици намираше идеята за съществуване на живот на външните планети - гигантски съгъствания от газ, почти лишени от твърдо ядро. Първите астронавти, които отидоха на спътниците на нашата планета, се убедиха, че тяхната повърхност, покрита с метеорен прах, е мъртва. И днес голямо число от учените считат, че единствен носител на живот сред планетите на Слънчевата система освен Марс може да бъде само Земята. Обаче колкото и да ни се иска да срещнем живи същества на тази планета, ние трябва да направим окончателни изводи само след като критически разгледаме целия сбор от твърдо установени факти. Какво ни е известно за Земята?

Често наричат Земята двойник на Марс. Обаче приликата между Земята и Марс не е така голяма. По същество тя се ограничава само с почти еднакъв наклон на оста на планетата в плоскостта на еклиптиката. Благодарение на това върху Земята трябва да става приблизително същата смяна на годишните времена, както на Марс при приблизително еднаква продължителност на земните и марсиански денонощия. Ясно е, че нито първото, нито второто обстоятелство не са решаващо условие за съществуването на живота. Продължителността на годината - периода в който планетата завършва една обиколка около Слънцето - на Земята е два пъти по-кратка, отколкото на Марс. Различни са и големините на

планетите. Както е известно диаметърът на Марс е 6780 км, а диаметърът на Земята надхвърля 12000 км. Тази разлика в диаметрите води след себе си разлика в масите на планетите. Масата на Земята е 10 пъти по-голяма от масата на Марс и силата на тежестта там е 3 пъти по-голяма, отколкото на Марс. Рязко се различават и физическите условия, съществуващи на повърхността на планетите. Земята се намира два пъти по-близо до Слънцето, отколкото Марс. Затова върху Земята се изсипва гигантски поток от лъчиста енергия. Зелената планета сякаш се къпе в него. Температурите на нейната повърхност, измерени по различни методи, се колебаят в сравнително тесен предел - от +35 до -55°. Последната температура бе измерена в областта на Полярната шапка на земното кълбо, която вероятно представлява материк, покрит с дебел слой замръзнала вода.

Твърдото ядро на Земята в по-голямата си част е покрито с течен слой. Последните изследвания потвърдиха, че тази течност е вода. И само една трета от цялата повърхност на планетата представлява твърда суша (сушата съставя 29.2% от повърхността на Земята. Марсианските астрономи вероятно са приемали за суша и покритите с вечни ледове пространства на полярните морета).

Но тази твърда повърхност съвсем не подхожда на равната, идеално пригодена за живота повърхност на Марс. Тя се пресича от планински хребети, които се издигат над нивото на океана на височина няколко хиляди метра, разсича се от дълбоки извити долини, по които вероятно се стичат надолу, обратно в океана, водите, паднали върху материците във вид на дъждове. Атмосферата на Земята е значително по-дебела и по-тежка от

нашата. Следи от нея вероятно се простират на височина 1000 км от повърхността на планетата. Най-прецизните спектрални изследвания позволиха достатъчно точно да се определи нейният състав. Оказа се, че за разлика от марсианската атмосфера, която се състои от 98% азот и 2% въгледвуокис, атмосферата на Земята съдържа почти 21% кислород. Въгледвуокисът, без който животът въобще е невъзможен, този газ, от който марсианските растения строят клетките на своите организми, разлагайки го на въглерод и кислород, в атмосферата на Земята не можа да бъде намерен. А точността на нашите изследвания е такава, че ако го имаше дори и в процент 0.05, Той щеше да бъде забелязан. (В атмосферата на Земята се съдържа 0.02% въгледвуокис.)

Трябва още да се каже, че гъстата атмосфера на Земята създава на нивото на океана гигантско атмосферно налягане, 12 пъти по-голямо от нашето.

Погледнато от всички тези фактически данни, по-голямата част от които трябва да се считат като съвсем точни, нека разгледаме въпроса, възможно ли е да има живот на Земята.

Опитите, направени от Хени Ора още в средата на миналия век, показаха с цялата си убедителност, че самото съществуване на сухо органическо вещество в атмосфера, съдържаща големи количества кислород, е практически невъзможно. Всички знаят как бързо избухват и изгарят в атмосфера, състояща се от 1/5 кислород, всички без изключение марсиански растения, съдържащи, както е известно до 35% вода. Така стремително се окисляват и изгарят поради излишък от кислород и дихателните органи на марсианските животни. Трудно, почти невъзможно е да си представим живи

организми, които биха могли да се приспособят за живот в атмосфера, така богата с този силен окислител. Но дори и да възникне, животът на Земята не би могъл да просъществува дълго. Температурата на въздуха близо до повърхността на Земята често се повишава до повече от $+35^{\circ}$. При тази температура вече е възможно самовъзпламеняване на органическите вещества. Но дори и да не стане това, причина за пожара може да бъде случайна мълния, избухване на вулкан, искра от удара на падащ по склона на планината камък. И да се потуши този пожар, докато не изгори всичко, което може да гори, в. яростно окисляващата атмосфера на Земята едва ли би било възможно. Даже космическите кораби, които проектираме за полет до Земята, трябва да бъдат предпазени от нейното окисляващо влияние. Във всеки случай леките магнезиеви сплави, от които ние обикновено строим летателните космически апарати, не са годни за полет към Земята. В нейната атмосфера те ще избухнат като барут.

Едновременно с това при недостиг от въглероден диоксид нашите растения като правило загиват от глад въпреки добре наторената почва и достатъчното количество слънчева светлина. По такъв начин пълното отсъствие или почти пълното отсъствие на въглероден диоксид в земната атмосфера може да се счита като доказателство за това, че на Земята не може да има живот.

Наличието на големи количества водна пара в атмосферата също не говори за наличието на живот на Земята. За всеки случай нито марсианските растения, нито марсианските животни биха могли да живеят във въздух, наситен с водни пари. Това би

нарушило нормалното изпарение на влага от организмите и би предизвикало тяхното самоотравяне.

Едно от главните доказателства за наличието на живот върху Земята се считат сезонните изменения на цвета на материчите, които напомнят цвета на тъмните, покрити с растителност петна на Марс. Обаче не всички наблюдатели отбелязват това явление. Дори с помощта на най-хубавите телескопи ние наблюдаваме Земята в най-добрия случай от разстояние 200000 км. При това ние успяваме да видим само тясно осветения от Слънцето сърп на планетата. Освен това гъстата атмосфера, която се пронизва от слънчевите лъчи, изменя цвета и очертанията, които се намират под нея. Не бива да се забравя, че в тази атмосфера плават голямо количество гъсти, непрозрачни облаци. При такива условия на наблюдение е невъзможно да се твърди с достоверност за изменения на цвета на твърдата повърхност на Земята.

Както виждаме, нито температурата, нито атмосферата, нито наличието на големи количества вода не свидетелствуват в полза на твърдението, че върху Земята има живот. И няма обективно нито едно сериозно доказателство, че той действително съществува. Разбира се, може да се предполага, че на земното кълбо по всяка вероятност в районите, граничещи с неговите полярни шапки, където се наблюдават най-благоприятни за живота, близки до 0° температури, а също и по върховете на планините съществуват най-прости растения от типа на нашите лишей и мъхове. Но да се счита, че огромните пространства на земните материци са покрити с дебел килим висока растителност е несериозно. Каква якост могат да имат стебла на дърветата в условията на могъщото притегляне, което

съществува на тази планета, когато даже върху Марс има само стелеща се по повърхността на почвата растителност. Да се предполага, че възникването на нови неголеми водни басейни по пукнатините на планински масиви е резултат от дейността на разумни същества – е недостойно за сериозен разговор. (Тук вероятно става дума за водохранилища на големите хидроелектростанции.)

Разбира се, на нашите астронавти би било значително по-интересно да посетят една населена планета дори със същества, които далеч не ни приличат, или за всеки случай планета, която може да се засели. За съжаление те ще трябва да посетят един мъртъв свят. Възпята от безчислено много поети, зелената звезда на овчарите, богинята на живота на древните, е лишена от живот. Колкото и да ни е тежко - ние сме самотни. С живи, с разумни същества марсианите ще се срещнат за първи път не тогава, когато нашите астронавти преплават космическото море, разделящо планетите, а тогава когато преплават космическите океани, разделящи звездните системи.

* * *

Обективно доказателство за съществуването на живот на Земята – Да Ваг възразява на Фесе Оп и се обръща към марсианите.

В своята статия „Има ли живот на Земята“ нашият високоуважаем учен Фесе Оп твърди, че няма нито едно сериозно обективно доказателство за съществуването на живот върху Земята. Това положение вече успя да остарее. Сериозно и обективно свидетелство за съществуването на живот на Земята

има. То е получено в резултат на най-последните резултати от работата на планетното отделение на нашия астрономически институт. Няколко млади учени на нашия сектор, в това число и авторът на тези редове, направиха изследвания върху енергетическия баланс на съседната ни планета. Тази задача при съвременния урон на съвременната астрономическа техника се оказва сравнително лесно изпълнима. Без да се спирам на методите на нашата работа, ще премина направо към получените резултати. Основен източник на енергията, която постъпва на Земята, е Слънцето. Знаейки количеството на излъчваната от Слънцето енергия, нейната интензивност на разстоянието на радиуса на земната орбита и диаметъра на Земята заедно с атмосферата, ние намерихме, че нашата съседка получава годишно от Слънцето невъобразимо огромно количество енергия - 1330×10^{27} калории топлина. За да изработва такова количество енергия, една електростанция, която има коефициент на полезно действие 50%, трябва да изгаря ежесекундно 12700.000 милиарда тона първокачествени каменни въглища.

Младите учени от нашия сектор внимателно изучиха отражателната способност на облаците, на течната и твърда повърхност на нашата съседка. Ние щателно изучихме спектъра на излъчването на Земята. Ние успяхме да установим, че 27% от падащата върху Земята слънчева радиация веднага се отблъсква от нейната облачна обвивка, 7% се разсейва в атмосферата и 3% се отразява от твърдата и течна обвивка на Земята.

По-сложно бе да се изчисли и опитно да се измери топлинното излъчване на Земята. Ето огромната част от падащата на Земята

слънчева енергия се поглъща от атмосферата, от течната и твърда обвивка на Земята, превръща се в топлина и във вид на топлинни вълни се излъчва в пространството. Ние успяхме да установим, че във вид на дълговълново излъчване Земята изпраща в световното пространство 63% от падащата върху нейната повърхност енергия на Слънцето.

Тук ние привеждаме най-груби цифри за топлинния баланс на съседната ни планета. Те бяха неведнъж подложени на проверка, уточнени. Ние успяхме да проследим съдбата на падащите върху Земята слънчеви лъчи с точност до хилядна част от процента. И ето че тогава топлинният баланс престана да се схожда! От нашето внимание избягнаха около 0.12% от падащата върху Земята топлина. Тези 12 стотни явно проникваха през атмосферата, достигаха твърдата повърхност на планетата и изчезваха. Назад в космическото пространство те не се връщаха. Подобни и точни данни на нашите изследвания са дадени в таблицата, която ще бъде публикувана в най-близкия номер на „Марсианския астрономически журнал“. (Ние даваме аналогична таблица, съставена по работите на съветските учени на приложената рисунка.)

Ние още увеличихме точността на опитите. Мъчихме се да вземем под внимание влиянието на звездната радиация, падаща върху Земята, възможното участие в топлинното излъчване на Земята на нейната вътрешна топлина. Обаче тези компоненти само увеличиха несъвпадението на баланса. Тогава може би земното кълбо постепенно се нагрива и недостигащата топлина отива за неговото затопляне? Щателните наблюдения за преместването на

границите на полярните шапки потвърдиха това предположение, но не обясниха напълно изчезването на нашите 12 стотни. Оставаше да се предположи, че на Земята работи някакъв гигантски акумулатор, който поглъща слънчевата енергия и се запасява с нея. Такъв акумулатор може да бъде само растителността. Тя поглъща слънчевите лъчи, строи, използвайки тяхната енергия, големи белтъчни молекули, а от тях – стволи, вейки, листа. След това телата на тези растения заедно със заключената в тях енергия лягат в земните недра и се превръщат в тор или каменни въглища. Аналогични процеси могат да се наблюдават и при нас, на Марс, в района на тъмните петна, така наречените морета.

По такъв начин откритото от нас явление „енергически недостатък“ е убедително доказателство, че на Земята съществува растителен живот. А ако има растителен живот, защо да няма и животни? Защо развитието на материята върху Земята трябва да спре и замръзне на стадия на растителния живот?

Не, ние не сме самички. И иска ми се да вярвам, че въпреки мнението на Фесе Оп на Земята ще срещнем не само живи, но и разумни същества.

Какъв прекрасен ще бъде този съюз на разума, преодолял черната бездна на пространството, разделящо двете планети.

¹ Вероятно, марсианските астрономи не знаят за съществуването на Меркурий, наблюдаването на който от тази планета е извънредно, сложно.

Съществувате ли Вие, мистер Джонс?

Научно-фантастичен разказ

Станислав Лем

Необикновеното дело привлече толкова много публика, че в залата спряха да пушат цял час преди започването на процеса. Накрая в тържествената тишина съдиите заеха своите места и процесът започна.

Съдията. Съдът пристъпва към разглеждане на делото на „Кибернетикс къмпани“ против Хари Джонс! Страните присъствуват ли?

Адвокатът. Да, господин съдия.

Съдията. Господин адвокат, вие се явявате...

Адвокатът. Юридически съветник на фирмата „Кибернетикс Къмпани“, господин съдия.

Съдията. Способен ли е обвиняемият да разкаже на съда своите биографически данни?

Джонс. Напълно, господин съдия. Моето име е Хари Джонс. Родих се на 6 април 1917 година в Нюйорк...

Адвокатът (прекъсвайки го). Господин съдия, обвиняемият въобще никога не се е раждал.

Джонс. Моля да се провери. Ето моето кръщелно свидетелство.

Адвокатът (прекъсвайки го). Това кръщелно свидетелство не принадлежи на обвиняемия.

Джонс. А на кого? Може би на господин адвоката?!

Съдията. Моля спокойствие. Продължавайте обвиняеми.

Джонс. Моят баща, покойният Лексингтон Джонс, имаше автомобилен завод. Още от своето детство аз обикнах автомобилизма. На 17-годишна възраст аз за първи път участвах в автомобилни състезания. Оттогава аз вече стартирам 87 пъти и до днес съм заел 16 първи места и 21 втори места...

Съдията. Онова, което разказвате, не се отнася към делото.

Джонс. Три златни медала... Три златни медала... И сребърен венец! Венец... (Рязко клати глава.)

Председателят на „Кибернетикс къмпани“ (злорадо). А ха, заяде.

Съдията. Апелирам за спокойствие. Обвиняемият има ли защитник?

Джонс (с достойнство). Не. Ще се защитавам сам.

Съдията. Знае ли обвиняемият какви обвинения представя срещу него „Кибернетикс къмпани“?

Джонс. Зная. Аз съм жертва на безграничната алчност на фирмата. За да довърши моите нещастия, тя...

Съдията. Благодаря. Господин съветник на фирмата, моля да представите на съда вашето обвинение.

Адвокатът. Преди две години обвиняемият стана жертва на автомобилна катастрофа при състезанията край Чикаго, в резултат на което загуби единия си крак. Той се обърна към нашата фирма. Както е известно, „Кибернетикс къмпани“ произвежда най-добрите протези за ръце, крака, изкуствени бъбреци, сърца и други необходими органи. Обвиняемият взе от отдел „Крайници“ ляв крак и заплати първата вноска. След 4 месеца той отново се обърна към нас и ни поръча протези за две ръце, гръдна клетка и затилък.

Джонс. Лъжа! Затилъка поръчах през есента, след завършването на състезанията. За тази катастрофа писаха всички вестници.

Съдията. Моля да не прекъсвате.

Адвокатът. След втората услуга дългът на Джонс към фирмата нарасна на 2967 долара. В течение на по-нататъшните 5 месеца, изпълнявайки новата поръчка, фирмата му направи още цяла редица протези, списъкът на които е приложен към делото, в това число и електронен мозък система „Гениак”, заменящ едното полушарие на истинския мозък, който струва 26,500 долара. Обвиняемият си поръча прибор „Гениак”, тип „Лукс”, с полупроводници, с апарат за цветно зрение и също с филтър за наглост и разшифровач на анекдоти. Това, разбира се, беше извън пределите на неговите финансови възможности.

Джонс. Какво искате? Да купя от вашия сериен мозък? Той не би задоволил дори един пингвин!

Съдията. Моля за спокойствие, мистър Джонс.

Адвокатът. Подсъдимият се явява длъжник, който не плаща своите дългове. Тогава когато неговият дълг достигна сумата 29,863 долара, нашата фирма поиска той да върне всичките отпуснати му на кредит части. Обаче съдът отклони нашите претенции, защото, ако лишим обвиняемия от протезите, ние ще прекъснем неговото съществуване. В това време от бившия мистър Джонс оставаше само едно полушарие от мозък.

Джонс. Как така от бившия? Това е оскърбление!

Съдията. Моля спокойствие, господин Джонс. Ако ищецът продължава да ви оскърбява, ние ще го глобим. Продължавайте господин съветник.

Адвокатът. Въпреки дълга в „Кибернетикс къмпани“, която така чистосърдечно изпълни неговите поръчки, подсъдимият наляво и надясно, ругаеше нашата продукция. На всичко отгоре той предяви жалба, че апаратите не работят добре. Както доказва нашият експерт, това беше предизвикано от лошото състояние на останалото полушарие мозък при новите, непривични за него условия. Движима от хуманността, фирмата още един път изпълни молбата на обвиняемия и се съгласи. напълно да го генизира, т. е. да замени старата част от мозъка с втори апарат марка „Гениак“. След това подсъдимият връчи на фирмата разписка за 46,950 долара, от които до днешния ден той е изплатил всичко 232 долари и 18 цента. И сега този екземпляр ми пречи тук да говоря. Заглушава ме с някакви скърцания и грохот. Аз моля уважаемия съд да забележи това.

Съдията. Господин Джонс, не нарушавайте тишината.

Джонс. Не шумя аз, а моят „Гениак“. Той винаги шуми при усилено мислене. Аз не мога да отговарям за качеството на продукцията на „Кибернетикс къмпани“. Нека съдът запита председателя на фирмата Донован за този брак!

Адвокатът. При вече ясното положение на нещата фирмата се обръща към съда с искане да и присъди всички права на собственост на този произведен неин комплект от части, който има наглостта да се нарича Хари Джонс.

Джонс. Това е клевета! А къде според вас е Джонс?

Адвокатът. Джонс не е в тази зала. За всеки случай всички части от бившия шампион по автонадбягвания Хари Джонс са равномерно разхвърляни по всички автостради на Америка. И ако съдът

присъди делото в наша полза, то фирмата ще си вземе всичко, което ѝ принадлежи – от найлоновата покривка до последното винтче.

Джонс. Господа, разбирате ли техните престъпни намерения? Те искат да ме разглобят на съставните ми части. Това е убийство!

Адвокатът. Подсъдимият съвсем не се явява подсъдим, а само някакъв материален предмет, който счита, че сам принадлежи на себе си. Той въобще не живее.

Джонс. (заплашително показва юмрук). Елате по-близо до мен и вие сам ще се убедите живея или не живея...

Съдията. Да това е показателно. Много необикновен случай. Хм... Господин съветник, въпросът за това, жив ли е обвиняемият, или не остава открит до обявяване на решението на съда. Думата има обвиняемият мистър Джонс.

Джонс. Уважаемият съд и вие, жители на Щатите, виждате един опит да се унищожи мислещата индивидуалност, която живее в пределите на предоставените ни свободи.

Съдията. Моля да се обръщате само към съда. Не се намирате на митинг.

Джонс. Да, господин съдия. Значи аз купих от фирмата две протези.

Председателят на фирмата Донован. Две? Кого лъжете?

Джонс. Аз моля уважаемият съд да накара този господин да пази ред. И така, аз взех тези протези. Работата не е в техния външен вид. Работата е в това, че където и да бях, с каквото и да се занимавах, в главата ми всичко трепереше. Аз бях принуден да спя, като се завивам с възглавници, за да не разбудя съседите. Това

бяха прехвалените „Гениаки”, направени от остарели сметачни машини. След това у мен се появи манията да правя сметки. Аз пресмятах всичко – котките, кучетата, кокошките по улиците, врабчетата и дявол знае какво. Аз обаче запазих способността си честно да заплащам своите дългове. Пари не можех да припечелвам по друг начин, освен като побеждавам в автомобилни надбягвания. Но съдбата се отвърна от мен. През времето на едни състезания аз загубих главата си и...

Адвокатът (прекъсвайки го). Подсъдимият сам твърди, че е загубил главата си. Моля съдиите да запомнят това.

Джонс. Не прекъсвайте. Не се изразих правилно. В отдиха между двата старта аз играх на карти, загубих и задлъжнях. Почувствавах се лошо. Болеше ме глава. Присънваха ми се някакви идиотски сънища с трикотажни и шевни машини. Отслабнах... Едва се движех, когато фирмата ме помъкна към съда. И в резултат група методисти – по вероизповедание аз съм методист – затвори пред мен вратите на храма.

Адвокатът. Обвиняемият вярва в задгробния живот?!

Джонс. Вярвам. Учудва ли ви, господин адвокат?

Адвокатът. Да, учудвам се, защото фактически господин Хари Джонс в този момент живее задгробен живот, а човекът, който виждам пред себе си, е всичко на всичко електронен длъжник.

Джонс. Внимавайте в изразите си. Имайте предвид, че аз с юмрук счупвам облегалото на стол.

Съдията. Моля страните да запазят спокойствие.

Джонс. Уважаеми съд, към мен се обърна някакъв тъмен тип, някой си Гоас, изпратен от председателя на фирмата Донован. Този

Гоас е електромонтьор. Той ми каза, че единствената възможност да се отстранят всички мои недъзи се явява пълната ми генизация. Здравното състояние, в което се намирах, не ми даваше дори и да мисля за автомобилни състезания. Какво можех да направя? Аз се съгласих и Гоас на следния ден ме закара в монтажния цех на Кибернетикс.

Съдията. Значи там извадиха останалата половина...

Джонс. Точно тъй.

Съдията. И на мястото на извадената поставиха...

Джонс. Да. Но аз не разбирах защо те го правят така бързо и на такива изгодни за мен условия, с дългосрочно изплащане. Те са искали да ме лишат от моето останало полукълбо. Ето преди това съдът отклони тяхното ходатайство на основание, че късът от моята стара глава не може да съществува самостоятелно без другите части. Сега, когато аз се състоя напълно от заместители, фирмата иска да ме обяви за своя собственост. Но им са къси ръцете! Аз моля уважаемият съд да разгледа техните доводи – кого уверяват те, че имат право на моята личност? На какво основание? Представете си, че бакалинът, от който някой е купувал кафе, захар, месо и други продукти, след известно време представи пред съда иск за предаване в негова собственост на този длъжник. Известно е от медицината, че телесните вещества се получават от поглъщаната храна. По такъв начин след няколко месеца целият длъжник от главата до вътрешностите, краката и ръцете, се състои от продуктите, които бакалинът му е продал на кредит. Би ли задоволил съдът иска на този бакалин? Нима ние живеем в средновековието, когато някой може да изисква от своя длъжник

фунт живо месо? Делото, възбудено против мен, е аналогично. Аз съм шампионът по автомобилни надбягвания Хари Джонс, а не някаква машина.

Председателят Донован. Лъжа! Вие сте машина.

Джонс. А, така ли? А тогава срещу кого собствено се оплаквате, моля? На какъв адрес беше изпратена призовката? На машината или на господин Джонс?

Съдията. Хм, призовката беше изпратена на Хари Джонс, Нюйорк, 44 авеню.

Джонс. Чувате ли, господин Донован. Освен това, господин съдия, разрешете ми да задам още един въпрос, който се отнася до делото. Предвижда ли се в законите на Съединените щати, че е възможно да се възбужда дело срещу машина? Може ли например машината да се вика на съд, да и се представя някакво обвинение?

Съдията. Не. Това наистина не съществува.

Джонс. Въобще делото е съвсем просто. Или аз съм машина и тогава съдебното решение няма никакво значение, защото като машина аз не мога да бъда страна в съдебен процес, или пък аз не съм машина, а човек. В такъв случай какви права има фирмата над мене? Може би господин Донован иска да стане робовладелец?

Донован. Що за дивотии?... Обаче в него действуват нашите „Гениаки”. Как ви харесва това? Машинката работи по-добре, отколкото главата на нашия адвокат.

Джонс. Уважаеми съдии, още моите родители са ми казвали, че бедният човек винаги е предмет на преследване от богатите.

Председателят Донован. Ваш баща и майка е „Кибернетикс къмпани”.

Джонс. В такъв случай фирмата трябва да ме издържа. Аз няма от какво да живея. Управлението на мотоklubа не зачете моя блестящ финал на панамериканските автомобилни състезания, обяснявайки моята победа с това, че автомобилът бил управляван не от човек, а от някакво автоматическо устройство. Кой предизвика това? Те! Фирмата „Кибернетикс къмпани”, която изпрати на мотоklubа пасквилно писмо. Нека сега да ме издържат и да ми поставят запасни части. Аз не съм виновен, че така бързо се износва нещо ту тук, ту там. Освен това господин председателят Донован ми предложи аз да му служа като изложбен експонат. По 12 часа на ден да стърча в една витрина! Когато заявих, че това е недостойно за истинския състезател, господин Донован каза, че аз му принадлежа и че струвам 56,000 долара, когато дори и най-хубавите манекени струват по-евтино. За тези оскърбления аз ще съдя фирмата! А сега аз моля уважаемият съд да реши въпроса по същество.

Съдията. Моля спокойствие, господа. (Шепти нещо с прокурора.) Във връзка със завършилото разследване на допълнителните материали съдът отклонява иска на „Кибернетикс къмпани” срещу мистър Хари Джонс поради отсъствието на улики, доказващи виновността на ответника. Принудителния демонтаж на ответника съдът забранява, като едновременно отбелязва, че самият факт на съществуването на мистър Джонс е отлична реклама за фирмата, която оправдава и по-нататъшното поставяне на ответника на безплатни запасни части.

Пет дни на Луната

Научно-фантастична повест

А. Фархи

(Продължение от бр. б)

Разузнавачът също купи билет до летовището и без да изпусна из погледа си журналиста, влезе в бюфета. Седна до един прозорец, от който се виждаше целият перон. Влакът приближаваше.

Берлие се качи в първокласно купе, а Колев влезе в коридора на съседното второкласно. Той се прехвърли в първа класа едва като видя, че в коридора няма никой. Отвори един прозорец и се загледа навън. Всяко движение в коридора беше под негов поглед.

Смрачаваше се, когато влакът влезе в новата гара на големия планински курорт. Кореспондентът слезе на гарата и без да вземе някакво превозно средство, бавно се отправи с багажа си към една от крайните малки вили. Като приближи до нея, без да се извърща, той се отправи към вратата и звънна. Тя бавно се отвори и пропусна идващия пътник.

Колев обиколи вилата. Тя имаше зид, зад който се простираше голяма овощна градина. Стената я отделяше от околния свят. Кучета нямаше, тъй като с лая си биха предупредили обитателите за обикалящия около вилата странник. Най-сетне той се реши. Приблужи се до стената откъм гърба на вилата; огледа се, бързо се покатери и скочи. Но още не стъпил на земята, силен удар в тила го накара да загуби съзнание.

Х. Тайната на професор Дренков

От около един месец професор Дренков загуби всякакво спокойствие.

Това се случи един късен следобед тъкмо когато беше завършил изследването за устойчивостта на една нова сплав. Той вече смяташе да си ходи, когато в кабинета му се вмъкна висок, на средна възраст мъж, облечен изискано. Той учтиво поздрави професора.

– Какво обичате? – запита го Дренков.

– Идвам от чужбина – започна непознатият. – Нося ви поздрави от една ваша позната... от мадам Краузе... Вероятно си спомняте за нея?

Само тези няколко думи бяха достатъчни, за да се преобрази Дренков. Тревожна искра пробяга през иначе спокойните му сини очи. Той побледня, а по цялото си тяло почувствува силна слабост. Професорът бавно се отпусна на креслото. Пред погледа му изпъкна картина от неговата младост.

Намира се в Берлин на специализация. Той е млад, хубав, с големи надежди за бъдещето. Пред него се разкрива бляскава научна кариера. Случайно един ден той се запознава в металургичния институт с едно младо момиче – Хилда Краузе. От този момент той започва да чувства постоянна липса на пари. А Хилда живееше на широка нога. Млада вдовица на един немски научен сътрудник, тя имаше собствена къща и вила, като разполагаше с много пари. Но той не искаше да се излага и й заплащаше всички сметки. Веднъж той не можа да заплати някаква сметка.

– Защо не ми казахте, че нямате пари? – упрекна го тя.... Веднага бих ви помогнала – и тя незабавно заплати сметката.

След няколко дни той ѝ върна сумата, но всеки ден започна да чувствава все по-големи затруднения. Един ден Хилда му предложи да го запознае с един известен инженер. Дренков се съгласи. На него той разказа за една новост, която в момента смята да представи в рационализаторското бюро на завода. Инженерът предложи, вместо да я даде в завода, да му я продаде на него, а той ще заплати повече. Дренков се съгласи и получи в замяна няколко хиляди марки, които веднага похарчи за подарък на Хилда. После той предложи втора рационализация, за която също получи значителна сума. Постепенно, без сам да забележи как стана това, той започна да изнася и редица материали от завода, срещу които продължаваше да получава пари и да подписва разписки за получените суми. Но един ден, притиснат до стената от инженера, той се съгласи да носи и други, по-важни сведения. Така Дренков стана агент на чуждото разузнаване.

Завърнал се в България, той искаше най-напред да отиде в МВР и да разкаже всичко. Но никой не го потърси за нищо. Постепенно той се успокои и помисли, че са го забравили и никой вече няма да го потърси.

– Какво искате от мен? – запита професорът, след като се поопомни. – Не се опитвайте обаче да ме изнудвате, защото зная, че мадам Краузе отдавна е починала в затвора – опита се да се окопите той.

– Да, тя почина. но на нас ни завеща малко документи и една магнетофонна лента. Мога да я пусна – каза непознатият. – Тя ще

ви припомни много неща, които може би сте забравили. – И той стана приближи се до телевизора натисна една пластинка и откри магнетофонната уредба. Най-напред от уредбата заговори мъжки глас.

„Само тези сведения успях да взема, мила. Състава на новата сплав ще донеса след няколко дни. Трудно е. Те не ме подозират, но вече почнаха да следят. Има загубени няколко документа.“

След това заговори женски глас:

„Добре. Дай ми ги!... Курт остави хонорар 10000 марки. Ще получиш и останалите, като донесеш състава на новата сплав. Само едно те моля: не забравяй обещанието си!“

– Достатъчно – истерично извика Дренков. – Спрете!...

Шпионинът взе лентата и продължи:

– Освен нея имам на разположение и няколко разписки.

– Достатъчно!... Кажете, какво искате?

– Това е вече друго. Стига сме играли като малки деца на криеница!... Ето как стои работата. Ние съзнателно не сме ви закачали, след като се върнахте в България. С това искахме да ви предпазим от провал. Дадохме ви възможност да се укрепите, да се издигнете. Вие оправдахте нашето доверие. Успяхте да се издигнете и да станете ценен научен работник с международно име. Вашите успехи ни радваха. Сега трябва да ни помогнете. Работата ще бъде добре заплатена.

– Какво трябва да направя? – с глух глас запита Дренков.

– Необходими ни са плановете на „ЛИ-7“. Освен това, междупланетният кораб не бива да се върне на Земята.

– Но това е убийство?... Аз туй не мога да извърша.

– Ваша работа!... Още утре всички тези материали ще пристигнат в МВР.

Професорът си представи големия скандал, който щеше да стане. Той вече се виждаше окован в белезници и как всички в института извържат от него глава. А ако приеме? Тогава може би никой няма да научи нищо и всичко ще тръгне по старому.

– Добре, съгласен съм! Какви са директивите и каква гаранция ще имам в случай на провал?

– Задачата не е много трудна за вас – започна непознатият. – С кораба трябва да стане авария. Примерно, да се изгуби в междупланетното пространство. Що се отнася до плановете, трябва да ни помогнете да ги снемем. В замяна на тази услуга ще получите сто хиляди долара, в каквата валута поискате. А в случай на провал, ако вие сте работили добре, ще ви гарантираме катедра в един голям институт за нови сплави на Запад. Ние ще ви измъкнем на всяка цена!...

От този ден Дренков загуби всякакво спокойствие. Нощем не спеше или ако спеше, сънуваше кошмари, слабо се хранеше, плашеше се и от сянката си. А когато от Института загрижено го питаха дали не е болен, той се оправдаваше или с жлъчката, или със стомаха си и отхвърляше всички предложения за отпуск до заминаването на кораба.

В Института уважаваха професора като ценен научен работник и му се доверяваха във всяко едно отношение. Той имаше достъп до плановете на всички уреди и до всички сплави, от които беше изграден корабът. Само плановете на новия двигател бяха много секретни и се съхраняваха лично от директора на Института. Всичко

това даде възможност на Дренков много лесно, без някой да го заподозре, да постави намагнетизирана пластинка в пътепоказателя на кораба, а в деня на пътешествието под претекст на проверка на един уред – да повреди големия резервоар с кислород и да постави етера така, че при тласъка на излитането да почне да изтича.

Останалото беше вече лесно. За да провери уредите, той разполагаше с техните планове. Това му даде възможност да снеемe копия от всички планове. Оставаше само да вземе копие от плана на новия двигател. Пъкленият план на чуждото разузнаване вече се осъществяваше.

Агент 303 беше много доволен от професора. Той вече беше почти сигурен, че напълно ще изпълни поръченията на началството. С нетърпение чакаше завършека на акцията. Но едновременно с това, като опитен разузнавач, агентът ясно виждаше, че нервите на професора едва издържат.

– Какво ще кажете, господин Дренков, ако ви изпратим помощ? Виждам, че не сте добре?

– Няма да е лошо – отвърна професорът. – Наистина се чувствавам много зле.

– Добре. Има един опитен младеж, който може всестранно да ви подпомогне. Наричайте го Пацев. Може да го настаните в Института като летец или механик. Освен това той ще ни бъде постоянна връзка.

– Летец ли?... Професор Стоянов се нуждае от летец, ще говоря с него.

Три дни след този разговор Пацев постъпи като пилот на вертолета на професор Стоянов.

Но и помощта на Пацев не успокои професора. Безпокойството на Дренков ежедневно се увеличаваше. Той просто изпадна в паника, която мъчно прикриваше, когато разбра, че Министерството на вътрешните работи се интересува от Института. Дренков реши, че е вече много опасно да стои в страната и че е необходимо незабавно да действа – да вземе плановете и да избяга в чужбина.

С помощта на Пацев той се готвеше тази вечер да свърши това.

На вратата на професора тихо се почука.

– Влез!

В кабинета се промъкна пилотът.

– Готов ли сте? – запита професорът.

– Да!... Ключовете са в мен. Ето и фотоапарата – и той посочи малък медальон, който държеше под ризата си.

– Тогава да вървим.

Двамата тихо излязоха в коридора и като преминаха през няколко врати, се озоваха в стаята на директора на Института. Вратата безшумно се отвори. Професорът влезе, а летецът, след като се огледа, се промъкна след него. Всичко беше благополучно. След около двадесет минути със снимка на плана на двигателя двамата заключиха вратата на кабинета и тихо се измъкнаха.

Внезапно коридорът светна и те се озоваха пред майор Гранитов.

XI. На Луната

– Какво стана? – запита Медведев, като пипаше с ръка една голяма подутина на челото си. Над него се бе надвесила лекарката.

– Ударихте се – отвърна Занкина. – Добре, че ударът беше лек.

– Бях принуден да изменя курса – извини се Иванов. – Малко оставаше да се сблъскаме. Бих се заклеп, че планинският връх, към който се бяхме насочили, няма повече от осем хиляди метра.

– Сигурно, без да забележите, сте изменили посоката и сме били на не повече от десетина хиляди метра от лунната повърхност.

– Не, другарю професор – засегнат, отвърна щурманът. – Нито с милиметър не съм изменил курса. Когато почнахме да се движим над лунната повърхност, бяхме точно на 12,807 метра, Внимателно проверих високомера. Ако желаете, проверете лентата на кинокамерата.

– Интересно!... – замисли се астрономът. – Как да обясним тогава това явление?...

– Другарю професор, високомерът пак пада – прекъсна размишленията му инженерът.

– Ясно!... В такъв случай Луната няма форма на правилно кълбо. Може да вдигнете на по-голяма височина кораба. Пък не ми се сърдете. Ние с вас направихме голямо откритие! Слизането ни на по-малка височина не може да се дължи на лунното притегляне, нито, да речем, на магнитно. Във втория случай смущението би се усетило всички уреди. Тогава остава единствената друга възможност – Луната да не е правилно кълбо.

– Сигурно е така – потвърди инженерът. – Не забелязах смущение в нито един от уредите.

– Поздравяваме ви и двамата – обади се лекарката – това ваше откритие е първият голям принос в световната наука, внесен от нашата експедиция. Да се надяваме, че няма да е последният.

Всички замълчаха. Снабдени с бинокли, пътешествениците с интерес наблюдаваха лунната повърхност. Пред техните погледи се разкриваха планински вериги и широки равни местности, прорязани тук-таме с големи пукна или големи загаснали кратери на някога мощни вулкани.

– Това е кратерът Птоломей, а този – по-малкият, Фламарион – обясни професорът на спътниците си.

Отново всички замълчаха и съсредоточено гледаха навън. Корабът пресичаше нови местности. В далечината се показва голяма планинска верига – лунните Карпати. Щурманът издигна ракетата. След като премина планинската верига, пред погледа на пътниците се разкри широка равна местност.

– Слизаме в Морето на дъждовете – наруши тишината инженерът и започна да кръжи над равнината.

Корабът бавно спря. Най-сетне пътешествениците достигнаха заветната цел на човечеството – Луната.

Пръв отвори вратата на „ЛИ-7“ професор Медведев. Той беше облечен в светъл гащеризон, направен от здрава и много гъвкава пластмаса, последно откритие на големия сибирски завод за пластмаси. На главата си носеше метален шлем, плътно прилепен за дрехата. Това беше нов вид скафандър, специално пригоден за лунните условия. Скафандърът беше снабден с радиопредавател и радиоприемник. Тази апаратура даваше възможност за разговори от далечни разстояния. От друга страна, това облекло предпазваше от големи горещини и студове. В шлема се намираше и дихателен апарат, който доставяше на човешкия организъм необходимото количество кислород.

Треперещ от вълнение, астронавтът се спусна по стълбата. В желанието си да стъпи по-скоро на Луната той забрави, че тежи седем пъти по-малко, отколкото на Земята. Запазил обаче всичките си физически сили, той се спъна и се търколи по нея.

След него се спусна Занкина, която, желаейки да помогне на професора, също се търколи до вече ставащия професор.

Медведев весело се засмя.

– Добре ни приема Луната. Най-напред ни кара да се търкулнем за запознанство. Ние с вас, колежке, забравихме, че на Луната имаме много повече сила, отколкото на Земята.

Отгоре весело се кикотеха.

– Аз пък ще скоча – обади се геологът и леко се отпусна на Луната, но за негова изненада потъна до колене в лунен прах.

Щурманът последва неговия пример и като газеше през дълбокия прах, се намери до групата.

Пътешествениците, събрани в група, се смълчаха. Те се вгледаха в новата, непозната за човека девствена лунна природа. Пред тях се разкриваше широката и почти равна местност на Морето на дъждовете. Само тук-таме се издигаха невисоки хълмове, които като мълчаливи войни стояха неподвижно в далечината. А някъде зад тях се виждаха големи планински вериги. Безброй големи трапове, пробити от метеори с различна големина, паднали в продължение на милиони години, заобикаляха от всички страни екипажа на „ЛИ-7“. Широки и многокилометрови пукнатини, появили се вследствие на големите температурни разлики през деня и нощта, пресичаха цялата повърхност на Морето на дъждовете.

Слънцето печеше жарко. По тъмното лунно небе блещукаха хиляди звезди. За разлика от Земята, където атмосферата придава на небесната шир синкав цвят, лунното небе е винаги черно – както денем, така и нощем, защото няма атмосфера. Застанали един до друг, пътешествениците гледаха тайнствената лунна повърхност и мислеха за нещо свое. Пръв прекъсна мълчанието Веселинов.

– Не е лошо да се поразтърпим – предложи той. – На този кораб така се схванаха всичките ми крайници, че с удоволствие бих участвувал във всякакви състезания. Какво ще кажете, ако се посъстезаваме малко? Трябва да бием земните рекорди. Обявявам следните състезания: надбягвания на 100, 300, 1000 и 3000 метра мъже...

– И аз ще участвувам – обади се закачливо лекарката. – За каква ме вземате? Съмнявам се дали бихте ме хванали – закачи тя Веселинов.

Без друга покана състезанията започнаха.

Изморени от тичане и боричкане, задминали всички рекорди по лека атлетика, един по един пътешествениците се събраха пред кораба.

– Стига вече игри – каза професорът. – Време е за работа. Разполагаме с малко време. Веселинов – обърна се той към геолога, – може да вземете всъдехода. Занкина ще ви помага. Преди това обаче, моля ви, да пренесете моите уреди на онзи хълм – и той посочи с ръка една няколкостотинметрова височина, която ярко се отличаваше от околната равна местност.

През вратата на кораба започнаха да се снемат различни механизми и уреди. Беше свален и всъдеход на части, който бързо

бе монтиран. Вътрешността на машината внимателно бе облицована със същата материя, от която бяха направени скафандрите. Всъдеходът имаше значителни размери. Той, беше широк два метра, а дълъг около пет. Машината можеше да се движи по повърхността с голяма бързина, при нужда да се издига, а освен това можеше да пренася и големи тежести. Малката кабина, от която се командуваше всъдеходът, даваше възможност за почивка и работа без скафандри. Специална апаратура я снабдяваше с кислород и прочистваше въздуха от въгледвуокис. Той се подхранваше с енергия от няколко мощни атомни батерии. Всъдеходът бе предназначен за по-продължителни пътешествия на Луната, когато се налагаше да се отдалечат пътниците от кораба или междупланетната станция.

След като машината бе стегната и в нея бяха натоварени всички необходими на професора и на геолога уреди, тя потегли, като взе посока към хълма.

Останал сам, щурманът започна да сваля от кораба продълговати пластмасови блокове и няколкометрови метални греди, направени от някаква нова и много лека сплав. Той имаше за задача да издигне и съоръжи по изготвен още на Земята проект първата междупланетна станция на Луната.

След като изнесе от кораба всички необходими строителни материали с помощта на апарат, който твърде много приличаше на сонда, започна да забива металните греди на дълбочина няколко метра. Така бяха забити около двадесетина греди. Това беше скелетът на бъдещата постройка. Работата спореше. За няколко часа той скачи със здрави болтове за гредите готови метални

конструкции. След това започна да поставя правоъгълни пластмасови блокове на нивото на лунната повърхност, които здраво свързваше със скелета на постройката и помежду им. За да се избегне изтичането на кислород от бъдещата станция, всички промеждутъци и празнини той запълваше с каучукоподобна течност, която веднага се втвърдяваше.

Застанал на хълма на няколко километра от строежа, професор Медведев устройваше своите уреди. Постави ги и се зае с измерването на температурата. След това насочи уреда си към Слънцето и се опита да направи точен анализ на слънчевата светлина. Внимателно, като се стремеше да не пропусне нещо, той записваше всички данни в дебела тетрадка. За да не допусне грешки, цветна кинокамера снимаше разложените светлинни лъчи през уреда. Едва след като отбеляза данните, той премина към своя далекоскоп, настрои го и монтира към него кинокамерата. След това внимателно започна да подготвя за работа други уреди. Той така беше увлечен в работата, че забрави за всичко.

Гласът на щурмана го накара да си спомни за спътниците си.

– Време е за обед – подкани го той. – Иначе ще имаме и двамата разпавии с доктор Занкина.

Това припомняне го накара да си спомни един неприятен разговор, който има неотдавна с лекарката, за личния пример и за съзнателната грижа, която трябва да има към организма си. Той погледна със съжаление далекоскопа си и отвърна:

– Идвам веднага.

Докато двамата пътешественици се хранеха на кораба, Веселинов и Занкина завършиха със залагането на първата сонда в подножието на висок планински масив.

– Завършихме с поставянето един час по-рано! – весело каза Занкина. – Много бих желала да разгледаме онзи проход. Ще смогнем с работата – и тя посочи с пръст една теснина, която се врязваше в планината, и го погледна ласкаво със зелените си очи.

Веселинов сведе поглед надолу.

– Добре!... – отвърна той. – Не е лошо да разгледаме и онзи каменлив насип. Той може да ни запознае с част от минералите на Луната. Вземете си чукчето и раницата и да вървим.

(Следва)

Пет дни на Луната

Научно-фантастична повест

А. Фархи

(Продължение от бр. 8)

Като оставяха дълбоки следи зад себе си, двамата изследователи на лунните недра се отправиха към широкия отвор, ограден от високи скали, който водеше към планината. Никакъв звук не нарушаваше мъртвата тишина на лунната природа,

– Колко е красиво!... – възкликна възхитено лекарката, като навлезе в прохода и се изправи пред някакви скали, добили очертанията на фантастични животни.

– Да, тези фигури са красиви – отвърна Веселинов. – Но не бих живял тук. Предпочитам да съм на Земята, сред хората. Тази тишина би...

Той не довърши мисълта си. Пред погледа му се изпречиха голям куп камъни, свлекли се от височините поради честите пуквания в резултат на резките температурни разлики през деня и нощта. Той бързо се запъти към тях.

– Занкина, елате тук – повика помощничката си той. – Имаме възможност за проучване на голяма част от лунните пластове. Тук са се свлекли камъни от най-различни височини, Ето, виждате ли – обърна се той към пристигналата девойка. – Тук има, и гранит, сиенит, пирит и много други минерали и метали.

– Интересно, как ли се е образувал този проход? – запита лекарката.

– Вероятно от голяма и дълбока пукнатина, получила се, вследствие температурни разлики през деня и нощта. Впоследствие лавата, която е изригвала от вулкана, е запълнила част от нея – обясни Веселинов. – А всички тези камъни са се свлекли. Предлагам да подберем проби. Надали със сондите ще можем да проникнем във всички пластове.

Занкина кимна с глава в знак на съгласие.

Двамата геолози бързо заработиха.

Внезапно лекарката, която работеше на няколко крачки от геолога, изтича напред, разхвърля няколко камъка и вдигна един голям метален къс, който блестеше със силен блясък на слънцето. Тя се обърна към геолога и му го подаде.

– Магнезий и с колко малко примеси – каза тя. – Сигурно тук го има в големи количества.

– Сигурно – отвърна Веселинов. – И аз намерих няколко по-малки къса. Предполагам, че количеството му е значително. Той тук не струва нищо. Просто се търкаля пред краката ни. А какво ли не биха дали за него на Земята. Нашето пътешествие ще направи преврат в използването на магнезия и други ценни метали в промишлеността. В недалечно бъдеще флотилии от космически кораби, подобни на „ЛИ-7“, ще пренасят големи товари от тези материали до Земята. А тук някъде наоколо ще има рудници, снабдени с най-модерни съоръжения... – Геологът замълча. Той виждаше ясно как мъртвата лунна природа се оживява. На луната е слязъл човек... – Но да вземем този къс и да оставим мечтите –

продължи геологът. – Време е да вървим. Трябва да заложим втората сонда и да направим снимка на кратера. – И той посочи високопланинския кратер, който се издигаше на няколко хиляди метра височина.

Внезапно осенена от някаква мисъл, лекарката хвана за ръка геолога:

– А как да наречем кратера, който ще проучим, и този проход?

– Хубава мисъл – забеляза той. – Аз мисля, че кратера трябва да наречем „Медведев“, в чест на професора, а прохода – „Проход на мълчанието“. Това беше нашето първо впечатление от него.

– Добре, така да ги назовем. Дори и без съгласието на професора. Той е скромнен. Иванов сигурно ще ни подкрепи!...

Геолозите сложиха раниците на рамо и се отправиха към всъдехода.

XII. Нови изпитания

Повече от четири земни денонощия пътешествениците с малки прекъсвания за храна и почивка работиха усилено. Наближаваше време за тръгване. Всички гледаха да приключат навреме изследванията си.

Седнала при първата сонда в подножието на планината, Занкина класираше минералите. През две минути сондата изхвърляше проби от пластове, през които минаваше. Изготвена по специална конструкция за лунните условия, тя работеше автоматически и спираше, след като достигаше определена дълбочина. Атомна батерия я подхранваше с енергия. Съоръжението имаше голяма пробивна сила и бързо достигаше големи дълбочини, дори и при най-твърдите скали и минерали.

След като отдели пробите, които трябваше да вземе на всъдехода, девойката погледна часовника си.

„Изминали са вече четири часа – помисли тя. – Трябва вече да е тук. Дали не се е случило някакво нещастие?“ – И внезапно, като хваната в някаква простъпка, девойката се изчерви. – „Твърде много се занимавам с Веселинов – помисли си тя. – Изглежда, че ме интересува не само като спътник. Не!... Положително бих се обезпокоила и за останалите другари – противопостави се на себе си тя. – Но защо още го няма?! Сигурно ме чака при втората сонда“.

С помощта на транспортната лента младото момиче пренесе минералите. Сетне затвори всъдехода и го насочи към планината при втората сонда.

„И тук го няма – разтревожи се тя. – Пък може да е открил нещо интересно. И аз на негово място не бих се върнала“ – отново се зауспокоява тя.

Успокоена от тези мисли, тя започна да работи край втората сонда. Тук попадна на някакъв непознат минерал. За него нито беше чела, нито знаеше нещо.

„Ех, да беше тук Веселинов – със съжаление мислеше тя, – нямаше сега да се лутам. Но къде ли още се бави?“

Тя отново погледна часовника си. Геологът беше закъснял повече от пет часа. Избра вълната, на която беше настроена неговата радиоприемателна станция, и даде сигнал за повикване.

Отговор не последва.

Силно обезпокоено, младото момиче отправи последователно няколко повиквания. Веселинов мълчеше. Вече разтревожена, Занкина избра вълната на кораба, съобщи за изчезването на

геолога и тръгна да го търси. В нейна помощ се отправи с малкия всъдеход и инженер Иванов.

* * *

След като се раздели с лекарката, Веселинов пое към кратера Медведев. Той се бе натоварил с доста багаж и при земни условия трудно би могъл да пренесе този товар, който сега мъкнеше без големи усилия. Със себе си той носеше автоматична кинокамера със собствено осветление и макара с тънко, леко, но много здраво въже. С него геологът смяташе да свали киноапаратурата на голяма дълбочина. Веселинов вървеше бодро нагоре, като оставяше дълбоки следи подир себе си. Неговият опит на алпинист, който е обходил почти всички планини в родината, му помагаше да се движи по-бързо. Застиналата лава, обсипала целия склон до върха, му позволи удобно да се изкачи до кратера. За около половин час той стигна върха.

Размерите на кратера на вулкана бяха огромни в сравнение с тези, с които бе запознат на нашата планета. А върхът Медведев представляваше обикновен лунен кратер. Неговата дължина се губеше някъде в далечината. Тъмна дупка закриваше от погледа дълбините на вулкана.

„Камерата ще разкрие тайната“ – каза си геологът и започна да търси подходящо място за закрепване на макарата с въжето.

Като не намери удобно място на повърхността, той внимателно започна да слиза. На три метра от себе си видя подходяща издатина. Здравно закрепил макарата, настроил автомати и бавно започна за спуска апаратурата в кратера. Но едва успя да я пусне на около десетина метра, и фотокамерата спря да работи.

– По дяволите – изруга геологът. – Закачила се е някъде. – Ядосан, като се придържаше внимателно за въжето, започна да слиза надолу.

Като забеляза една издатина, той стъпи леко на нея и дръпна апарата. От усилието апаратът се откъсна и заслиза надолу, но едновременно в кратера полетя и издаденият камък, на който бе стъпил. Той изпусна въжето и полетя към дъното.

* * *

Когато дойде в съзнание, най-напред Веселинов видя надвесената над него лекарка, която го гледаше нежно.

– Как сте? – запита го тя.

– Благодаря, вече по-добре. Само че се чувствавам твърде слаб. Но къде се намирам? – запита той, като обгърна с поглед светлото и просторно помещение, съоръжено с най-разнообразни уреди, в което се намираше.

– На нашата лунна станция – отвърна с гордост щурманът. – Оздравявайте, че след два часа тръгваме.

– Нашите проучвания не са завършени – възпротиви се болният. – Или може би вие сте приключили с тях? – обърна се той към Занкина. – Прибрахте ли фотокамерата? Проверихте ли дълбочината на кратера, намерихте ли следи от атмосфера! взехте ли проби от сондите?...

– Всичко е наред. Планът е изпълнен. Само не се вълнувайте... Като се подобри положението ви, ще видите всичко. За да ви уверя, мога само да ви кажа, че всички уреди са прибрани и са в склада на станцията. Минералите са класирани и подредени. Имаме такъв

материал, който ще постави начало на нова наука – лунна геология, както вие няколкократно сте споменавали пред...

– Та... та, та, та... – се чу повикването на апарата.

– Предаване от Земята... – каза Иванов. – Моля за тишина.

Погледите на всички се обърнаха към приемника. Щурманът наложи слушалките и даде знак. Последва дълга поредица от морзови знаци.

След като прие съобщението, той го прочете няколко пъти, замисли се и каза:

– Нищо не разбирам. Това е някакво шифровано съобщение. Но този шифър не ми е познат.

– Може би е у професора – подхвърли лекарката.

– Възможно – отвърна той. – Трябва да го извикаме.

Не стана нужда да се търси Медведев, защото тъкмо в този момент той влезе, внимателно свали скафандъра си и го закачи.

– Здравейте – поздрави той. – Как е нашият болен? Охо, вие вече сте в съзнание – обърна се Медведев към геолога. – Радвам се, че всичко свърши благополучно... За живота си трябва да благодарите на здравия скафандър, на ниската площадка, на която паднахте, и на Занкина. Ако тя не беше ви извадила и пренесла на въсдехода, ние щяхме да закъснеем. Скафандърът ви изпускате малко въздух от удара и вие бавно се задушавате.

Геологът с благодарност погледна младото момиче и посегна да хване ръката ѝ. Смутената лекарка се изчерви и като видя, че всички я гледат, отдръпва ръката си.

За да отклони вниманието от това неудобно положение, Иванов се обърна към професора:

– Получихме шифрована телеграма от Земята. Обаче шифърът ми е неизвестен. Не е ли предаден на вас друг поверителен шифър?

– Поверителен шифър ли? Да!... За него ме предупредиха, че ще го използват само при екстрени случаи... Спомних си, че го сложих на сигурно място. Къде точно не мога да се сетя... – и той бързо, по навик, започна да тършува из всичките си джобове. Сетне застана неподвижен за момент и като че осенен за момент от някаква мисъл, продължи: – Сигурно е в касетката ми на кораба. – И бързо се отпрати към изхода, като посегна към дръжката на вратата.

– За момент, другарю Медведев – спря го лекарката. – Няма ли да облечете скафандър?

– А, да – отвърна професорът и откачи скафандъра си от закачалката. – Забравих, че сме на Луната – смутено се засмя той, облече се и бързо излезе навън.

– Много е разсеян – каза Иванов. – Човек трябва да се грижи постоянно за него. Иначе може да се случи нещастие.

Внезапно, лекарката, която стоеше замислена, радостно извика:

– Зная къде е!... Преди да заминем от Москва, го видях, че иска да зашие някакъв вътрешен джоб на работната си дреха Той така несръчно шиеше, че аз взех дрехата му и направих искания джоб. Тогава той под секрет ми съобщи, че иска да постави в него някакви тайни документи. Сигурно и шифъра е сложил там!...

Едва каза тези думи, и в стаята влезе бавно професорът, съблече скафандъра си и отчаяно съобщи:

– В касетката го няма. Сигурно съм го изгубил!...

– Проверихте ли в джоба, който ви заших в обсерваторията? – запита го лекарката.

– Не – отвърна ученият и бързо опипа с ръка мястото, където трябваше да бъде джобът. – Има нещо – каза той, разкопча дрехата си, отвори ципа и бързо пхна ръката си в него. – Ето го – радостно съобщи Медведев и подаде малка книжка на инженера.

Иванов съсредоточено започна работа. От време на време бавно прелистваше книжката и събираше някакви цифри. След като завърши и последния сбор, на малък лист написа съобщението и зачете:

„До междупланетния кораб „ЛИ-7“

Важно съобщение

Изменете маршрута на връщането. Мощна капиталистическа фирма е подготвила сблъскване на кораба с изкуствен спътник. Бъдете бдителни!

Москва

Академия на науките"

– Подлеци! – възмутено промълви професорът. – Готови са да унищожат и най-благородните прояви на човечеството. Въпреки тях ние ще се върнем. Правдата ще победи!... А сега на път към родната планета!...

XVIII. Последната схватка

Най-напред Колев усети тъпа болка в главата. С мъка отвори очи. Намираше се в някаква стая. Точно пред себе си видя на стената портрета на възрастен мъж, облечен в старовремско облекло. Взря се по-внимателно и разбра, че това е портретът на

видния физик Фарадей. Опита се да се изправи. Не му се удаде. Ръцете и краката му бяха здраво свързани.

„Вързали са ме“ – помисли разузнавачи. Дошъл вече напълно в съзнание, той обгърна с поглед помещението, в което се намираше. Това бе голяма стая, навярно гостна. Мека луминесцентна светлина я осветяваше. Големи кадифени завеси закриваха прозореца. На стената, която можеше да вижда от кушетката, на която лежеше, видя, че до Фарадей, от двете му страни са окачени портретите на Ломоносов и Ползунов.

„Сигурно е гостната на вилата“ – реши веднага офицерът. Той отново се опита да се изправи, но веднага се строполи на кушетката.

– Добър вечер, другарю капитан! – язвително го поздрави Берлие, който влезе тихо в стаята, откъм гърба на офицера. – Как се чувствувате?... Не ви ли боли малко главата? – продължи със същия тон той. – Нашият Вили се попростара малко... Ние му се карахме... Че може ли така да се посрещат гости!...

Дружен смях на още двама души посрещна закачките на журналиста.

„Прегледали са ми документите“ – каза си Колев.

– Както виждам, не ви е осакатил – продължи той, – макар и да е голям специалист в тези неща. Но вие много ни трябва и ние му заръчахме да се отнесе внимателно. Трябва да отговорите на няколко въпроса!

– Побързай, Берлие! – каза заповеднически на английски единият от мъжете и спря словоизлиянието на кореспондента. – Нямаме много време. Професорът и Пацев трябва вече да дойдат.

Закъсняха!... Ще почакаме още малко. Ако не дойдат до половин час, ще излетим сами!...

– Вижте какво, Колев – започна с променен тон той. – От вашите отговори зависи какво отношение ще имаме и ние към вас. Надявам се, че сте разумен човек и ще отговорите на въпросите, които ни интересуват. Тогава ние ще си заминем и вас никой няма да докосне с пръст. Ако пък не, имаме и други средства – каза той и погледна злокобно офицера.

– В твърде неудобно положение за разговор съм! – отговори разузнавачът и посочи с поглед свързаните си ръце и крака.

Французинът размени поглед с високия мъж. Сетне се обърна към третия:

– Отключи белезниците – нареди той. – Нашият Вили е страшно недосетлив. Разбира се, че разговорът ни трябва да се проведе в съответна обстановка. Но да ви предупредя – продължи той и отново погледна остро изправилия се офицер, който разтъркваше китките на ръцете си. – Не правете глупости. Куршумите на нашите пистолети ще ви намерят. Всички до един имаме отличие за стрелба. Желаете ли цигара? – предложи златната си табакера той.

Разузнавачът взе цигара, запали я от предложената му от високия мъж запалка, вдъхна дълбоко от дима и зачака.

– Кажете – обърна се високият мъж към него, – какво търсеше майор Гранитов в института и защо непрекъснато ходите по петите на Берлие? Какви данни имате?

Колев разбра, че по петите на диверсантите не е само той. „Трябва да печеля време – помисли той. – Всяка минута може да се окаже решителна за залавянето им.“

– Преди да отговоря на въпроса – започна капитанът, – бих искал да зная по какъв начин господин Берлие разбра, че съм по следите му?

– Много просто – отвърна презрително журналистът. – И слепият може да разбере, че е следен. Най-напред при пристигането разбрах, че някой е ровил в куфара ми. След това вече беше лесно. Няколко пъти ви видях в ресторанта на хотела. А когато излязох от хеликоптера, се скрих в гората и гледах дали някой не е пътувал с мен. Тогава ви видях.

– Мога да се закълна – заяви разузнавачът обидено, – че всичко оставих в куфара, където си беше.

– Да – засмя се французинът. – Само че не забелязахте, че краищата на яката на една от ризите, без да искате, леко сте притиснали с друго бельо.

– Умно!... – каза Колев и като че на себе си продължи: – Ако може още един въпрос. По какъв начин предавахте с флейтата? Радиопредавателят е твърде слаб, вероятно с район на действие до десет километра.

– Точно така! Една любителска станция препредаваше – обясни журналистът. – Доволен ли сте? Вероятно!... А сега обяснете ни: какво има предвид Гранитов, та така упорито следи института.

– Не зная. Трябва да запитате него – отвърна разузнавачът и се усмихна.

– А, така ли? – злобно изръмжа Берлие, обърна се към шефа си, и му каза нещо на английски. След това даде знак на едрия мъж, когото наричаше Вили.

Но високият, облечен спортно мъж погледна часовника си и спря Вили с ръка.

– Оставете! – каза той. – Минаха повече от два часа. Професорът може и да не дойде вече – обезпокоен каза той. – Не ни губи повече времето, Берлие!... Достатъчно познавам тези комунисти от разузнаването. Нищо няма да каже. Ликвидирай го, Вили, и да вървим, че онази хрътка всеки момент може да пристигне.

Вили се приближи до разузнавача, извади пистолета си и се примери в главата му.

Пистолетен гърмеж есна в стаята.

Колев, който беше затворил очи и очакваше всеки момент да получи куршум, след изстрела с изненада разбра, че не е засегнат никъде. Отвори очи и видя как пистолетът на шпионина падна на килима.

– Никой да не мърда!... Горе ръцете! – чу се гласът на Гранитов. – Навреме пристигнахме! – каза той на офицера, който стоеше до него с изваден пистолет.

Един по един от вратата излязоха арестуваните. Със здраво сковани в белезници ръце те се отправиха към колата, която ги чакаше пред входа на вилата. Агент 303 и неговата банда бяха обезвредени.

Епилог

Хубава лятна вечер. Хиляди неоновии реклами блестят с различни светлини по небостъргачите на големия град. Мощни фарове осветяват летищата на покривите на големите сгради. Ята хеликоптери се разминават и отправят в различни посоки.

Вестникопродавците разнасят извънредното издание на „Нюйорк хералд трибюн“.

– Завръщането на междупланетния кораб!...

– Новият блъф на комунистите!

– Има ли вина кралят на самолетите?

– Нова съветска нота!...

– Новото предложение на нашето правителство. Луната трябва да стане общочовешка собственост!

А на борсата цари паника. Разтревожени, акционерите следят курса на акциите на самолетите и помощните индустрии. Те спадат непрекъснато. Разорени са големи концерни. Смит вече не е крал на самолетите!

А паниката все повече се разширява. Тя се пренася в Лондон и Париж, в Брюксел и Амстердам, и във всички големи капиталистически столици.

А през това време пресата и радиото продължават да предават нови тревожни съобщения.

– Новата шпионска афера в България – съобщава „Юманите“.

– На Луната открити неизчерпаеми находища с магнезий – тревожи се и лондонският „Таймс“.

– Съвещание на тримата големи. Ново предложение на съветското правителство. Луната трябва да принадлежи на всички!

– съобщава парижкият „Тан“.

А в борсите паника!

* * *

Слънчев ден. Както всяка неделя на пристанище Павлово има голямо оживление. Столичани бързат да прекарат неделната си почивка край панчаревското езеро.

Дежурният чиновник е претрупан с работа и едва смогва да изпрати малките пътнически кораби. На кея застава най-младият и най-красив пътнически кораб „Васил Левски“, който едва от два дни плава по канала Панчарево-София. Един по един пътниците се изкачват на палубата му и заемат определените си места.

Знак!... Корабът се откъсва от пристанището и поема по широкия канал към Панчарево.

Излегнали се на плетени кресла, двама мъже оживено, но тихо разговарят.

– Ако не беше ме накарал да взема резервен пътепоказател, кой знае къде щяхме да се залутаме. Чак тогава разбрах от какво голямо значение е бдителността. Дори и в нашето комунистическо общество трябва да сме бдителни, докато имаме капиталистическо обкръжение.

Инженер Иванов се замисли, кичур коса се вееше на вятъра и от време на време падаше върху широкото му чело. Внезапно той се обърна към събеседника си и запита:

– От нашия случай не ми стана ясно по какъв начин агент 303 успя да дойде в страната!

– Опасен враг! – каза Гранитов. – В страната пристигна с вертолет, който потопи в морето и инсценира злополука. След това с малка гумена лодка се приближи със своя помощник до брега. Но за да се прикрият следите му, в американската преса излезе съобщение за падането поради повреда на някакъв чуждестранен

частен вертолет близо до района на град Бургас. При това, за да не се предизвика анкета, не хвърлиха сянка от съмнение, че падането на самолета е дело на комунистите. Страх ги беше да не се провери и разбере, че с вертолета не е загинал никой. С това те имаха и друга цел – да заблудят нашите радиолокационни станции, които не можеха да не хванат машината. Дотук те успяха.

Обаче в нашето министерство се появиха съмнения и ние изпратихме подводници и водолази, които да намерят самолета. След като го намерихме, разбрахме, че жертви няма, а в страната са пристигнали шпиони. За съжаление това направихме с малко закъснение. Малко оставаше да загубим един от най-ценните ни работници – капитан Колев. Само заради забавянето им успяхме да заловим и обезвредим агент 303 и неговата банда.

– Не ми стана ясно каква роля е играл френският журналист и Пацев в тази работа. За Дренков е вече ясно всичко!...

– Със своя радиопредавател, монтиран във флейтата, Берлие е предавал всички сведения на Смит чрез една частна радиостанция, която също заловихме. Берлие е също много хитър и опитен авантюрист, Що се отнася до Пацев, той е дребна риба. Продажник, но с малки възможности!...

– А как разбрахте, че ще бъде пуснат трети спътник?

– Този въпрос разрешихме по-лесно. На нас ни се стори много странно, че компанията на Смит ще пусне два спътника, а при това с „научна цел”, и то точно в деня на вашето завръщане. Посоката на движението на спътниците с нищо не съвпаднаше с маршрута на вашето завръщане. А този мощен концерт бе кръвно заинтересован експедицията да се провали. От това следва, че те имат още един

спътник с неизвестен маршрут, а двата други ще бъдат пуснати за маскировка. Обаче те не предполагаха, че можете да се завърнете по-рано, и то от друга посока, След залавянето на 303 той потвърди нашите предположения...

– А знаете ли какво стана със Смит? – внезапно запита Гранитов.

Инженерът въпросително го погледна.

– Смит се разори!... – весело продължи той. – Неговият концерн го освободи като председател.

– Пристанище Панчарево!... – прогърмя глас по високоговорителя.

– Трябва да се слиза – каза Гранитов. – Приятно е да пътува човек по канала.

– А я виж кой ни очаква – каза инженерът и посочи пристанището.

На кея чакаха професор Медведев, Занкина и геологът, които щом ги забелязаха, започнаха да махат с ръка.

Край

Ще дойде време

Прогностична фантастика

С. Тужилин

Този дом видяхме веднага след завоя в сянката на разклонените тополи. Ослепително белите му стени ни се струваха направени от огромни късове рафинирана захар.

Окачихме си палтата на изящна закачалка, закрепена така, че на стената не се виждаше нито един пирон, и преминахме след домакина в неговия кабинет.

Двата големи прозореца в кабинета гледаха към градината. Стъклата бяха прикрепени към рамките без маджун.

– Тук е употребено такова синтетично лепило, с каквото е закрепена и закачалката в антрето – поясни домакинът.

– А ако стъклото се разбие? Как ще очистите парчетата от рамката?

– Да ги отделим, разбира се, е трудно, но още по-трудно е да се счупи стъклото – засмя се той и чукна с бастуна по него. То даже не издаде звук.

– Плексиглас! – възкликна моят спътник.

– Не, тези стъкла са по-здрави и по-прозрачни от плексигласа и пропускат ултравиолетовите лъчи. Те са от чиста карбамидна смола,

Поискахме да минем по-близо до прозореца, но пред нас стоеше писмената маса. Забелязвайки това, домакинът премести масата с ръка така, сякаш това бе табуретка. Изразихме

възхищението си от неговата сила. В отговор той ни предложи да направим същото.

– Масата е от същия лек материал, от който са и стените на къщата. Тя може да се пренесе на ръце от десет души. Дебелината на стените е само 30 мм и е поставена право на земята, без фундамент. И ако не е прикрепена към забитите в земята колове, може да я вдигне и силен вятър.

Освен настолна лампа в стаята нямаше никакви осветителни тела.

Стопанинът натисна едно бутонче до вратата и таванът засвети с мека матова светлина.

– В таванското помещение са монтирани лампи с дневна светлина. Таванът е направен от същия светопропускващ материал, от който са и стените. Жиците не са изолирани защото самият материал е великолепен изолатор.

– Вие казахте, че дебелината на стените е 3 см. Не са ли тънки стените и за зимните студове?

– Защо? Стените предпазват от студ така добре, както зидария от тухли с дебелина 0,5 м. За построяването на обикновена къща с площ от 40 кв. метра са необходими повече от 55 хиляди тухли, което прави 160 тона, За да се пренесе всичко това към мястото на строежа, са необходими 54 тритонни автомобили. Целият материал за този дом със същата площ от 40 кв. метра е пренесен с два камиона. Но това не е всичко. Затварям прозорците! Забелязахте ли, че веднага става тихо, като че ли сме се отзовали за миг на километър от шосето.

– А как е с влагата? – питаме ние, като се мъчим да намерим макар и един недостатък.

– Дъждът само измива прахта от стените. Даже ако има порой или наводнение, къщата ще плава като параход седмица или месец, но няма да потъне. В този дом, не се явява къщна гъба, не го докосва и бръмбарът-дървоядец, който разяжда дървото. Таванът и стените не се нуждаят от боядисване, просто трябва да се „измиват“, Нито един пирон, болт или винт не е изразходван при строежа – всичко е само с лепило.

...Ако читателят попита къде се намира този дом, ние сме длъжни да признаем, че още го няма. Ще мине време и подобни къщи ще станат не по-малко обикновени, отколкото например сградите от стоманобетон.

От незапомнени времена човек използва като строителен материал дървото. Дървесината е лек и сравнително здрав материал, който се поддава лесно на обработка. Обаче тя се мокри от водата и загнива. На всички известният корк (кората на корковия дъб) е значително по-лека от дървесината, но ѝ отстъпва по здравина.

А какво ще бъде, ако се създаде изкуствен материал, освободен от недостатъци, присъщи на дървесината и корка, но в същото време да притежава ценните им качества?

Така са създадени нови материали – поропластмаси и пенопластмаси.

Има много начини за получаване на такива пластмаси.

Ние ще разкажем само за три, които се употребяват най-често. Ще подчертаем отрано, че поро или пенопластмаси може да се

получат от всякаква пластмаса. За целта е необходима пластмаса и газообразувател или парофор – вещество, което при нагряване се разпада, като отделя газ. Обикновено в качеството на ПАРОФОР се употребяват сложни органически съединения, отделящи при разлагането си азот, въглена киселина или други газове.

Много пластмаси при нагряване до 140-150° се размекват и стават лепкави, а при охлаждане отново се втвърдяват. Такава пластмаса, счукана на прах, добре се размесва с парафора, сипва се в голяма металическа форма и се нагрява. Пластмасата започва да се разтопява, а в същото време парофорът се разлага и отделя мехурчета газ. Тъй като разтопената маса е много еластична, мехурчетата не могат да излетят на повърхността и да се пукат, както това става при кипенето на водата, а остават в разтопената маса. Получава се своеобразна еластична пяна, която запълня целия обем на формата и след охлаждането дава твърд блок – пенопластмаса, т. е. пластмаса със затворени пори. Теглото на блока е равно на теглото на изходната смес, но обемът е увеличен 10 пъти. Затова и единиците на обема на пенопластмасата или както казват, неговото обемно тегло се оказва 10 пъти по-малко от обемното тегло на сместа. Ако налягането на газа в мехурчетата е голямо, а еластичността е относително малка, тънките стени на мехурчетата се разпокъсват. В този случай след охлаждането ние получаваме блок, пронизан от сложен лабиринт с пори, отделени една от друга с тънки стени, като че ли съставлящи скелета на материала. Газът, образуващ мехурчета, излита и неговото място заема въздухът. Такива материали са получили названието поропластмаси (пластмаси с открити пори).

И в пено, и в поропластмасите има и затворени газови мехурчета, и открити пори, но в пенопластмасите има повече мехурчета, а в поропластмасите – пори. Размерите на мехурчетата и порите може да се регулират, като се изменя налягането или еластичността на основната маса.

Някои пластмаси, като „карбамидната“, могат да се разбият също така, както и белтъкът. Течната пластмаса се поставя в особен апарат с механически бъркалки и там се превръща в гъста пяна. По-нататък пяната се втвърдява и се получава материал, пронизан от съвсем малки пори, диаметърът на които се измерва с микрони. Подобна пластмаса се произвежда сега в големи количества и в техниката е известна като „МИПОРА“. Третият начин: той прилича на изпичане на хляба, замесен с мая. Химическата реакция протича, като се отделя СО. Той „повдига“ тестото и то става шупливо. В печката тестото се превръща в хляб, който после много лесно може да се превърне в твърд и лек сухар. При получаването на някои пластмаси също могат да протекат химически процеси, които довеждат до образуване на газ.

В момента на своето зараждане пластмасата включва в себе си газови мехурчета и става пяна. А по-нататък тя изстива и се образува „сухар“ – разбира се, несравнимо по-здрав, отколкото хлебния.

Благодарение на малката тежина и водонепропускливостта, пенопластмасите могат да плават. На сал от пенопластична материя с площ 5 кв. м и дебелина 20 см могат да плават 12 човека. Този сал тежи само 60 кг и може да се пренася от двама души.

Този, на когото се е случвало да наблюдава построяването на понтонен мост през река, си спомня как автомобили докарват на брега металически лодки, после ги снемат на ръце и поставят във водата. Скрепени по двойки, лодките образуват понтони, по които се нарежда настилката на моста. Тази работа изисква участие на много хора, отнема много време и е много трудна.

Използването на пенопластмаси може значително да облекчи труда на сапърите. Представете си, че недалече от реката, в закритие, сапърите опъват по земята две успоредни въжета с прикрепени по тях чувалчета от лека водонепропускваща тъкан. След това във всяко чувалче чрез специално устройство те впръскват малко количество гъста течност – суровини за получаване на полиуретанова смола. Чувалчетата се увеличават по обем и след 10-12 минути се превръщат в понтони, запълнени с пенлива пластмаса. Плуващата основа на моста е готова и може да се прави настилка. За такъв понтон не са страшни парчетата от снаряди.

По здравина пено и поропластмасите могат да се сравняват с дървото. Съществуват и еластични поропластмаси. Те приличат на гумена гъба, но са значително по-леки, а при нужда – по-здрави и по-еластични от гума. Както и гъбестата гума, те се употребяват за миене и за изготвяне на меки килими. Обаче еластичните поропластмаси намират и по-голяма употреба.

Леко и по-бързо се изготвят седалките на автомобилите от парче еластична пластмаса. Тя трябва да се покрие само с тъкан или ножа. Такава конструкция е по-мека, по-здрава, по-удобна и значително леко пружинира, а това е много важно например за

авиацията. Поропластмасите много добре заглушават шума. Звуковите трептения бързо се загубват в лабиринта на много малките каналчета. Затова те успешно се използват за звукоизолация на радиостудия, в телевизионни студии, в кабините за звукозапис. И пенопластмасите имат преимущества, там където се говори за топлинна изолация, за запазване от студ и топлина. Пенопластмасите са най-добри от всички съществуващи топлоизолационни материали. Те пропускат топлината 4 пъти по-малко от вълната, 10 и повече пъти по-малко от дървото и тухлите. Използват се за топлоизолация на железопътните вагони, параходи, хладилници и кабините на самолети.

С усилията на много учени и инженери са създадени трипластни материали. Това са два тънки пласта дуралуминий, между които се поставя пластинка от поропластмаса, залепена за метала със синтетическо лепило. От такива блокове се правят много детайли на кораби, самолети и други конструкции, които успешно издържат голямо напрежение. Още по-голяма здравина може да се получи, ако се замени дуралуминият с висококачествена стомана. Това няма да направи конструкцията по-тежка, защото тук са нужни тънки метални листове с дебелина 0,2 и 0,5 мм. Такъв материал е незаменим за кабините на самолетите. В кабината леко се поддържа нужната температура.

Трудно е да се изброят и още по-трудно да се предскажат всички възможни области за приложението на тези нови синтетични материали. Те имат голямо бъдеще.

С електрически влак от София до Варна

Прогностична фантастика

инж. Петко Иванов

Аврам Цолов – София, Венедик Минчев – София, и Г. Михайлов – Лом, се интересуват от бъдещото развитие на железниците

Стара планина, Искърският пролом. Лъкатушейки по брега на реката, стоманените ленти на релсите прорязват планината. С леко докосване на токоприемника до контактния проводник електрическият локомотив взема ток и се носи бързо и леко напред по нагорницето. Влакът навлиза в един от многобройните тунели. Тук въздухът е чист, няма и следа от дим. Машинистът включва мощния челен прожектор и пътят пред него е осветен. Близо до една гара в кабината на машиниста се разнася тревожен сигнал – предупреждение. Пътят е зает.

Влакът спира на безопасно разстояние от входния семафор под командата на автостопа сам, без помощта на машиниста или помощника. Инженерите са измислили още един забележителен апарат за предотвратяване на аварийите – така наречената локомотивна светлинна сигнализация, – по електричен път се предават чрез нея пътните сигнали в кабината на машиниста.

И в големи гъсти мъгли, и в бури, и снежни виелици с помощта на автостопа машинистът уверено води влака с голяма скорост...

...Вървя из тесния коридор на вагона и се взирам да открия един непознат човек. На прозореца до нашето купе е застанал висок рус мъж с тъмни очила. Загледан навън, той не ме забелязва.

– Здравейте!

– Добрий ден! – отговаря усмихнато непознатият.

Беше ми казано, че инженер Александър Транчик, конструктор в завод „В. И. Ленин”, гр. Пилзен, пътува с този влак. Този симпатичен човек наистина е инж. Транчик.

Запознаваме се и го моля да ми разкаже с каква задача пътува в България.

– О, да! Изпратен съм от завода като представител при изпитването на новия мощен електрически локомотив, който изработихме за вашата страна. Същият, който ни вози сега...

Докато разговаряхме с инж. Транчик, от купето излезе и се приближи към нас възрастен мъж с прошарени коси, в железничарска униформа. Той бе мой стар познат и стана причина да се запозная с чеха.

Българският железничар словоохотливо ми каза:

– Инженер Транчик е гост на Министерството. Преди неделя завършиха изпитанията на новия електрически локомотив, изработен от техния завод. Той е един от създателите му. Хубав локомотив. На нагорнище 25 метра на 1000 вози влакове по 1000 тона със скорост 50 км/час. Досегашните локомотиви возят по същия участък – 500 тона четириосният и 750 тона шестосният.

– Бихте ли могли да отговорите на някои въпроси във връзка с електрификацията на нашите железници?

– Въпросът за електрификацията на първия ж. п. участък у нас е повдигнат още през 1920 година, преди 50 години, от унгарския учен проф. Веребей. Трябвало да се електрифицира линията София-Владая-Перник. Този участък е един от най-тежките. През 1928-1930 г. били разгледани няколко различни варианта за подобряване на движението. В един от тях се е предлагало да се електрифицира участъкът.

Приет бил обаче друг вариант – решило се да се доставят мощни парни локомотиви – серия 46. Но с това въпросът не бил разрешен напълно. Дори и построената после линия Перник-Волюяк се оказа недостатъчна за извозване на товарите. Затова най-напред бе електрифицирана линията от София до Перник.

– Кое дава възможност на електрическия локомотив да вози по-тежки влакове с по-големи скорости в нагорницата? – попитах аз.

– Електрическият локомотив е значително по-мощен от парния. – продължи моят познат. – Когато се движи по най-тежките участъци – по големи и продължителни нагорница, може да увеличава и почти да удвоява обикновената си мощност.

Икономичността на всеки локомотив се определя от неговия експлоатационен коефициент на полезно действие (К П Д). У парния локомотив този коефициент достига 4-5%. Образно казано, от изгорените 100 кг въглища в неговата пещ само 5 кг се използват за извършване на полезна работа. Останалите 95 кг просто излитат във въздуха като дим, пара, дребни частици и т. н.

* * *

Българският железничар, ревностен радетел за електрифицирането на железопътния ни транспорт, говори още

много и нашироко. Нашият кореспондент изписа няколко бележника. По-надолу той преразказва накратко това, което е научил...

...Когато се запознаваме с електрическия локомотив, трябва да говорим за К П Д на електрическата тяга, а не на електрическия локомотив.

Ако електроенергията се получава само от водни централи – ВЕЦ, КПД достига до 60%, понеже експлоатационният КПД на ВЕЦ е около 88%. Очевидно е, че най-икономична тяга е електрическата, особено при евтина електроенергия.

България е богата на водни източници и на евтина електрическа енергия. От десетки електроцентрали получаваме евтина електроенергия. Само Баташката каскада произвежда почти толкова енергия, колкото всички наши електроцентрали произвеждаха в 1950 година. Промислен ток получихме и от първите атомни електроцентрали.

Електрическите локомотиви имат големи технически преимущества пред парните: при тежки зимни условия – сняг, виелици и ниски температури, за разлика от парните не само че не намаляват, а напротив, повишават мощността си с 10-15% поради по-доброто охлаждане на моторите. Те не се нуждаят от технически престой, за да им се почиства огънят и да вземат вода, правят малки престои за подготовка, ремонтът им е значително по-малък по обем и стойност и се прави след пробег, по-голям 3-4 пъти от бега на парния локомотив. Така електрическият локомотив се намира по-продължително време в движение и извършва работа за няколко парни локомотиви. Един шестосен електрически локомотив

с часова мощност 5000 к. с. заменя 2-3 мощни парни локомотива. Ефикасна е електрификацията на междуградските пътнически превози. Моторвагонен влак, съставен от 3 моторни и 6 прикачени вагона, заменя 4-4.5 парни локомотива и 40-45 пътнически вагона. Електрификацията на железниците поевтинява експлоатацията им. Обслужващият персонал се намалява средно на 30-35%, работниците, заети в екипировката на локомотивите – със 70%, а тези, заети с ремонта на локомотивите – на 50%.

Така нареченото рекуперативно електрическо спиране е едно от основните преимущества на електрифицирания транспорт. На всеки е известно, че когато тежък влак се спуска по надолнище, трябва да се поддържа такава скорост, при която е възможно влакът да спре, ако се наложи това. Тази „гранична” скорост се определя от броя и качеството на спирачките, с които разполага влакът. Затова машинистът води влака с по-малки от „граничната” скорости по надолнище. Това е нецелесъобразно, понеже не се използва пълната сила на влака и се намалява пропускателната способност на участъка.

Когато електрическият локомотив се спуска по надолнище, заставя своите мотори да работят като генератори. Тогава локомотивът не тегли влака, а обратно, съставът движи локомотива, чиито мотори, превръщайки се в генератори, изработват и връщат електрическа енергия в контактната мрежа, която може да се използва от локомотив, който се изкачва по нагорнище.

В края на 1957 г. нашата проектантска организация „Транспроект” изработва проектите за първия участък – София-Димитрово, през Райко Даскалово и Волуяк, а също и за линията София-Банкя. В

края на 1959 г. той е построен и пуснат в експлоатация. Едновременно се работи и по участъка София-Пловдив, който влиза в експлоатация през 1960 година. Дълго време не е бил решен въпросът за системата на тока и напрежението.

Борили са се привържениците на две токови системи: система постоянен ток 3300 волта и система еднофазен променлив ток от 20 до 25,000 волта с индустриална честота.

Основното преимущество на системата с постоянен ток от 3,300 волта е това, че тя дава високи теглителни качества на мотора за постоянен ток с последователно възбуждане, осигурява и възможност за широко регулиране на скоростта, за използване електрическа енергия от общата енергосистема. Ниското напрежение е причина сечението на контактната мрежа да бъде голямо, а разстоянията между тяговите подстанции да бъдат от 20 до 30 км. Това увеличава числото на подстанциите и оскъпява електрификацията, понеже живачните токоизправителни подстанции са сложни и скъпи съоръжения. Към сериозните недостатъци на тази система трябва да причислим и влиянието на подземните металически съоръжения, които се разяждат от така наречените „блуждаещи”¹ подземни токове. При еднофазния променлив ток този недостатък го няма.

Тази система с успех се използва от редица страни като Чехословакия, Полша, Австрия, Източна Германия, Италия, Южна Америка и др. Съветският съюз има електрифицирани по нея над 15,000 км...

Да се запознаем с преимуществата и недостатъците на другата система. Високото напрежение (20-25 000 волта) в контактната

мрежа позволява тя да бъде с малко сечение – 100-140 кв. мм. Контактната мрежа е лека. Разстоянието между тяговите подстанции е 80-100 км, броят им е по-малко от тези при постоянен ток. Подстанциите са прости и евтини, понеже представляват обикновени понизителни трансформаторни постове. Очевидно е, че тази система е най-проста, най-надеждна и най-евтина.

След определянето на токовата система за електрификация на ж. п. транспорт у нас всичко тръгва с бързи крачки напред. Изработен е Генерален 15-годишен план за електрификация на нашите железници. Той включва основните магистрални линии с тежък профил и с големи товарни и пътнически превози: София-Димитрово през Р. Даскалово и Волюяк, София-Банкя, София-Пловдив, София-Левскиград, София-Мездра-Плевен-Г. Оряховица-Русе; Горна Оряховица-Варна, Горна Оряховица-Стара Загора-Подкова, Стара Загора-Бургас, Пловдив-Димитровград-турската граница, Мездра-Видин и др. Започна изработването на проектите, а след това и строителството. Осъществяването на генералния план за електрификация на нашите железници е към своя край. Привършват се електромонтажните работи по участъка Димитровград-турската граница и ж. п. линия Пловдив-Стара Загора. Скоро и те ще влязат в строя. Започнати са и строителните работи и по последния от участъците, влизащи в генералния план: Мездра-Видин.

* * *

Драги читатели, ние мислено се пренесохме в 1970 г. и се разходихме от София до Варна с електрически влак. Но, разбира

се, по-интересно е да се знае кога действително ще можем да „повторим” своето приятно пътуване?

Трябва да задоволим вашето любопитство. Скоро ще можете да направите своето действително пътуване с електрически влак, па макар и да не е до Варна.

В „Транспроект” се разработват първите проучвания и проекти за електрификация на нашите железници. През 1956 г. бяха изработени първото „Задание за проектиране” и „Идеен проект” за ж. п. линия София-Димитрово през Р. Даскалово и Волуяк и за София-Банкя. През тази година се разработва и техническият проект за тези участъци, а също така върху предварителните проучвания за участъците София-Пловдив и София-Левскиград...

Скоро ще полетят бързоходните електрически влакове по нашите ж. п. линии. Те ще возят дългосъставни товарни и пътнически композиции.

¹ Блуждаещи подземни токове – възникват поради недобрата изолираност на релсите от земята. Минавайки през металически съоръжения (мостове, тръбопроводи, кабели и др.), те ги разяждат (електрокорозия).